

Fee 19

โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย

๑/๑ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

อาคารสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

73/1 ถนนพระรามที่ ๖ เขตราชเทวี

กรุงเทพฯ 10400

18 S.A. 2541

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (พฤกษศาสตร์)

ปริญญา

พฤกษศาสตร์

พฤกษศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การศึกษาสภาพป่าและพรรณพฤษชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

A Vegetation and Floral Study of Phu Wiang National Park, Changwat Khon Kaen

นามผู้วิจัย นายทวีศักดิ์ ธิติเมธาโรจน์

ได้พิจารณาเห็นชอบให้เป็นวิทยานิพนธ์ระดับ.....ดี

โดย ประธานกรรมการ.....
(.....อาจารย์วิระชัย ณ นคร, Ph.D.)

กรรมการ.....
(.....ศาสตราจารย์สุมน มาสุทน, วท.ม.)

กรรมการ.....
(.....ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมนึก ผ่องอำไพ, วท.ม.)

หัวหน้าภาควิชา.....
(.....ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลวรรณ นามวงศ์พรหม, วท.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....
(.....ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ สมมาตย์, Ph.D.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....20.....เดือน มีนาคม.....พ.ศ. 2541

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาสภาพป่าและพรรณพฤกษชาติในพื้นที่
อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

A Vegetation and Floral Study of Phu Wiang National Park,
Changwat Khon Kaen

โดย

นายทวีศักดิ์ ธิติเมธาโรจน์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (พฤกษศาสตร์)

พ.ศ. 2541

ทวีศักดิ์ ธิติเมธาโรจน์ 2541 : การศึกษาสภาพป่าและพรรณพฤษชาติในพื้นที่อุทยาน
แห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (พฤกษศาสตร์)
สาขาวิชาพฤกษศาสตร์ ภาควิชาพฤกษศาสตร์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา : วีระชัย
ณ นคร, Ph.D. 198 หน้า

การศึกษาสภาพป่าและพรรณพฤษชาติในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
ระหว่าง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2538 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2540 พบว่า สังคมพืชโดยทั่วไปมี
3 แบบ คือ สังคมพืชป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่มากที่สุดถึงประมาณ
50 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด พบในระดับความสูง 200-500 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
สังคมพืชป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest) มีพื้นที่ประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์ พบในระดับ
ความสูง 400-600 เมตร สังคมพืชป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest) มีพื้นที่ประมาณ 15
เปอร์เซ็นต์ พบในระดับความสูง 500-844 เมตร ได้ทำการศึกษาในสภาพป่าที่มีความสม่ำเสมอ
ของพรรณไม้ป่าตามธรรมชาติ โดยวางแปลงทดลอง ขนาด 40 x 40 ตารางเมตร ในแต่ละระดับ
ชั้นความสูงที่ 300, 400, 500, 600, 700 และ 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล ตามลำดับ พบว่า มี
พรรณไม้หลักที่เป็นไม้ยืนต้น 65 ชนิด ใน 53 สกุล 31 วงศ์ โดยสังคมพืชป่าดิบแล้งที่แปลง
ทดลองระดับความสูงประมาณ 600 และ 700 เมตร พบว่า มีความหลากหลายชนิดพรรณไม้มาก
ที่สุด ส่วนในสังคมพืชป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูงประมาณ 300 และ 400 เมตร พบมีความหลาก
หลายชนิดของพรรณไม้น้อยที่สุด

ตัวอย่างพรรณไม้แห้งได้เก็บรวบรวมไว้ที่ พิพิธภัณฑ์พืช ภาควิชาพฤกษศาสตร์ มหา
วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พิพิธภัณฑ์พืช สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จังหวัดเชียงใหม่
และ พิพิธภัณฑ์พืช คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ทวีศักดิ์ ธิติเมธาโรจน์

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

๑๒ / ๑๒ / ๒๕๔๑

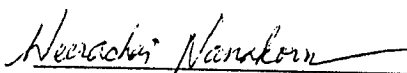
Thaweesak Thitimetharoch 1998 : A Vegetation and Floral Study of Phu Wiang National Park, Changwat Khon Kaen. Master of Science (Botany), Major Field Botany, Department of Botany. Thesis Advisor : Weerachai Nanakorn, Ph.D. 198 pages

A Vegetation and Floral Study of Phu Wiang National Park, Changwat Khon Kaen, was investigated from May 1995 to April 1997. There are three types of vegetation : The first, Dry dipterocarp forest which was found to cover 50 % of the total area and abundant at 200-500 MSL. The second, Mixed deciduous forest covered 35 % at 400-600 MSL. The third, Dry evergreen forest covered 15 % at 500-844 MSL. Experimental plots of 40 x 40 m² were established at each 100 m. elevation between 300-800 MSL. The fact resulting from this study indicated that there are 65 tree species in 53 genera and 31 families which dominate the area. Dry evergreen forest at 600 and 700 MSL. possesses the highest diversity, and Dry dipterocarp forest at 300 and 400 MSL. possesses the lowest diversity.

The herbarium specimens are deposited at Herbarium, Department of Botany, Faculty of Science, Kasetsart University ; Herbarium, Queen Sirikit Botanic Garden, Chiang Mai Province and Herbarium, Faculty of Pharmaceutical Science, Khon Kaen University.

Student's Signature

Thesis Advisor's Signature

12 / 11 / 98

คำนิยม

ขอขอบพระคุณ ดร.วีระชัย ณ นคร ประธานกรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางการศึกษา การวิเคราะห์ตรวจหาเชื้อชนิดพรรณไม้และตรวจสอบตัวอย่างพันธุ์พืช เพื่อความถูกต้อง ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ อาจารย์สุมน มาสุธน กรรมการปรึกษาวิชาเอก ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมนึก ผ่องอำไพ กรรมการวิชาการ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อนันตโชติ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ ภาควิชาเภสัชพฤกษศาสตร์และเภสัชวินิจฉัย คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนับสนุนการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย สันติสุข ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยตรวจสอบพรรณไม้ป่าบางชนิด ดร.จำลอง เพ็งคล้าย ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยตรวจสอบพรรณไม้สกุล *Diospyros* และ รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม จันทโรนัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยตรวจสอบพรรณไม้สกุล *Syzygium*

ขอขอบคุณ คุณอุดมศักดิ์ สุพรรณพงศ์ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนเจ้าหน้าที่อุทยานฯ ทุกท่าน ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หอพรรณไม้ กรมป่าไม้ เจ้าหน้าที่หอพรรณพืช ตึกพืชพรรณ กรมวิชาการเกษตร ที่อำนวยความสะดวกในการตรวจสอบตัวอย่างพรรณไม้และค้นคว้าเอกสารอ้างอิง

ขอขอบคุณ โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย (สกว.-ศช./สวทช.) ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ให้ดำเนินไปได้ผลเป็นที่น่ายินดียิ่ง

ทวีศักดิ์ ธิติเมธาโรจน์

มีนาคม 2541

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญชื่อพจนานุกรม	(2)
สารบัญตาราง	(5)
สารบัญภาพ	(6)
คำนำ	1
การตรวจเอกสาร	4
อุปกรณ์และวิธีการ	23
ผลการศึกษา	26
วิจารณ์	174
สรุป	182
เอกสารอ้างอิง	184

สารบัญชื่อพฤกษศาสตร์
(เรียงตามลำดับอักษร)

	หน้า
<i>Acronychia laurifolia</i> Bl. (กะอวม)	87
<i>Adenanthera pavonina</i> Linn. var. <i>microsperma</i> Nielsen (มะกล่ำตาไก่)	88
<i>Albizia procera</i> (Roxb.) Benth. (ทิ้งถ่อน)	89
<i>Alstonia scholaris</i> (L.) R.Br. (สัตบรรณ)	90
<i>Archidendron clypearia</i> (Jack) Nielsen (มะขามแป)	91
<i>Baccaurea ramiflora</i> Lour. (มะไฟ)	92
<i>Bombax anceps</i> Pierre (จี่ป้า)	95
<i>Buchanania reticulata</i> Hance (หัวแมงวัน)	96
<i>Cananga latifolia</i> Finet & Gagnep. (สะแกแสง)	97
<i>Canarium subulatum</i> Guill. (มะกอกเกล็ดน)	98
<i>Castanopsis nephelioides</i> King ex Hook.f. (ก่อเงาะ)	99
<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer (ดี้วขาว)	100
<i>Dalbergia cochinchinensis</i> Pierre (พะยุง)	103
<i>Dehaasia suborbicularis</i> Kosterm. (หน่วยนกกก)	104
<i>Dialium cochinchinense</i> Pierre (เขลง)	105
<i>Dillenia ovata</i> Wall. ex Hook.f. & Th. (ล้านใบเล็ก)	106
<i>Diospyros castanea</i> (Craib) Fletcher (ตะโกพนม)	107
<i>Diospyros winitii</i> Fletcher (มะพลับเจ้าคุณ)	108
<i>Dipterocarpus turbinatus</i> Gaertn.f. (ยางแดง)	111
<i>Dolichandrone serrulata</i> (DC.) Seem. (แคขาว)	112
<i>Garcinia fusca</i> Pierre (มะดันป้า)	113
<i>Garcinia speciosa</i> Wall. (พะวา)	114
<i>Garuga pinnata</i> Roxb. (ตะคร้ำ)	115
<i>Haldina cordifolia</i> Ridsd. (เขว้า)	116

สารบัญชื่อพฤกษศาสตร์ (ต่อ)
(เรียงตามลำดับอักษร)

	หน้า
<i>Heterophragma sulfureum</i> Kurz (แครภฟ้า)	119
<i>Hopea ferrea</i> Pierre (ตะเคียนหิน)	120
<i>Hydnocarpus ilicifolius</i> King (กระเบากลัก)	121
<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex Benn. (กระบก)	122
<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz (ตะแบกแดง)	123
<i>Linociera microstigma</i> Gagnep. (กระโดนแดง)	124
<i>Lithocarpus thomsonii</i> Rehd. (ก่อขาว)	127
<i>Mallotus philippinensis</i> (Lam.) Muell.Arg. (คำแสด)	128
<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>brevipes</i> Craib (พลองดำ)	129
<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>ovata</i> (J.E.Smith) C.B.Clarke (พลองกินลูก)	130
<i>Microcos tomentosa</i> Smith (พลับพลา)	131
<i>Mitragyna brunonis</i> Craib (กระท่อมหนู)	132
<i>Mitrephora vandiflora</i> Kurz (มะปวน)	135
<i>Morinda tomentosa</i> Heyne ex Roth. (ยอป่า)	136
<i>Neolitsea cuipala</i> (Don.) Kosterm. (แห้งหิน)	137
<i>Nyssa javanica</i> (Bl.) Wang. (คางคาก)	138
<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr. (กระแจะ)	139
<i>Paramichelia baillonii</i> Hu (จำปีป่า)	140
<i>Peltophorum dasyrrhachis</i> (Miq.) Kurz (อะราง)	143
<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz (ประดู่)	144
<i>Pterospermum diversifolium</i> Bl. (ลำป้าง)	145
<i>Randia nutans</i> DC. (ระเวียงสอ)	146
<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Bl. (เต็ง)	147

สารบัญชื่อพฤกษศาสตร์ (ต่อ)
(เรียงตามลำดับอักษร)

	หน้า
<i>Shorea siamensis</i> Miq. (รัง)	148
<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq. (มะค่าแต้)	151
<i>Spondias pinnata</i> (Linn.f.) Kurz (มะกอก)	152
<i>Styrax benzoides</i> Craib (กำยาน)	153
<i>Syzygium albiflorum</i> (Duthie & Kurz) Bahadur & R.C.Gaur (มะห้)	154
<i>Syzygium grande</i> (Wight) Walp. (เฒ่า)	155
<i>Syzygium siamense</i> (Craib) P.Chantaranothai & J.Parn. (ชมพู่น้ำ)	156
<i>Syzygium syzygioides</i> (Miq.) Merr. & L.M.Perry (แดงคลอง)	159
<i>Terminalia alata</i> Heyne ex Roth. (รกฟ้า)	160
<i>Terminalia bellerica</i> (Gaertn.) Roxb. (สมอพิณ)	161
<i>Terminalia chebula</i> Retz. (สมอไทย)	162
<i>Terminalia mucronata</i> Craib & Hutch. (มะเกลือเลือด)	163
<i>Terminalia pierrei</i> Gagnep. (ตะแบกทราย)	164
<i>Vitex pinnata</i> Linn. (ตีนนก)	167
<i>Vitex quinata</i> (Lour.) F.N.Will. (อีแปะ)	168
<i>Xanthophyllum virens</i> Roxb. (ขางขาว)	169
<i>Xylia xylocarpa</i> Taub. var. <i>kerrii</i> (Craib & Hutch.) Nielsen (แดง)	170
<i>Zanthoxylum rhetsa</i> (Roxb.) DC. (กำจัดต้น)	171

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยและจำนวนวันที่มีฝนตก ที่สถานีตรวจวัดอากาศ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2530, 2533 และ 2536	10
2 อุณหภูมิเฉลี่ย อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยและอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ที่สถานีตรวจวัดอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2530, 2533 และ 2536	13
3 ความหลากหลายพรรณพืชในสังคมพืชป่าเต็งรัง	27
4 ความหลากหลายพรรณพืชในสังคมพืชป่าเบญจพรรณ	31
5 ความหลากหลายพรรณพืชในสังคมพืชป่าดิบแล้ง	36
6 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น แปลงทดลองที่ 1 ที่ระดับความสูงประมาณ 300 เมตรจากระดับน้ำทะเล	49
7 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น แปลงทดลองที่ 2 ที่ระดับความสูงประมาณ 400 เมตรจากระดับน้ำทะเล	54
8 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น แปลงทดลองที่ 3 ที่ระดับความสูงประมาณ 500 เมตรจากระดับน้ำทะเล	60
9 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น แปลงทดลองที่ 4 ที่ระดับความสูงประมาณ 600 เมตรจากระดับน้ำทะเล	65
10 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น แปลงทดลองที่ 5 ที่ระดับความสูงประมาณ 700 เมตรจากระดับน้ำทะเล	70
11 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น แปลงทดลองที่ 6 ที่ระดับความสูงประมาณ 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล	75
12 รายชื่อวงศ์และชนิดของพรรณไม้ยืนต้นที่พบในแปลงทดลองที่ 1-6 พบ 65 ชนิด อยู่ใน 53 สกุล 31 วงศ์	80

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา กำหนดบริเวณที่ดินป่าภูเวียงให้เป็นอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2534	6
2 ระดับความสูงของพื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติภูเวียงจังหวัดขอนแก่น	7
3 ภาพถ่ายจากดาวเทียม LANDSAT TM แสดงสภาพภูมิประเทศของเทือกเขาภูเวียงบันทึกเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2532 มาตราส่วน 1 : 125,000	8
4 แสดงลักษณะสภาพภูมิประเทศตัดตามขวางของเทือกเขาภูเวียง และระดับความสูงโดยประมาณ	9
5 แสดงปริมาณน้ำฝนของแต่ละเดือนโดยเฉลี่ย ที่สถานีตรวจวัดอากาศ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2530, 2533 และ 2536	11
6 แสดงปริมาณน้ำฝนของแต่ละปีโดยเฉลี่ย ที่สถานีตรวจวัดอากาศ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2527-2537	12
7 แสดงอุณหภูมิของแต่ละเดือนโดยเฉลี่ย ที่สถานีตรวจวัดอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2530, 2533 และ 2536	14
8 แสดงบริเวณตำแหน่งแปลงทดลองที่ 1-6	25
9 สภาพป่าริมห้วย (gallery forest)	43
10 <i>Psilotum nudum</i> Beauv. : Psilotaceae (หวายทะนอย)	43
11 <i>Diospyros lanceifolia</i> Roxb. : Ebenaceae (ฮ้างฮั่น)	43
12 <i>Diospyros malabarica</i> Kostel. var. <i>siamensis</i> Phengklai : Ebenaceae (มะพลับ)	43
13 <i>Fagraea ceilanica</i> Thunb. : Potaliaceae (โกงางเขา)	43
14 <i>Staurochilus fasciatus</i> Ridl. : Orchidaceae (เอื้องเสือโคร่ง)	43
15 สภาพป่าที่พบมีลานหินและโขดหิน	46
16 สภาพต้นรัง (<i>Shorea siamensis</i> Miq.) ล้มเอนเนื่องจากชั้นดินตื้น	46
17 <i>Centranthera siamensis</i> T.Yamaz. : Scrophulariaceae (หญ้าดอกลำโพง)	46
18 <i>Hibiscus glanduliferus</i> Craib : Malvaceae (ปอต่อม)	46

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
19	สภาพพื้นที่ป่าถูกทำลายและป่าปลูกเสริม (disturbed area and forest plantation)
20	ป่าปลูกเสริมยุคาลิป
21	แสดงตำแหน่งและพื้นที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ใน แปลงทดลองที่ 1 ที่ระดับความสูงประมาณ 300 เมตร จากระดับน้ำทะเล
22	สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 1 ที่ระดับความสูงประมาณ 300 เมตร จากระดับน้ำทะเล
23	สภาพสังคมพืชป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) ที่ระดับความสูงประมาณ 300 เมตร จากระดับน้ำทะเล
24	แสดงตำแหน่งและพื้นที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ใน แปลงทดลองที่ 2 ที่ระดับความสูงประมาณ 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล
25	สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 2 ที่ระดับความสูงประมาณ 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล
26	สภาพสังคมพืชป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) ที่ระดับความสูงประมาณ 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล
27	แสดงตำแหน่งและพื้นที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ใน แปลงทดลองที่ 3 ที่ระดับความสูงประมาณ 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล
28	สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 3 ที่ระดับความสูงประมาณ 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล
29	สภาพสังคมพืชป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest) ที่ระดับความสูงประมาณ 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล
30	แสดงตำแหน่งและพื้นที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ใน แปลงทดลองที่ 4 ที่ระดับความสูงประมาณ 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล
31	สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 4 ที่ระดับความสูงประมาณ 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
32 สภาพสังคมพืชป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest) ที่ระดับความสูงประมาณ 600 เมตรจากระดับน้ำทะเล	68
33 แสดงตำแหน่งและพื้นที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ใน แปลงทดลองที่ 5 ที่ระดับความสูงประมาณ 700 เมตรจากระดับน้ำทะเล	72
34 สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 5 ที่ระดับความสูงประมาณ 700 เมตรจากระดับน้ำทะเล	73
35 สภาพสังคมพืชป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest) ที่ระดับความสูงประมาณ 700 เมตรจากระดับน้ำทะเล	73
36 แสดงตำแหน่งและพื้นที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ใน แปลงทดลองที่ 6 ที่ระดับความสูงประมาณ 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล	77
37 สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 6 ที่ระดับความสูงประมาณ 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล	78
38 สภาพสังคมพืชป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest) ที่ระดับความสูงประมาณ 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล	78
39 แผนที่แสดงการแบ่งเขตพรรณพฤษชาติและเขตจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย	85
40 <i>Acronychia laurifolia</i> Bl. (กะอวม)	93
41 <i>Adenanthera pavonina</i> Linn. var. <i>microsperma</i> Nielsen (มะกล่ำตาไก่)	93
42 <i>Albizia procera</i> (Roxb.) Benth. (ทิงถ่อน)	93
43 <i>Alstonia scholaris</i> (L.) R.Br. (สัตบรรณ)	93
44 <i>Archidendron clypearia</i> (Jack) Nielsen (มะขามแป)	93
45 <i>Baccaurea ramiflora</i> Lour. (มะไฟ)	93
46 <i>Bombax anceps</i> Pierre (จิวป่า)	101
47 <i>Buchanania reticulata</i> Hance (หัวแมงวัน)	101
48 <i>Cananga latifolia</i> Finet & Gagnep. (ตะแบกแสง)	101
49 <i>Canarium subulatum</i> Guill. (มะกอกเกลื้อน)	101

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
50	<i>Castanopsis nephelioides</i> King ex Hook.f. (ก่อเงาะ)	101
51	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer (ต๊วขาว)	101
52	<i>Dalbergia cochinchinensis</i> Pierre (พะยุง)	109
53	<i>Dehaasia suborbicularis</i> Kosterm. (หน่วยนกกก)	109
54	<i>Dialium cochinchinense</i> Pierre (เขลง)	109
55	<i>Dillenia ovata</i> Wall. ex Hook.f. & Th. (ลำนใบเล็ก)	109
56	<i>Diospyros castanea</i> (Craib) Fletcher (ตะโกพนม)	109
57	<i>Diospyros winitii</i> Fletcher (มะพลับเจ้าคุณ)	109
58	<i>Dipterocarpus turbinatus</i> Gaertn.f. (ยางแดง)	117
59	<i>Dolichandrone serrulata</i> (DC.) Seem. (แคขาว)	117
60	<i>Garcinia fusca</i> Pierre (มะดันป่า)	117
61	<i>Garcinia speciosa</i> Wall. (พะว้า)	117
62	<i>Garuga pinnata</i> Roxb. (ตะคร้ำ)	117
63	<i>Haldina cordifolia</i> Ridsd. (ขี้ว่าว)	117
64	<i>Heterophragma sulfureum</i> Kurz (แครกฟ้า)	125
65	<i>Hopea ferrea</i> Pierre (ตะเคียนหิน)	125
66	<i>Hydnocarpus ilicifolius</i> King (กระเบากลัก)	125
67	<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex Benn. (กระบก)	125
68	<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz (ตะแบกแดง)	125
69	<i>Linociera microstigma</i> Gagnep. (กระโดงแดง)	125
70	<i>Lithocarpus thomsonii</i> Rehd. (ก่อขาว)	133
71	<i>Mallotus philippinensis</i> (Lam.) Muell.Arg. (คำแสด)	133
72	<i>Memecylon edule</i> Linn. var. <i>brevipes</i> Craib (พลองดำ)	133
73	<i>Memecylon edule</i> Linn. var. <i>ovata</i> (J.E.Smith) C.B.Clarke (พลองกินลูก)	133
74	<i>Microcos tomentosa</i> Smith (พลับพลา)	133

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
75 <i>Mitragyna brunonis</i> Craib (กระท่อมหนู)	133
76 <i>Mitrephora vandiflora</i> Kurz (มะปวน)	141
77 <i>Morinda tomentosa</i> Heyne ex Roth. (ยอป่า)	141
78 <i>Neolitsea cuipala</i> (Don) Kosterm. (แห้งหิน)	141
79 <i>Nyssa javanica</i> (Bl.) Wang. (คางคาก)	141
80 <i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr. (กระแจะ)	141
81 <i>Paramichelia baillonii</i> Hu (จำปีป่า)	141
82 <i>Peltophorum dasyrrhachis</i> (Miq.) Kurz (อะราง)	149
83 <i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz (ประดู่)	149
84 <i>Pterospermum diversifolium</i> Bl. (ลำป้าง)	149
85 <i>Randia nutans</i> DC. (ระเวียงสอ)	149
86 <i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Bl. (เต็ง)	149
87 <i>Shorea siamensis</i> Miq. (รัง)	149
88 <i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq. (มะค่าแต้)	157
89 <i>Spondias pinnata</i> (Linn.f.) Kurz (มะกอก)	157
90 <i>Styrax benzoides</i> Craib (กำยาน)	157
91 <i>Syzygium albiflorum</i> (Duthie & Kurz) Bahadur & R.C.Gaur (มะห้)	157
92 <i>Syzygium grande</i> (Wight) Walp. (เมาะ)	157
93 <i>Syzygium siamense</i> (Craib) P.Chantaranothai & J.Parn. (ชมพู่น้ำ)	157
94 <i>Syzygium syzygioides</i> (Miq.) Merr. & L.M.Perry (แดงคลอง)	165
95 <i>Terminalia alata</i> Heyne ex Roth. (รกฟ้า)	165
96 <i>Terminalia bellerica</i> (Gaertn.) Roxb. (สมอพิเภก)	165
97 <i>Terminalia chebula</i> Retz. (สมอไทย)	165
98 <i>Terminalia mucronata</i> Craib & Hutch. (มะเกลือเลือด)	165
99 <i>Terminalia pierreii</i> Gagnep. (ตะแบกทราย)	165

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
100 <i>Vitex pinnata</i> Linn. (ตีนนก)	172
101 <i>Vitex quinata</i> (Lour.) F.N.Will. (อีแปะ)	172
102 <i>Xanthophyllum virens</i> Roxb. (ดอก-ช้างขาว)	172
103 <i>Xanthophyllum virens</i> Roxb. (ผล-ช้างขาว)	172
104 <i>Xylia xylocarpa</i> Taub. var. <i>kerrii</i> (Craib & Hutch.) Nielson (แดง)	172
105 <i>Zanthoxylum rhetsa</i> (Roxb.) DC. (กำจัดต้น)	172

การศึกษาสภาพป่าและพรรณพฤกษชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

A Vegetation and Floral Study of Phu Wiang National Park, Changwat Khon Kaen

คำนำ

สิ่งมีชีวิตนานาชนิดจัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญยิ่ง แต่มนุษย์ในปัจจุบันได้ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity) ในแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก จนลดลงอย่างน่าวิตกว่าจะเกิดการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต (extinction) ต่าง ๆ โดยเฉพาะความหลากหลายทางด้านพันธุกรรมและชนิดพันธุ์ (genetic and species diversity) อันเกิดขึ้นจากสภาพของแหล่งกำเนิดในธรรมชาติ (habitats) และระบบนิเวศของสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นถูกทำลายไป แม้ว่าการสูญพันธุ์จะเป็นปรากฏการณ์อันปกติในธรรมชาติแต่อัตราการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตในอดีตเกิดขึ้นเฉลี่ยเพียงประมาณปีละ 1 ชนิด เท่านั้น ในปัจจุบันพบว่าการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นหลายร้อยเท่าของอัตราการสูญพันธุ์ในอดีตโดยเฉพาะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ป่าเขตร้อนของประเทศที่กำลังพัฒนา การสูญเสียทรัพยากรสิ่งมีชีวิตอย่างมากมานี้เกิดจากมนุษย์นั่นเอง (วิสุทธ์, 2532) นักชีววิทยาได้วิเคราะห์ว่าโลกเรามีสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์จำนวนมากมายหลายล้านชนิด แต่ที่ได้มีการศึกษาตรวจสอบถึงศักยภาพและคุณค่าที่พึงมีต่อมนุษย์มีเพียงน้อยชนิดเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ายังมีสิ่งมีชีวิตอีกมากมายที่รอการศึกษาจากนักวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะพืชในบริเวณป่าเขตร้อนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของความหลากหลายชนิดพันธุ์สูงที่สุดในโลก ที่ควรได้รับความสนใจอนุรักษ์ไว้ให้เป็นสมบัติอันล้ำค่าของโลก พืชหลายชนิดที่สูญพันธุ์ไปแล้วนั้นอาจมีประโยชน์ต่อมนุษยชาติอย่างมหาศาลหากว่าเราได้ศึกษาถึงประโยชน์จากมันก่อนที่มันจะสูญไปก็อาจเป็นไปได้ (สุริยา, 2537)

ข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรพืชของประเทศใดประเทศหนึ่งจะมีการเรียบเรียงไว้ในหนังสือพรรณพฤกษชาติ (Flora) สำหรับประเทศไทยกำลังอยู่ระหว่างการจัดทำหนังสือพรรณพฤกษชาติของประเทศ (Flora of Thailand) ฉบับสมบูรณ์ ขณะนี้มีความก้าวหน้าประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ (วีระชัย, 2537) โดยเริ่มพิมพ์หนังสือพรรณพฤกษชาติเล่มแรกในปี พ.ศ. 2513 ในขณะที่ประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ตีพิมพ์หนังสือ

พรรณพฤกษชาติของประเทศกันมานาน (ธวัชชัย, 2532) แม้ว่าทรัพยากรพืชของประเทศไทยจะมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์และการดำรงชีวิตของชนพื้นบ้านจะมีการใช้ประโยชน์จากพืชทั้งทางการอุปโภค บริโภคอย่างหลากหลาย แต่ประเทศไทยก็ยังคงขาดข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชนิดและคุณสมบัติของพืช ที่อาจนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ขณะเดียวกันประเทศไทยได้มีปัญหากับการลดลงของพื้นที่ป่าไม้อย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการแสวงหารวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพรรณไม้และการใช้ประโยชน์จากพืชพื้นเมืองโดยชาวบ้านท้องถิ่นเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลประยุกต์ อันอาจจะเป็นประโยชน์ในการจัดการทรัพยากรด้านพืชของประเทศอย่างได้ผลสูงสุดต่อไป

ป่าภูเวียงอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ ของพรรณพืชและสัตว์นานาชนิด เป็นแหล่งต้นน้ำ ลำธาร ของลำน้ำพอง และเป็นบริเวณที่มีการขุดค้นพบซากไดโนเสาร์แห่งแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพบเป็นสกุลใหม่และชนิดใหม่ของโลกถึง 2 ชนิด คือ *Siamosaurus suteethorni* และ *Phuwiangosaurus sirindhornae* นอกจากนี้ยังมีการขุดค้นพบฟอสซิลของสัตว์อื่นอีกหลายชนิด เช่น ไดโนเสาร์ ซีลูโรซอร์ ซึ่งเป็นไดโนเสาร์กินเนื้อขนาดเล็กมากชนิดหนึ่ง ไดโนเสาร์คอมพ์ซอกนาธัส สูดานหอยโบราณ จระเข้โบราณ เต่าโบราณ ปลาโบราณ และพบหลักฐานการตั้งหลักแหล่ง ร่องรอยวัฒนธรรมและศิลปะกรรม ว่าเคยเป็นชุมชนของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เหล่านี้เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539) อดีตที่ผ่านมายังไม่เคยมีการศึกษาสภาพพื้นที่ สภาพสังคมพืช และความหลากหลายพรรณพืชในพื้นที่อุทยานฯ จะมีก็เพียงแต่การศึกษาการใช้ประโยชน์ของพืชบริเวณที่นาและบริเวณเชิงเขารอบ ๆ อุทยานฯ ในบางพื้นที่เท่านั้น

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพพื้นที่และลักษณะทั่วไปของภูมิประเทศ บริเวณอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
2. ศึกษาสภาพสังคมพืชและลักษณะทางสัณฐานวิทยาของพืช
3. ศึกษาชนิดของพรรณไม้และเก็บเป็นตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ตรวจสอบความถูกต้องสำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษาและวิจัยด้านพฤกษศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ในสาขาที่เกี่ยวข้องต่อไป
4. เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน อันจะเป็นแนวทางในการจัดการและส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมพืชบริเวณอุทยานแห่งชาติภูเวียงต่อไป
5. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับแผนแม่บทและส่งเสริมการทัศนศึกษาของอุทยานแห่งชาติภูเวียง

การตรวจเอกสาร

อุทยานแห่งชาติภูเวียง ถูกจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ อันดับที่ 71 ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2534 มีพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในท้องที่ ตำบลภูคธาตุ ตำบลในเมือง ตำบลบ้านโคก ตำบลเขาน้อย ตำบลชนวน ตำบลบ้านเรือ ตำบลเมืองเก่าพัฒนา ตำบลสงเปือย ตำบลนาชุมแสง อำเภอภูเวียง ตำบลวังเพิ่ม ตำบลศรีสุข ตำบลนาจาน อำเภอสีชมพู ตำบลวังหินลาด ตำบลหนองเสาเล้า ตำบลหนองไผ่ ตำบลขัวเรียง อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ดังภาพที่ 1 หน้า 6 มีเนื้อที่ประมาณ 325 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 203,125 ไร่ (ฝ่ายจัดการอุทยานฯ, 2534)

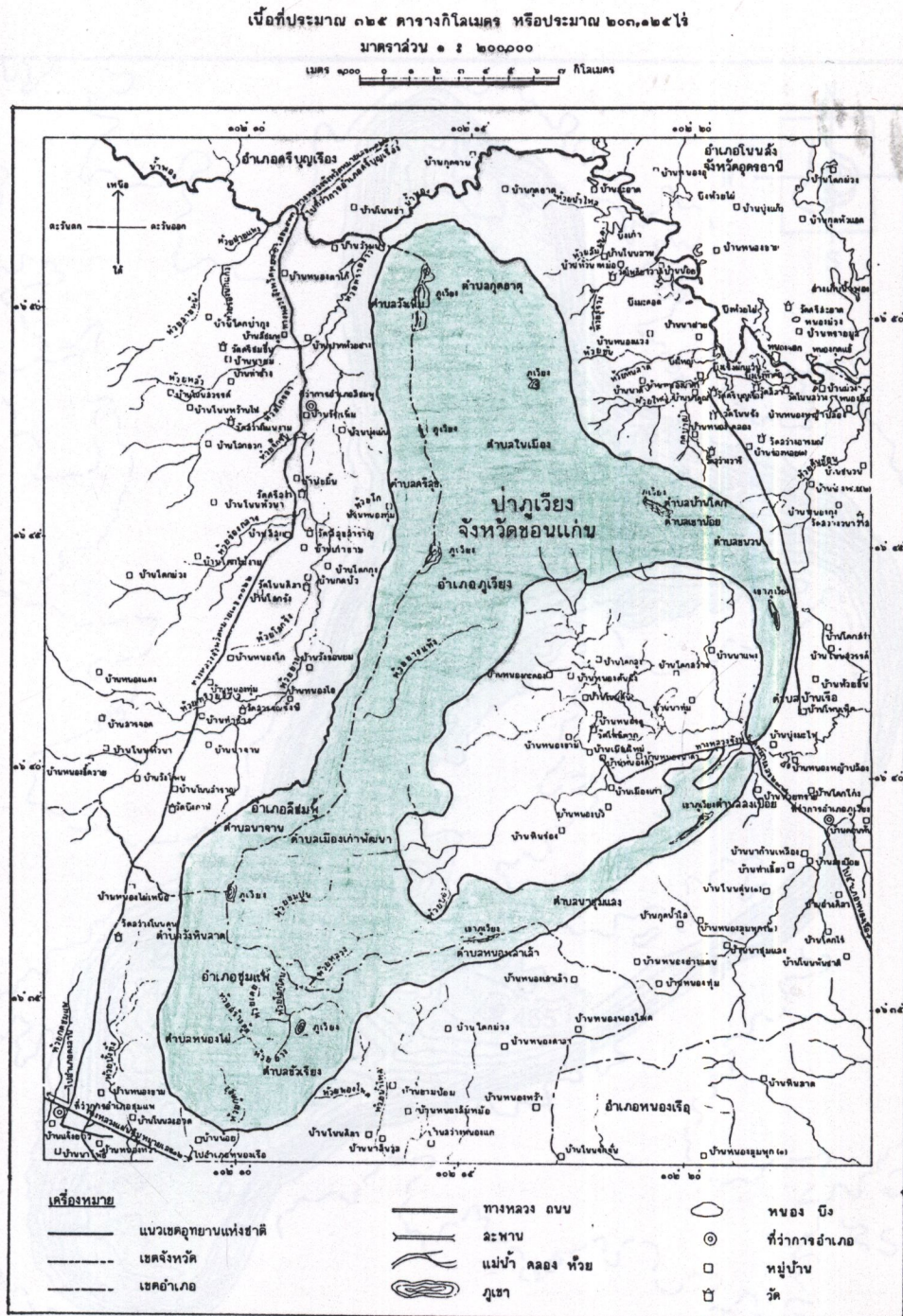
สภาพภูมิศาสตร์และภูมิประเทศทั่วไปมีลักษณะเป็นภูเขารูปแอ่งคล้ายปล่องภูเขาไฟหรือแอ่งกะทะล้อมรอบด้วยภูเขารูปวงแหวนสองชั้น ภูเขาชั้นนอก มีระดับความสูงที่สุดประมาณ 844 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ภูเขาชั้นในมีความสูงที่สุดประมาณ 465 เมตร จากระดับน้ำทะเล เทือกเขามีความชันปานกลางถึงความชันสูง ที่เชิงเขามีความสูงประมาณ 225 เมตร จากระดับน้ำทะเล ดังภาพที่ 2 หน้า 7 บริเวณตอนกลางแอ่งเป็นพื้นราบ ดังภาพที่ 3 หน้า 8 และภาพที่ 4 หน้า 9 นอกจากนี้ป่าภูเวียงยังเป็นแหล่งต้นกำเนิดลำห้วยและลำน้ำพองอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2534)

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้เกิดความชุ่มชื้นและได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดความหนาวเย็นและแห้งแล้ง นอกจากนี้อาจได้รับผลกระทบของพายุไต้ฝุ่นจากทะเลจีนใต้ทำให้มีฤดูที่แตกต่างกันถึง 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน (เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน) ฤดูฝน (เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม) และฤดูหนาว (เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนมกราคม) อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น มีค่าปริมาณน้ำฝน วัดที่สถานีตรวจวัดอากาศอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เฉลี่ยประมาณ 800 มม.ต่อ ปี ดังตารางที่ 1 หน้า 10 ภาพที่ 5 หน้า 11 และภาพที่ 6 หน้า 12 ค่าอุณหภูมิวัดที่สถานีตรวจวัดอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 28 องศาเซลเซียส ค่าอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ 33 องศาเซลเซียส ค่าอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ 22 องศาเซลเซียส ดังตารางที่ 2 หน้า 13 และภาพที่ 7 หน้า 14

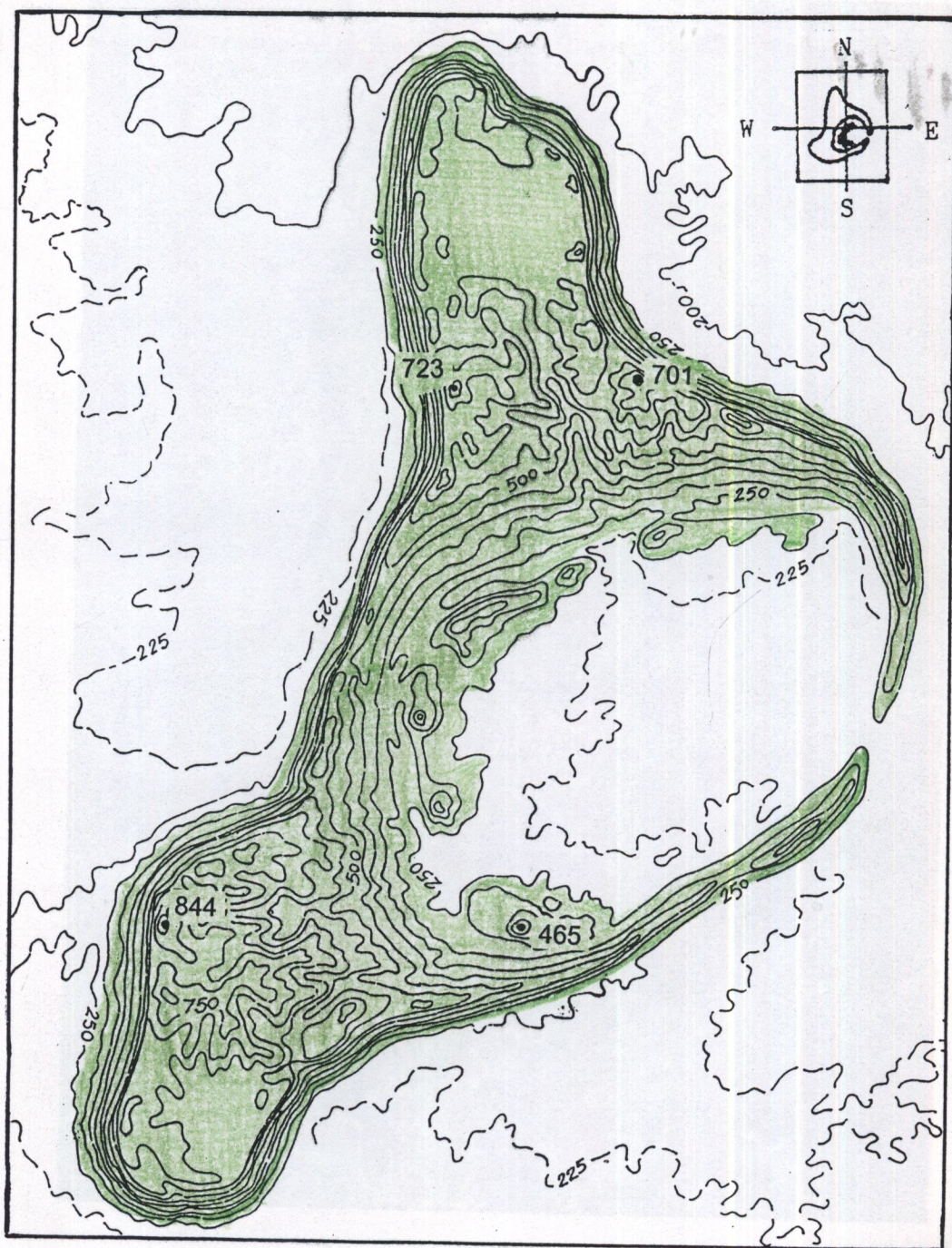
ลักษณะดิน ส่วนใหญ่เป็นดินทรายที่น้ำซึมได้อย่างรวดเร็ว พื้นดินส่วนใหญ่จึงขาดความชุ่มชื้นมีธาตุอาหารและความอุดมสมบูรณ์ในดินต่ำ แต่ดินในป่าบนภูเขาอีกมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น เนื่องจากมีการย่อยสลายซากของใบไม้และส่วนต่าง ๆ ของต้นไม้ซึ่งปรักหักพังตามธรรมชาติสะสมกันอยู่ (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, 2537)

พรรณไม้และสัตว์ป่า โดยทั่วไปสภาพป่าเป็นป่าเต็งรังสลับป่าดิบแล้ง ประกอบด้วยพรรณไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น พะยุง พะยอม มะค่าโมง มะค่าแต้ ตะเคียนหิน แดง เต็ง รัง รกฟ้า เหียง พลวง ชิงชัน ตะแบกแดง ไม้พื้นล่าง เช่น หญ้า สาบเสือ เฟิน หวาย ปรง ไม้และวัชพืชต่าง ๆ สัตว์ป่า ประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำและสัตว์น้ำอาศัยนานาชนิด ได้แก่ หมูป่า กระเจิง เม่น กวาง กระรอก กระแต ไก่ฟ้า ไก่ป่า นกขุนทอง นกเขาใหญ่ นกแซงแซว นกชนิดต่าง ๆ งู แย้ ตะกวด ตะพาบน้ำ หอย ปู ปลา (ฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่, 2535)

นักมนุษยวิทยาได้พบหลักฐานว่า ป่าภูเวียงเคยเป็นแหล่งชุมชนโบราณที่มีอารยธรรมเมื่อหลายพันปีมาแล้ว โดยมีการขุดพบกระดูกมนุษย์โบราณ เครื่องมือ เครื่องใช้โลหะสำริด พระนอนสมัยทวารวดี รวมทั้งภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ถ้ำหีบเงิน บนเทือกเขาภูเวียง นอกจากนั้น ปี 2519 มีการค้นพบรอยเท้าและซากกระดูกไดโนเสาร์ซึ่งเป็นสัตว์โลกดึกดำบรรพ์อายุประมาณถึง 200 ล้านปี ปัจจุบันป่าภูเวียงทั้งหมดถูกกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารและเป็นเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง (สุพร, 2527)

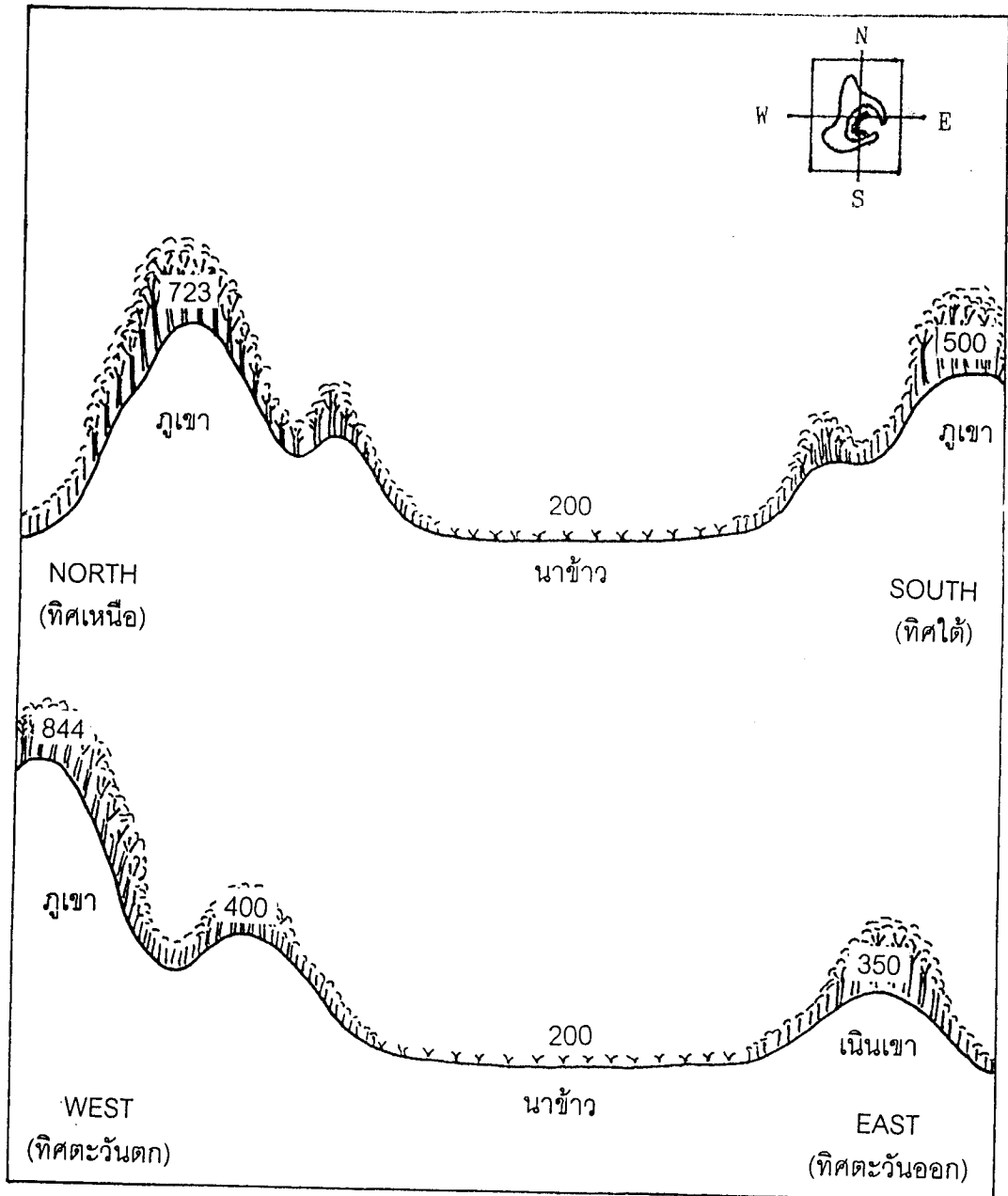
ภาพที่ 1 แผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่ากุเวียงให้เป็นอุทยานแห่งชาติ
กุเวียง จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2534
ที่มา : ฝ่ายจัดการอุทยานฯ (2534)

ภาพที่ 2 ระดับความสูงของพื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2534)

ภาพที่ 3 ภาพถ่ายจากดาวเทียม LANDSAT TM แสดงสภาพภูมิประเทศของเทือกเขาภูเวียง
 บันทึกเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2532 มาตรฐาน 1 : 125,000
 ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2534)

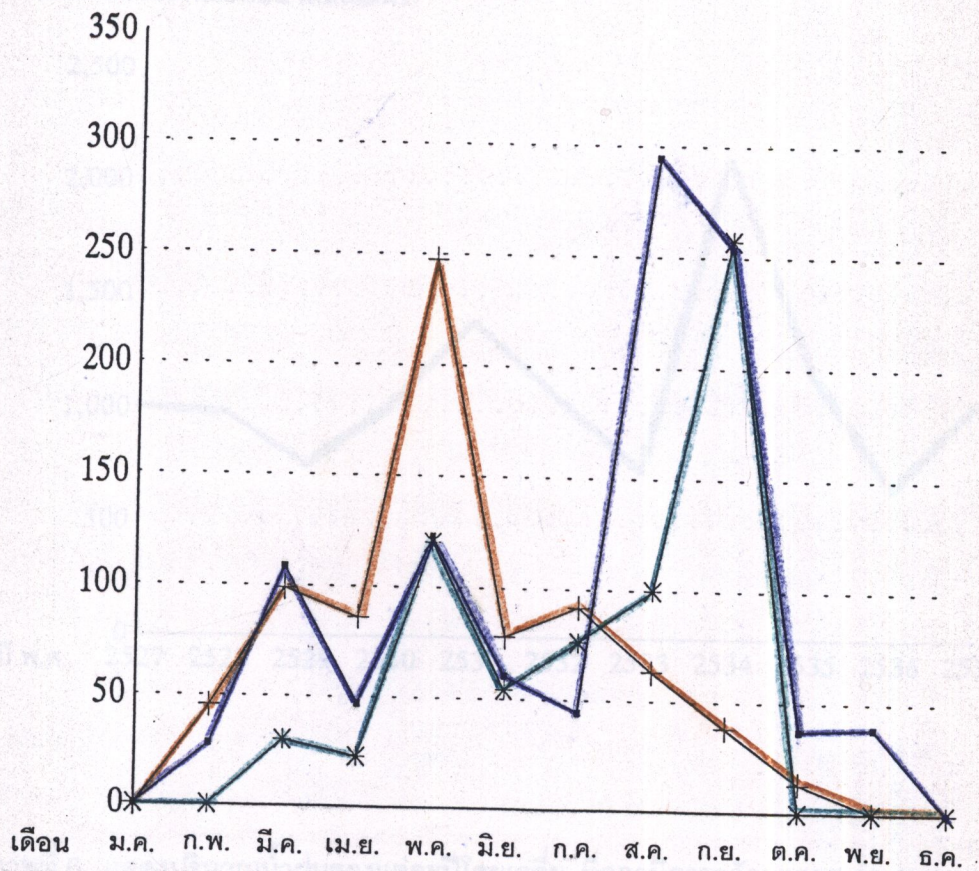
ภาพที่ 4 แสดงลักษณะสภาพภูมิประเทศตัดตามขวางของเทือกเขาภูเวียง และ
ระดับความสูงโดยประมาณ (หน่วย เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง)
ที่มา : ปรับปรุงจาก Ngamsomsuke และคณะ (1987)

ตารางที่ 1 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยและจำนวนวันที่มีฝนตก ที่สถานีตรวจวัดอากาศ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2530, 2533 และ 2536

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร) / จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)		
	ปี พ.ศ.		
	2530	2533	2536
มกราคม	0.0 / 0	0.0 / 0	0.0 / 0
กุมภาพันธ์	28.4 / 2	45.6 / 4	0.2 / 1
มีนาคม	108.5 / 6	98.8 / 3	30.4 / 3
เมษายน	47.2 / 7	86.2 / 2	23.1 / 2
พฤษภาคม	122.9 / 7	247.5 / 13	120.2 / 10
มิถุนายน	60.5 / 9	78.3 / 5	54.3 / 4
กรกฎาคม	44.6 / 5	92.0 / 7	76.2 / 6
สิงหาคม	294.5 / 13	63.2 / 4	99.9 / 5
กันยายน	253.6 / 16	38.4 / 1	257.2 / 12
ตุลาคม	37.4 / 5	13.2 / 1	0.0 / 0
พฤศจิกายน	38.8 / 6	0.0 / 0	0.0 / 0
ธันวาคม	0.0 / 0	0.0 / 0	0.0 / 0
รวม	1,036.4 / 76	763.2 / 40	661.5 / 43

ที่มา : สำนักงานพลังงานแห่งชาติ (2530, 2533) และกองอุตุนิยมวิทยาอุทก (2536)

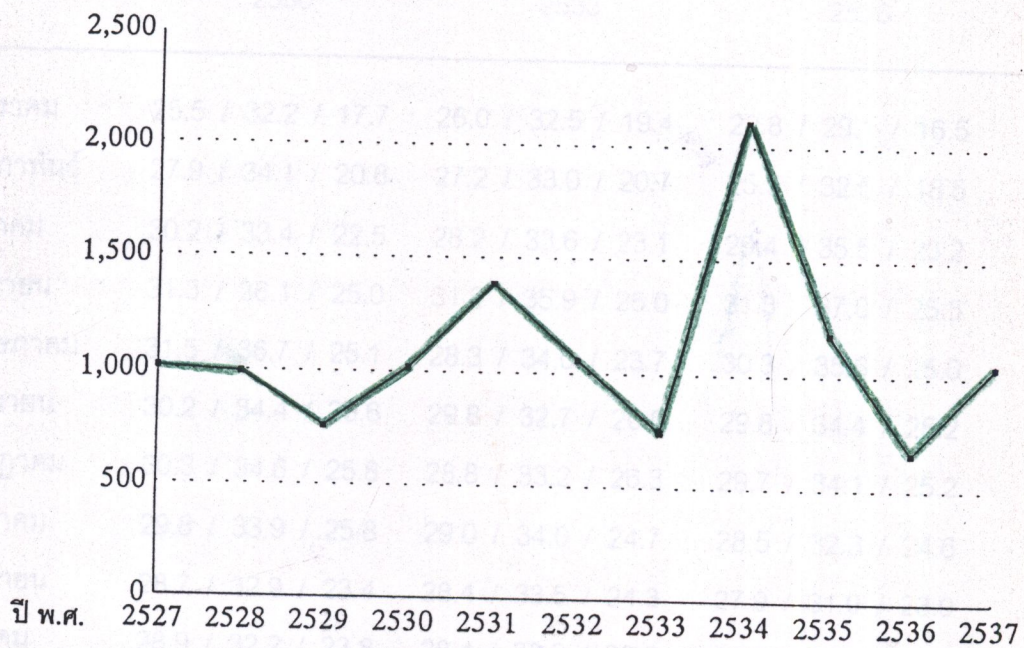
ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อเดือน (มิลลิเมตร)

ภาพที่ 5 แสดงปริมาณน้ำฝนของแต่ละเดือนโดยเฉลี่ย ที่สถานีตรวจวัดอากาศ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2530, 2533 และ 2536

ที่มา : สำนักงานพลังงานแห่งชาติ (2530, 2533) และกองอุตุนิยมวิทยาอุทก (2536)

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี (มิลลิเมตร)

ภาพที่ 6 แสดงปริมาณน้ำฝนของแต่ละปีโดยเฉลี่ย ที่สถานีตรวจวัดอากาศ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2527 - 2537

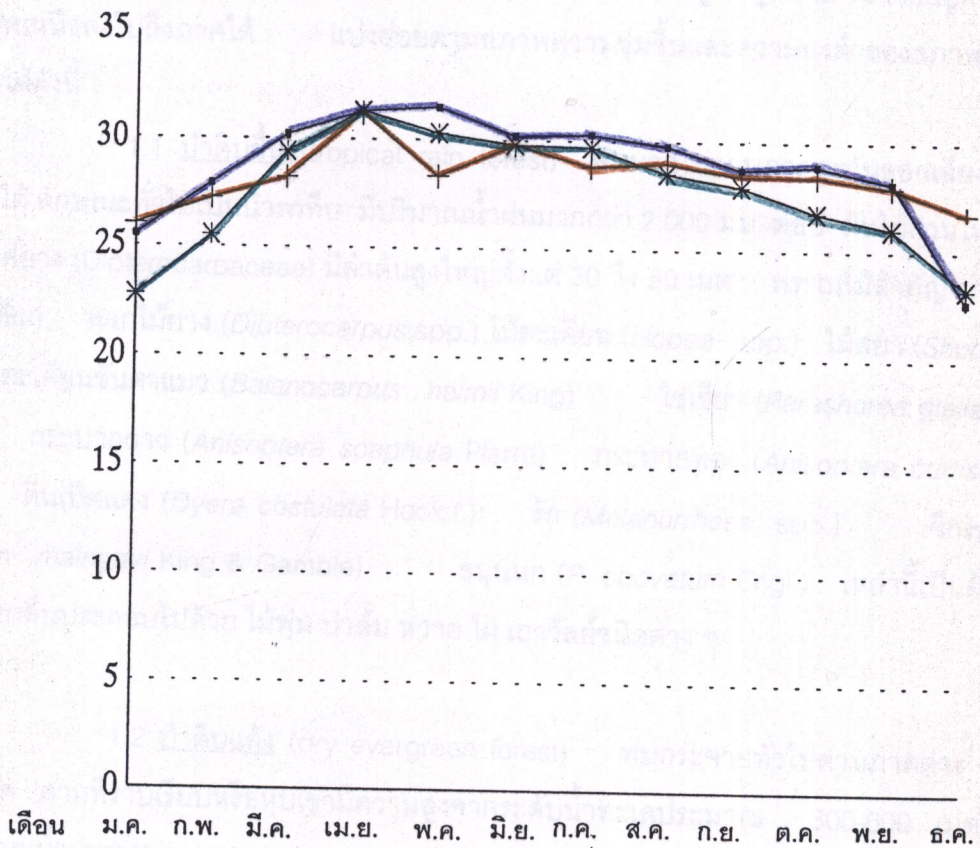
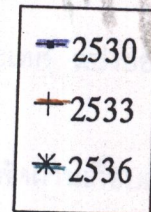
ที่มา : สำนักงานพลังงานแห่งชาติ (2530, 2533) และกองอุตุนิยมวิทยาอุทก (2527, 2528, 2529, 2531, 2532, 2534, 2535, 2536, 2537)

ตารางที่ 2 อุณหภูมิเฉลี่ย อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยและอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ที่สถานีตรวจวัดอากาศ
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2530, 2533 และ 2536

เดือน	อุณหภูมิเฉลี่ย (°C) / อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย (°C) / อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย (°C)		
	ปี พ.ศ.		
	2530	2533	2536
มกราคม	25.5 / 32.2 / 17.7	26.0 / 32.5 / 19.4	22.8 / 29.1 / 16.5
กุมภาพันธ์	27.9 / 34.1 / 20.8	27.2 / 33.0 / 20.7	25.5 / 32.5 / 18.5
มีนาคม	30.2 / 33.4 / 22.5	28.2 / 33.6 / 23.1	29.4 / 35.5 / 23.2
เมษายน	31.3 / 36.1 / 25.0	31.2 / 35.9 / 25.0	31.3 / 37.0 / 25.5
พฤษภาคม	31.5 / 36.7 / 25.1	28.3 / 34.0 / 23.7	30.3 / 35.6 / 25.0
มิถุนายน	30.2 / 34.4 / 25.6	29.8 / 32.7 / 26.0	29.8 / 34.4 / 25.2
กรกฎาคม	30.3 / 34.6 / 25.8	28.8 / 33.2 / 26.3	29.7 / 34.1 / 25.2
สิงหาคม	29.8 / 33.9 / 25.8	29.0 / 34.0 / 24.7	28.5 / 32.3 / 24.6
กันยายน	28.7 / 32.9 / 23.4	28.4 / 33.5 / 24.3	27.9 / 31.9 / 23.9
ตุลาคม	28.9 / 32.2 / 23.8	28.4 / 33.2 / 23.5	26.7 / 31.7 / 21.8
พฤศจิกายน	28.1 / 32.7 / 23.1	27.9 / 33.3 / 21.8	26.0 / 32.4 / 19.5
ธันวาคม	22.7 / 29.1 / 14.5	26.7 / 32.9 / 18.7	23.3 / 29.9 / 16.7
ค่าเฉลี่ย	28.8 / 33.5 / 22.8	28.3 / 33.5 / 23.1	27.6 / 33.0 / 22.1

ที่มา : สำนักงานพลังงานแห่งชาติ (2530, 2533) และกองอุตุนิยมวิทยาอุทก (2536)

อุณหภูมิเฉลี่ยต่อเดือน (องศาเซลเซียส)

ภาพที่ 7 แสดงอุณหภูมิของแต่ละเดือนโดยเฉลี่ย ที่สถานีตรวจวัดอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2530, 2533 และ 2536

ที่มา : สำนักงานพลังงานแห่งชาติ (2530, 2533) และกองอุตุนิยมวิทยาอุทก (2536)

นิวัติ (2533) ป่าไม้ของประเทศไทย แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ ป่าไม่ผลัดใบ และ ป่าผลัดใบ

ป่าไม่ผลัดใบ พบประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ป่าทั่วประเทศ แบ่งย่อยได้อีก 5 ชนิด ดังนี้

1) **ป่าดิบ (evergreen forest)** เป็นป่าที่อยู่ในเขตมรสุมพัดผ่านเกือบตลอดปี ปริมาณน้ำฝนมาก ดินมีความชุ่มชื้นตลอดเวลา ขึ้นอยู่ทั้งในที่ราบและภูเขาสูง พบกระจายอยู่ทั่วไป ตั้งแต่ภาคเหนือลงไปถึงภาคใต้ แบ่งย่อยตามสภาพความชุ่มชื้นและความสูงต่ำของสภาพภูมิประเทศ ได้ดังนี้

1.1 **ป่าดิบชื้น (tropical rain forest)** พบมากในแถบภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้ ลักษณะทั่วไปเป็นป่ารกทึบ มีปริมาณน้ำฝนมากกว่า 2,000 มม. ต่อปี ต้นไม้ส่วนใหญ่เป็นไม้วงศ์ยาง (*Dipterocarpaceae*) มีลำต้นสูงใหญ่ตั้งแต่ 30 ถึง 50 เมตร พรรณไม้สำคัญในป่าชนิดนี้ ได้แก่ พักไม้ยาง (*Dipterocarpus* spp.) ไม้ตะเคียน (*Hopea* spp.) ไม้สยา (*Shorea* spp.) ตะเคียนชันตาแมว (*Balanocarpus heimii* King) ไข่เตี่ยว (*Parashorea stellata* Kurz) กระบากขาว (*Anisoptera scaphula* Pierre) กระบากทอง (*Anisoptera curtissii* Dyer) ตีนเป็ดแดง (*Dyera costulata* Hook.f.) รัก (*Melanorrhoea* spp.) จิกเขา (*Palaquium maingayi* King & Gamble) ขนุนนก (*P. obovatum* Engl.) เหล่านี้เป็นต้น พื้นป่ามักรกทึบประกอบไปด้วย ไม้พุ่ม ปาล์ม หวาย ไม้เถาวัลย์ชนิดต่าง ๆ

1.2 **ป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest)** พบกระจายทั่วไปตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ ตามที่ราบเรียบหรือหุบเขาที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 300-600 เมตร และมีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 1,000-1,500 มม. ต่อปี พรรณไม้สำคัญในป่าชนิดนี้ ได้แก่ ยางนา (*Dipterocarpus alatus* Roxb.) ยางแดง (*D. turbinatus* Gaertn.f.) ตะเคียนหิน (*Hopea ferrea* Pierre) กระบากดำ (*Anisoptera oblonga* Dyer) กระบากโคก (*A. costata* Korth.) กระพวง (*Tetrameles nudiflora* R.Br.) มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa* Craib) ปออีเก้ง (*Pterocymbium javanicum* R.Br.) กัดลิ้น (*Walsura trichostemon* Miq.) กระบากลัก (*Hydnocarpus ilicifolius* King) ข่อยหนาม (*Streblus taxoides* Kurz) กระบก (*Irvingia*

malayana Oliv.ex A.Benn.) ไม้พลอง(*Memecylon* spp.) เหล่านี้เป็นต้น พืชชั้นล่างเป็นพวกปาล์ม หวาย ขิง ข่า ต่าง ๆ แต่ปริมาณไม่หนาแน่นนักและพื้นป่าค่อนข้างโล่ง

1.3 ป่าดิบเขา (hill evergreen forest) พบส่วนใหญ่บนภูเขาสูงทางภาคเหนือ บางแห่งในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสูงจากระดับน้ำทะเล ตั้งแต่ 1,000 เมตร ขึ้นไปและมีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 1,000-2,000 มม. พรรณไม้สำคัญในป่าชนิดนี้ ได้แก่ ไม้วงศ์ก่อ (*Fagaceae*) เช่น ก่อตาควาย (*Quercus brandisiana* Kurz) ก่อพะยะ (*Q. kerrii* Craib) ก่อเดือย (*Castanopsis acuminatissima* Rehd.) ก่อแป้น (*C. diversifolia* King) ก่อเลือด (*Lithocarpus garrettianus* A.Camus) ก่อนก (*L. polystachyus* Rehd.) นอกจากนี้ยังอาจพบมีสามพันปี (*Dacrydium elatum* Wall.) มะขามป้อมดง (*Cephalotaxus griffithii* Hook.f.) สนแผง (*Calocedrus macrolepis* Kurz) พญามะขามป้อม (*Podocarpus imbricatus* Bl.) พญาไม้ (*P. neriifolius* D.Don) ขุนไม้ (*P. wallichianus* Presl.) มณฑาป่า (*Manglietia garrettii* Craib) ทะโล้ (*Schima wallichii* Korth) ยมหอม (*Cedrela toona* Roxb.) กำลังเสือโคร่ง (*Betula alnoides* Ham.) อบเชย (*Cinnamomum iners* Blume) กายาน (*Styrax benzoides* Craib) อาจพบมีสนเขา (*Pinus* spp.) ขึ้นปะปนด้วย เหล่านี้เป็นต้น พืชชั้นล่างเป็นพวกเฟิน กล้วยไม้ดิน มอสต่าง ๆ บางแห่งมีต้นกุหลาบดอย (*Rhododendron* spp.) ขึ้นอยู่ด้วย

2) ป่าสนเขา (coniferous forest) พบกระจายเป็นหย่อม ๆ ทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามภูเขาหรือที่ราบบางแห่งที่สูงจากระดับน้ำทะเล ตั้งแต่ 200 เมตร ขึ้นไป บางครั้งจะพบขึ้นปะปนกับป่าแดงและป่าดิบเขา โดยทั่วไปมักขึ้นอยู่บริเวณดินที่ไม่อุดมสมบูรณ์ เช่น ตามสันเขาที่ค่อนข้างแห้งแล้ง เป็นต้น ประเทศไทยมีสนเขา เพียง 2 ชนิด เท่านั้น คือ สนสองใบ (*Pinus merkusii* Jungh. & de Vriese) และสนสามใบ (*P. kesiya* Royle ex Gord.) นอกจากนี้ยังอาจพบมีไม้พวกยางเหียง (*Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm. ex Miq.) ยางพลวง (*D. tuberculatus* Roxb.) และพวกก่อต่าง ๆ ขึ้นปะปน พืชชั้นล่างมีพวกหญ้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดไฟไหม้อยู่เสมอ และน้ำมันจากเนื้อไม้สนก็เป็นเชื้อเพลิงอย่างดี

3) ป่าบึง (swamp forest) เป็นป่าที่อยู่ตามที่ราบลุ่มมีน้ำขังอยู่เสมอและตามฝั่งทะเลที่มีโคลนเลน ปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 2,000 มม. ต่อปี แบ่งอีกเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 ป่าบึงน้ำจืด (fresh water swamp forest) พบกระจายตามริมฝั่งแม่น้ำและบึงใหญ่ ๆ ที่มีน้ำท่วมขังเป็นเวลานานในช่วงฤดูฝน พื้นป่าไม่มีการสะสมของซากพืชหรืออินทรีย์วัตถุอย่างถาวร เนื่องจากกระแสน้ำพัดพาไปจนหมดสิ้น เช่น ป่าบึงหนองทุ่งทอง อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ป่าบึงทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง และป่ารอบบึงบรเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ในอดีต สังคมพืชเป็นป่าโปร่งต้นไม้กระจายห่าง ๆ เรือนยอดไม่ต่อเนื่อง พรรณไม้สำคัญในป่าชนิดนี้ได้แก่ ชุมแสง (*Xanthophyllum glaucum* Wall.) กุ่มน้ำ (*Crateva magna* DC.) จิกนา (*Barringtonia acutangula* Gaertn.) กระเบา (น้ำ) (*Hydnocarpus anthelminthicus* Pierre) สะแกนา (*Combretum quadrangulare* Kurz) จันทน์กะพ้อ (*Vatica diospyroides* Syming) กันเกรา (*Fagraea fragrans* Roxb.) เหล่านี้เป็นต้น

3.2 ป่าพรุ (peat swamp forest) พบกระจายถัดจากบริเวณชายฝั่งทะเลเข้ามา พื้นป่ามีการสะสมของซากพืชและอินทรีย์วัตถุที่ไม่สลายตัวค่อนข้างหนา ปกติจะหนากว่า 40 เซนติเมตร ขึ้นไป ดินเดิมเป็นดินปนทรายหรือดินเหนียว เป็นกรดจัด พันธุ์ไม้มีการปรับตัวตามสภาพถิ่นที่ปรากฏคือ มีรากแก้วสั้น รากด้านข้างแผ่กว้างและมีพูพอน บางชนิดมีรากค้ำยันหรือรากหายใจ พรรณไม้สำคัญในป่าชนิดนี้ได้แก่ สะเดี้ยว (*Ganua motleyana* Pierre ex Dubard) มะฮังใหญ่ (*Macaranga pruinosa* Muell.Arg.) ขี้หนอนพรุ (*Camposperma coriaceum* Hall.f. ex Steen.) สะท้อนนก (*Sandoricum beccarianum* Baill.) ตารา (*Polyalthia glauca* Boerl.) อ้ายป่าว (*Stemonurus secundiflorus* Bl.) หว่านิน (*Eugenia kunstleri* King) ช้างให้ (*Neesia malayana* Bakh.) เหล่านี้เป็นต้น

4) ป่าชายเลน (mangrove forest) ป่าชนิดนี้จะพบขึ้นตามชายฝั่งทะเลที่เป็นดินโคลนและน้ำท่วมถึง เช่น ตามชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกตั้งแต่ระนองถึงสตูลแถบอ่าวไทยตั้งแต่สมุทรสงครามถึงตราดและจากประจวบคีรีขันธ์ถึงนราธิวาส พรรณไม้สำคัญในป่าชนิดนี้ส่วนใหญ่อยู่ในวงศ์ Rhizophoraceae ได้แก่ โกงกางใบเล็ก (*Rhizophora apiculata* Bl.) โกงกางใบใหญ่ (*R. mucronata* Lamk.) โกงกางหัวสุม (*Bruguiera gymnorhiza* Lamk.) นอกจากนี้

ยังมีแสม (*Avicennia officinalis* Linn.) ลำพู (*Sonneratia caseolaris* Engl.) ลำแพน (*S. alba* Smith) เหล่านี้เป็นต้น (อุทิศ, 2536)

5) ป่าชายหาด (beach forest) เป็นป่าที่อยู่ตามชายฝั่งทะเลที่เป็นดินกรวดทราย และหาดหิน พรรณไม้สำคัญ ได้แก่ สนทะเล (*Casuarina equisetifolia* J.R. & G. Forst.) กระทิง (*Calophyllum inophyllum* Linn.) หูกวาง (*Terminalia catappa* Linn.) เหล่านี้เป็นต้น พืชชั้นล่างมีเป็นพวกตีนนก (*Vitex trifolia* Linn.) และไม้เลื้อยอื่น ๆ อีกบางชนิด

ป่าผลัดใบ แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

1) ป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest) พบมากทางภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทางภาคเหนือและภาคกลางมักพบไม้สักขึ้นปะปนอยู่ด้วย ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีป่าเบญจพรรณน้อย ลักษณะทั่วไปเป็นป่าโปร่ง ประกอบด้วยต้นไม้ขนาดกลางเป็นส่วนมาก พื้นป่าไม่รกทึบ มีไม้ชนิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่มาก ในฤดูแล้งต้นไม้ทั้งหมดจะพากันผลัดใบและมีไฟป่าไหม้ทุกปี พรรณไม้สำคัญ ได้แก่ สัก (*Tectona grandis* Linn.f.) แดง (*Xylia kerrii* Craib & Hutch) ประดู่ (*Pterocarpus macrocarpus* Kurz) มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa* Craib) ชิงชัน (*Dalbergia oliveri* Gamble.) เก็ดแดง (*D. dongniensis* Pierre) ตะแบกแดง (*Lagerstroemia calyculata* Kurz) มะกอก (*Spondias pinnata* Kurz) พญาสัตบรรณ (*Albizia lebbek* Benth.) ยมหิน (*Chukrasia velutina* W. & A.) มะเกลือ (*Diospyros mollis* Griff.) ช่อ (*Gmelina arborea* Roxb.) จั้วป่า (*Salmaalina insigne* Schott & Endl.) รกฟ้า (*Terminalia alata* Heyne) สมอไทย (*T. chebula* Retz.) สมอพิเภก (*T. bellerica* Roxb.) โมกมัน (*Wrightia tomentosa* Roem & Schult) พืชชั้นล่างเป็นพวกหญ้า พวกกก ไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น ไม้ป่า (*Bambusa arundinacea* Willd.) ไม้บง (*B. tulda* Roxb.) ไม้ข้าวหลาม (*Cephalostachyum pergracile* Munro.) ไม้ราง (*Dendrocalamus strictus* Nees.) ไม้หนวล (*D. membranaceus* Munro.) ไม้รวก (*Thyrsostachys siamensis* Gamble.) ไม้ไร่ (*Oxytenanthera albociliata* Munro.) เหล่านี้เป็นต้น

2) ป่าแดง ป่าแพะ ป่าโคกหรือป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) พบมากทางภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบมากที่สุดคือมี 70-80 เปอร์เซ็นต์ ของป่าชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาคนี้ทั้งหมด ป่าชนิดนี้พบได้ทั้งที่เป็นพื้นราบและที่เป็นภูเขาสูง ดินมักเป็นดินทรายและลูกรังซึ่งมีสีค่อนข้างแดงในที่บางแห่งจึงเรียก "ป่าแดง" หรืออยู่บริเวณเนินจึงเรียก "ป่าโคก" ลักษณะเป็นป่าโปร่ง มีต้นไม้ขนาดเล็กถึงขนาดกลางขึ้นกระจัดกระจาย พื้นป่าไม่รกทึบ มีหญ้าชนิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะหญ้าเพ็ก (*Arundinaria pusilla* Cheval & A.Camus) และไผ่ชนิดต่าง ๆ มักจะมีไฟไหม้ป่าชนิดนี้เป็นประจำ พรรณไม้สำคัญ ได้แก่ เต็ง (*Shorea obtusa* Wall.) รัง (*S. siamensis* Miq.) ยางเหียง (*Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm.ex Miq.) ยางพลวง (*D. tuberculatus* Roxb.) ยางกราด (*D. intricatus* Dyer) ตุมกาขาว (*Strychnos nux-blanda* A.W.Hill) มะขามป้อม (*Phyllanthus emblica* Linn.) พะยอม (*Shorea roxburghii* G.Don) เหล่านี้เป็นต้น

3) ป่าทุ่ง (savanna forest) เป็นป่าที่เกิดจากป่าธรรมชาติชนิดอื่น ๆ ดังกล่าวได้ถูกทำลายไปหมด ดินมีสภาพเสื่อมโทรม พืชหญ้าต่าง ๆ จึงเข้ามาแทนที่ พบได้ทั่วไปตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย หญ้าที่ขึ้นส่วนใหญ่เป็นพวกหญ้าคา (*Imperata cylindrica* Beauv.) แฝกหอม (*Vetiveria zizanioides* Stapf.) หญ้าชันอากาศ (*Panicum repens* Linn.) หญ้าพง (*Saccharum spontaneum* Linn.) สาบเสือ (*Eupatorium odoratum* Linn.) เหล่านี้เป็นต้น อาจพบมีต้นไม้ขึ้นกระจัดห่าง ๆ เช่น กระโดน (*Careya arborea* Roxb.) แฉลบขาว (*Acacia siamensis* Craib) สีเสียดแก่น (*A. catechu* Willd.) ประดู่ (*Pterocarpus macrocarpus* Kurz) ซึ่งเป็นไม้ที่ทนทานต่อไฟป่าได้ดี

ชิงชัย (2535) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ฝนและการกระจายของชนิดป่าในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลภูมิอากาศที่รวบรวมจากสถานีตรวจอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิต และกรมป่าไม้ ระหว่างปี พ.ศ. 2500-2529 จำนวน 1,369 สถานีทั่วประเทศ และข้อมูลพื้นที่ป่าไม้และชนิดป่าไม้ รวบรวมจากฝ่ายแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศและดาวเทียม กองจัดการป่าไม้ กรมป่าไม้ ผลปรากฏว่าปริมาณน้ำฝนระหว่างปี พ.ศ. 2500-2509 พ.ศ. 2510-2519 และ พ.ศ. 2520-2529 ในแต่ละช่วงปีมีลักษณะแตกต่างกันเล็กน้อยและไม่มีแนวโน้มว่า

ปริมาณน้ำฝนจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างเด่นชัดในแต่ละภาค ยกเว้นบางจังหวัดในภาคกลางที่มีแนวโน้มของปริมาณน้ำฝนลดลง ส่วนอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย อุณหภูมิเฉลี่ยและอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยรายปี ไม่มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างเด่นชัดในแต่ละพื้นที่ และมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ ส่วนความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศเฉลี่ยรายปีในบางพื้นที่มีความผันแปรค่อนข้างมาก โดยมีแนวโน้มทั้งเพิ่มขึ้นและลดลงในบางพื้นที่การกระจายของชนิดป่านั้นนอกจากจะขึ้นกับปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ปัจจัยทางด้านดิน ลักษณะภูมิประเทศ ระดับความสูงของพื้นที่และปัจจัยทางชีวภาพ

เสวียน (2537) ทำการศึกษาเชิงนิเวศวิทยาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสังคมพืชป่าเต็งรังกับคุณสมบัติของดิน บริเวณอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2537 โดยเลือกสังคมป่าเต็งรังที่มีไม้เด่น 4 ชนิด คือ เต็ง (*Shorea obtusa*) รัง (*S. siamensis*) ยางเหียง (*Dipterocarpus obtusifolius*) และยางพลวง (*D. tuberculatus*) โดยใช้แปลงทดลองที่มีขนาด 40 x 40 ตารางเมตร จำนวน 48 แปลง พบว่าความหนาแน่นเฉลี่ยของพรรณไม้ทั้งหมดในสังคมพืชทั้ง 4 แบบ มีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด ในสังคมพืชป่าที่มีไม้รังเด่นมีความหนาแน่นมากที่สุด ซึ่งสูงถึง 205 ต้นต่อไร่ รองลงมาคือ ป่าที่มีไม้เต็ง ไม้พลวง และ ไม้เหียงเด่น ซึ่งมีค่า 123, 107 และ 72 ต้นต่อไร่ ตามลำดับ แต่ผลรวมของพื้นที่หน้าตัดของลำต้นที่ความสูงระดับอกมีค่าสูงที่สุดในป่าไม้เหียงเด่น ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.60 ตร.ม.ต่อไร่ ส่วนสังคมพืชที่เหลือมีค่าต่ำกว่าและไม่แตกต่างกัน (1.34-1.44 ตร.ม. ต่อไร่) ความหลากหลายของชนิดพันธุ์แตกต่างกันเล็กน้อย สังคมพืชที่มีไม้รังเด่นมีลักษณะแตกต่างจากสังคมพืชอีกสามชนิดโดยมีค่าความคล้ายคลึงกันกับสังคมพืชทั้งสาม 39-47 % ส่วนสังคมป่าที่มีไม้เต็ง ไม้เหียง ไม้พลวง เติบโต มีความคล้ายคลึงกันมากกว่า ซึ่งมีค่าประมาณ 80 % ดินในสังคมพืชที่มีไม้รังเป็นไม้เด่นเป็นดินใหม่ (Entisols) มีการพัฒนาของชั้นดินน้อยซึ่งมีลักษณะเป็นดินตื้น (น้อยกว่า 50 ซม.) เนื้อดินร่วนปนทราย (sandy loam) และมีปริมาณกรวดสูงถึง 48-56 % ส่วนดินในสังคมพืชที่มีไม้เต็งเป็นไม้เด่นนั้นเป็นดินที่ลึกกว่า (50-80 ซม.) และเริ่มมีการพัฒนาของชั้นดิน (Inceptisols) ดินมีเนื้อหยาบเช่นเดียวกันและมีปริมาณกรวด 39-62 % สำหรับดินในป่าที่มีไม้เหียงและไม้พลวงเป็นไม้เด่นนั้นมีการพัฒนาของชั้นดินมากกว่า ดินมีความลึกประมาณ 100 ซม.หรือมากกว่า (Ultisols) แต่เนื้อดินในป่าทั้งสองจะแตกต่างกัน พบว่าดินในป่าไม้เหียงเด่นที่ช่วงความลึก 0-35 ซม. เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินเหนียว มีปริมาณกรวด 13-26 % แต่ดินที่มีไม้พลวงเด่นนั้นเป็น

ดินเหนียวตลอดชั้นดินและมีปริมาณกรวด 10-12 % ความอุดมสมบูรณ์ของดินในสังคมพืชป่าเต็งรังที่มีไม้พลวงเป็นไม้เด่นมีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด รองลงมาคือดินในสังคมพืชที่มีไม้เหียงไม้เต็งและไม่รัง เป็นไม้เด่น ตามลำดับ

ทวี (2529) ทำการศึกษาสังคมพืชป่าดิบแล้งที่มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ โดยทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ คุณสมบัติของดินและลักษณะภูมิประเทศ จากแปลงตัวอย่างขนาด 20 x 50 ตารางเมตร จำนวน 2 แปลงต่อ 1 หมู่ไม้ จำนวนทั้งสิ้น 23 หมู่ไม้ ซึ่งกระจายอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย เพื่อต้องการทราบถึงลักษณะโครงสร้างองค์ประกอบของชนิดพรรณไม้ และการกระจายของสังคมพืช และชนิดพรรณไม้ ตามแนวปัจจัยของคุณสมบัติดินและลักษณะภูมิประเทศ จากการใช้วิธีการจัดกลุ่มหมู่ไม้ (cluster analysis) และการจัดลำดับหมู่ไม้ (ordination) สามารถแบ่งสังคมพืชป่าดิบแล้งออกตามชนิดพันธุ์ไม้เด่นได้ 3 สังคมพืช คือ สังคมเคี่ยมคะนอง (*Shorea henryana* dominance-type) สังคมตะเคียนหิน (*Hopea ferrea* dominance-type) สังคมยางแดง (*Dipterocarpus turbinatus* dominance-type) มีพื้นที่หน้าตัด 34.02, 39.78 และ 47.96 ตารางเมตรต่อเฮกเตอร์ตามลำดับ และมีความหนาแน่น 541, 526 และ 436 ต้นต่อเฮกเตอร์ ตามลำดับ ลักษณะโครงสร้างทางด้านตั้งของสังคมพืชป่าดิบแล้งชนิดต่าง ๆ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ชั้น คือ ชั้นไม้ใหญ่ซึ่งสามารถแบ่งได้ 2-3 ชั้นเรือนยอด ชั้นไม้พุ่มและชั้นไม้พื้นล่าง องค์ประกอบของชนิดพรรณไม้มีถึง 169 ชนิด ใน 53 วงศ์โดยแยกเป็นสังคมเคี่ยมคะนองมี 81 ชนิด สังคมตะเคียนหิน 65 ชนิด และสังคมยางแดงมี 116 ชนิด ค่าพื้นที่หน้าตัดรวม (basal area) มีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับความลาดชันของพื้นที่ slit + clay, ความหนาแน่นรวมของผิวดินและแมกนีเซียม มีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับความสูงเหนือระดับน้ำทะเลและอินทรีวัดฤ สังคมยางแดงมักขึ้นครอบครองในพื้นที่ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูงและขึ้นในที่ระดับสูงกว่าสังคมตะเคียนหินและสังคมเคี่ยมคะนอง

Ngamsomsuke และคณะ (1987) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวบ้านเขตอำเภอกุเวียงต่อการอนุรักษ์ไม้ป่าธรรมชาติตามนาหรือสวนเพื่อใช้ประโยชน์ พบว่า มีการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าของชาวบ้าน มากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ของครอบครัวที่ถูกสำรวจยังคงมีการใช้อาหารจากแหล่งธรรมชาติซึ่งเป็น พืชผัก 49 ชนิด ผลไม้ 52 ชนิด เห็ด 29 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมและนก 27 ชนิด แมลง 28 ชนิด นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้เป็นพืชสมุนไพรถึง 180 ชนิด

บัวเรศ (2536) ได้ศึกษาการจัดการแบบดั้งเดิมของราษฎรต่อต้านไม้ที่เหลื่ออยู่ในพื้นที่ท้องนาที่ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่านาข้าวส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่เคยเป็นป่ามาก่อน โดยเป็นป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และบางพื้นที่เป็นป่าดงดิบ โดยเฉพาะบริเวณที่ราบลุ่มติดอยู่กับฝั่งน้ำ พรรณไม้ที่ยังคงสามารถพบได้ อาทิ ยางนา (*Dipterocarpus alatus*) ยางกรวด (*D. intricatus*) ยางเหียง (*D. obtusifolius*) ยางพลวง (*D. tuberculatus*) ตะเคียนทอง (*Hopea odorata*) กระบาก (*Anisoptera costata*) พะยอม (*Shorea floribunda*) รัง (*S. siamensis*) เต็ง (*S. obtusa*) เสลา (*Lagerstroemia tomentosa*) อินทนิลน้ำ (*L. speciosa*) กระบก (*Irvingia malayana*) ทองกวาว (*Butea monosperma*) ทองหลางป่า (*Erythrina subumbrans*) มะม่วงป่า (*Mangifera sylvatica*) หว้า (*Eugenia cumini*) มะค่าแต้ (*Sindora siamensis*) มะเกลือ (*Diospyros mollis*) ตะโกนา (*D. rhodocalyx*) มะกอก (*Spondias pinnata*) ถ่อน (*Albizia procera*) จามจุรี (*Samanea saman*) แดง (*Xylia xylocarpa*) ประดู่ (*Pterocarpus macrocarpus*) แคว้น (*Sesbania grandiflora*) มะขามเทศ (*Pithecellobium dulce*) พุทรา (*Zyziphus jujuba*) มะกอกเกลื้อน (*Canarium subulatum*) รกฟ้า (*Terminalia alata*) กระโดน (*Careya sphaerica*) ฉนวน (*Dalbergia nigrescens*) ตะเคียนหนู (*Anogeissus acuminata* var. *lanceolata*) มะพอก (*Parinari anamense*) กันเกรา (*Fagraea fragrans*) ยอป่า (*Morinda coreia*) ตะคร้อ (*Schleichera oleosa*) ขี้เหล็ก (*Cassia siamea*) สะเดา (*Azadirachta indica*) ไซย (*Strebus asper*) มะขาม (*Tamarindus indica*) สะแกนา (*Combretum quadrangulare*) ตาล (*Borassus flabellifer*) กะพ้อ (*Licuala peltata*) และไผ่ป่าหลายชนิด (*Bambusa* spp.)

Sheng-ji และคณะ (1987) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับระบบนิเวศธรรมชาติ ในการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่า โดยทำการศึกษาใน บ้านหนองขาม บ้านโนนสะอาด บ้านโนนสวรรค์และบ้านโนนโขง อำเภอภูเวียงซึ่งมีการบันทึกชนิดของพืชและสัตว์ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์โดยกลุ่มชนพื้นบ้านถึง 209 ชนิด เป็นพืชมีดอก 167 ชนิด เห็ด 10 ชนิด และ สัตว์ 32 ชนิด

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. ชุดแผงอัดพรรณไม้ กระดาษลูกฟูกและกระดาษหนังสือพิมพ์
2. สมุดบันทึก กล้องถ่ายรูป ฟิล์มสไลด์ และ ฟิล์มภาพสี
3. กรรไกรตัดกิ่งไม้ มีด เสียม ถุงพลาสติกใส่พรรณไม้
4. เครื่องวัดระดับความสูง
5. ตลับเมตร เชือก ป้ายชื่อ
6. น้ำยาอาบตัวอย่างพรรณไม้แห้งและตู้อบพรรณไม้แห้ง
7. ชุดกระดาษแข็งประกอบตัวอย่างพรรณไม้แห้งพร้อมป้ายบันทึกรายละเอียด

วิธีการ

1. ทำการตรวจเอกสาร แผนที่และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ
2. สำรวจเส้นทางการศึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ และ นักพฤกษศาสตร์จากองค์การสวนพฤกษศาสตร์ จังหวัดเชียงใหม่
3. เลือกพื้นที่เหมาะสมวางแปลงทดลอง ขนาด 40 x 40 ตารางเมตร 1 แปลง ทุกระดับความสูงที่เปลี่ยนไป 100 เมตร จากระดับน้ำทะเล โดยเลือกพื้นที่จากสภาพป่าที่สมบูรณ์และมีความสม่ำเสมอของหมู่ไม้ รวมทั้งสิ้น 6 แปลง (ภาพที่ 8 หน้า 25) คิดเป็นพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 9,600 ตารางเมตร หรือ 6 ไร่
 - 3.1 แปลงทดลองที่ 1 และ 2 ที่ระดับความสูง 300 และ 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล ตามลำดับ อยู่บริเวณภูเขาชั้นใน (ภูพระตู่ตีหมา) เส้นทางบ้านหนองขาม
 - 3.2 แปลงทดลองที่ 3, 4, 5 และ 6 ที่ระดับความสูง 500, 600, 700 และ 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล ตามลำดับ อยู่บริเวณภูเขาชั้นนอก (ภูแอด) เส้นทางบ้านหินร่อง

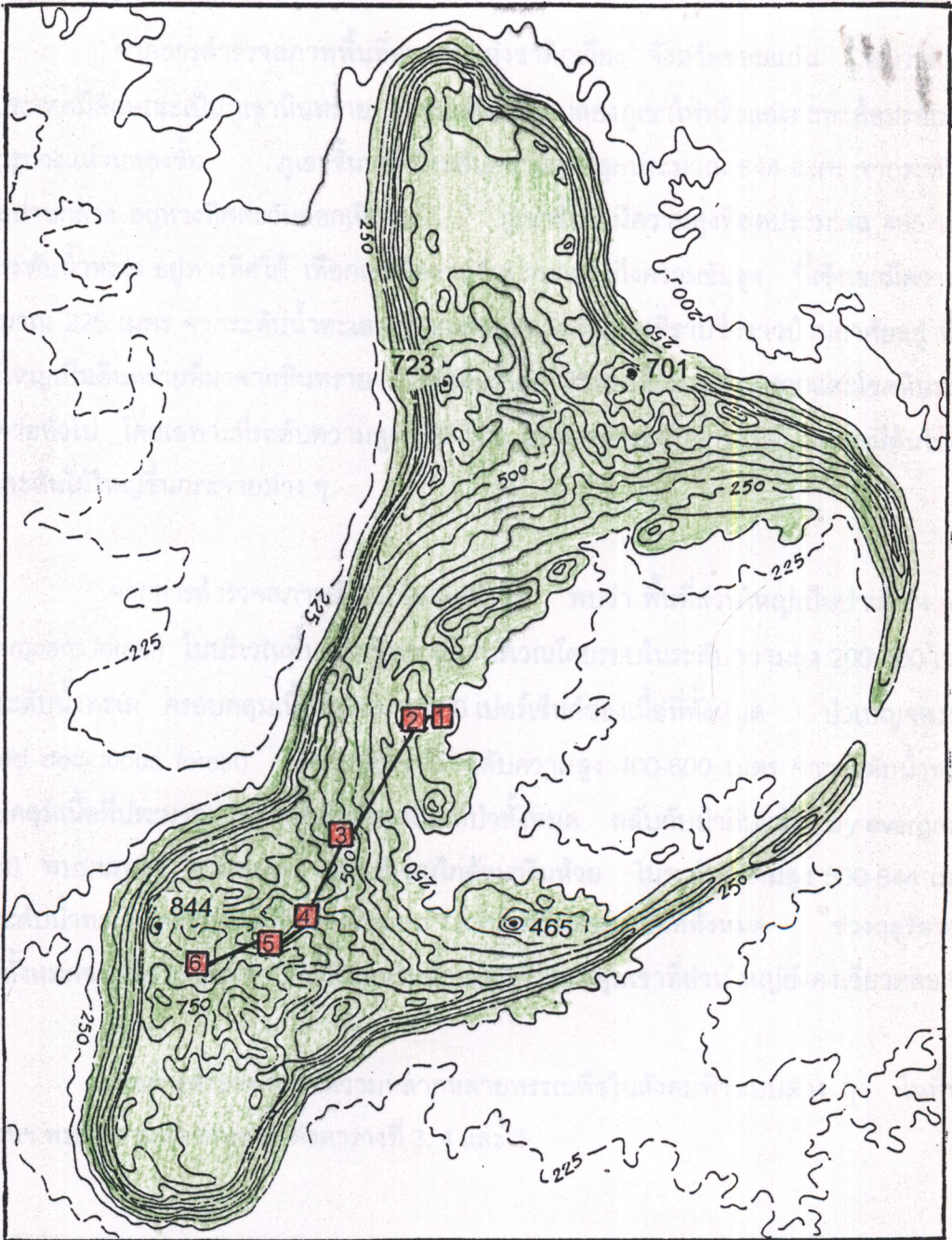
4. เก็บตัวอย่างพรรณไม้ยืนต้น พร้อมวัดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้น ที่ระดับความสูงเพียงอก ประมาณ 1.3 เมตร และ คัดเลือกที่มีขนาดอย่างน้อย 30 ซม. ขึ้นไป บันทึกข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ สอบถามชื่อพื้นเมือง พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน และ ถ่ายภาพตัวอย่างพรรณพืช ในพื้นที่สำรวจและศึกษา
5. ตรวจสอบลักษณะสัณฐานวิทยาจากตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้ แล้วเทียบกับตำรา เอกสารต่าง ๆ และ ตัวอย่างมาตรฐานที่มีในหอพรรณไม้ กรมป่าไม้ หอพรรณพืช กองพฤกษศาสตร์และวัชพืช กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และที่หอพรรณไม้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จังหวัดเชียงใหม่ แล้วตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญพันธุ์พืช
6. รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานเป็นรูปเล่มฉบับที่สมบูรณ์

สถานที่ทำการทดลอง

อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ระยะเวลาในการทดลอง

เริ่มทำการสำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณพืช ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2538 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2540 รวมเป็นเวลา 2 ปี โดยวางแผนเข้าทำการสำรวจและเก็บตัวอย่างในพื้นที่ประมาณเดือนละ 2 ครั้ง

ภาพที่ 8 แสดงบริเวณตำแหน่งแปลงทดลองที่ 1-6

ผลการศึกษา

จากการสำรวจสภาพพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่าสภาพภูมิประเทศมีลักษณะเป็นภูเขาหินทราย รูปแอ่งคล้ายปล่องภูเขาไฟหรือแอ่งกระทะล้อมรอบด้วยภูเขารูปวงแหวนสองชั้น ภูเขาชั้นนอกมีระดับความสูงที่สุดประมาณ 844 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ภูเขาชั้นในมีความสูงที่สุดประมาณ 465 เมตร จากระดับน้ำทะเล อยู่ทางทิศใต้ เทือกเขามีความชันปานกลางถึงความชันสูง ที่เชิงเขามีความสูงประมาณ 225 เมตร จากระดับน้ำทะเล บริเวณตอนกลางเป็นแอ่งที่ราบซึ่งชาวบ้านอาศัยอยู่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินทรายที่มาจากหินทราย มีชั้นดินตื้น มักพบเห็นลานหินทรายและโขดหินทรายกระจายทั่วไป โดยเฉพาะที่ระดับความสูง 225-500 เมตร จากระดับน้ำทะเล มักพบมีต้นไม้เอนล้มและต้นไม้ใหญ่ขึ้นกระจายห่าง ๆ

จากการสำรวจสภาพสังคมพืชโดยทั่วไป พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) ในบริเวณพื้นล่างเชิงเขาและบริเวณโดยรอบในระดับความสูง 200-500 เมตร จากระดับน้ำทะเล ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ทั้งหมด ป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest) พบบนภูเขาในระดับความสูง 400-600 เมตร จากระดับน้ำทะเล ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ป่าทั้งหมด สลับกับป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest) พบบนภูเขา ตามหุบเขา และบริเวณใกล้แนวริมห้วย ในระดับความสูง 500-844 เมตร จากระดับน้ำทะเล ครอบคลุมพื้นที่ ประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ทั้งหมด ช่วงฤดูร้อนป่าเกือบทั้งหมดจะผลัดใบ นอกจากป่าบริเวณริมห้วยและป่าตามหุบเขาที่ส่วนใหญ่ยังคงเขียวตลอดปี

จากการสำรวจศึกษาความหลากหลายพรรณพืชในสังคมพืชแบบต่าง ๆ ในพื้นที่อุทยานฯ พบมีความหลากหลาย ดังตารางที่ 3, 4 และ 5

ตารางที่ 3 ความหลากหลายพรรณพืชในสังคมพืชป่าเต็งรัง

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
พรรณไม้ยืนต้น ที่สำคัญ ได้แก่		
พืชใบเลี้ยงคู่		
Anacardiaceae	<i>Buchanania latifolia</i> Roxb.	มะม่วงหาวแมงวัน
	<i>B. reticulata</i> Hance	หาวแมงวัน
	<i>Gluta usitata</i> (Wall.) Ding Hou	รักใหญ่
Bignoniaceae	<i>Dolichandrone serrulata</i> (DC.) Seem.	แคขาว
	<i>Heterophragma sulfureum</i> Kurz	แครกฟ้า
Bombacaceae	<i>Bombax anceps</i> Pierre	จ้าวป่า
Burseraceae	<i>Canarium subulatum</i> Guill.	มะกอกเกลี้น
Clusiaceae	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer ssp. <i>formosum</i>	ตัวขาว
	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer ssp. <i>pruniflorum</i> Gog.	ตัวขน
Combretaceae	<i>Terminalia alata</i> Heyne ex Roth.	รกฟ้า
	<i>T. chebula</i> Retz.	สมอไทย
	<i>T. mucronata</i> Craib & Hutch.	มะเกลือเลือด
	<i>T. pierrei</i> Gagnep.	ตะแบกกราย
Dipterocarpaceae	<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb.	ยางนา
	<i>D. obtusifolius</i> Teijsm. ex Miq.	ยางเหียง
	<i>D. tuberculatus</i> Roxb.	ยางพลวง
	<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Bl.	เต็ง
	<i>S. siamensis</i> Miq.	รัง
Ebenaceae	<i>Diospyros castanea</i> (Craib) Fletcher	ตะโกพนม
	<i>D. ehretioides</i> Wall.	ด๊าบเต้าตัน
Euphorbiaceae	<i>Aporosa villosa</i> Bail.	เหมือดโลด
	<i>Glochidion</i> sp.	กระดุมผี
	<i>Phyllanthus emblica</i> Linn.	มะขามป้อม
	<i>Suregada multiflorum</i> Baill.	ขันทองพญาบาท
Lauraceae	<i>Litsea glutinosa</i> C.B.Robinson	หมีเหม็น
Leguminosae		
	Caesalpinioideae	
	<i>Bauhinia saccocalyx</i> Pierre	เสี้ยวป่า
	<i>Cassia garrettiana</i> Craib	แสมสาร
	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq.	มะค่าแต้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Leguminosae		
Mimosoideae	<i>Albizia chinensis</i> Merr.	ยางหลวง
	<i>Xylia xylocarpa</i> Taub. var. <i>kerrii</i> Nielsen	แดง
Papilionoideae	<i>Dalbergia nigrescens</i> Kurz	ฉนวน
	<i>Dalbergia</i> sp.	เก็ด
	<i>Millettia</i> sp.	สะทอน
	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	ประดู่
Loganiaceae	<i>Strychnos nux-blanda</i> A.W.Hill	ตมกาวาว
Ochnaceae	<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	กระแจะ
Oleaceae	<i>Schrebera swietenoides</i> Roxb.	มะกอกดอน
Rubiaceae	<i>Gardenia obtusifolia</i> Roxb.	กระมอบ
	<i>G. sootepensis</i> Hutch.	ค้ำมอกหลวง
	<i>Haldina cordifolia</i> Ridsd.	ขั่วว
	<i>Hymenodictyon excelsum</i> Wall.	ส้มกบ
	<i>Mitragyna brunonis</i> Craib	กระท่อมหนู
	<i>Morinda tomentosa</i> Heyne ex Roth.	ยอป่า
	<i>Pavetta tomentosa</i> Roxb. ex Smith	ข้าวสารป่า
	<i>Randia nutans</i> DC.	ระเี่ยงสอ
	<i>Feroniella lucida</i> Swing.	มะสัง
Stilaginaceae	<i>Antidesma acidum</i> Retz.	เผ่าสร้อย
Tiliaceae	<i>Microcos tomentosa</i> Smith	พลับพลา
Verbenaceae	<i>Vitex pinnata</i> Linn.	ตีนนก

พรรณพืชพื้นล่าง ที่สำคัญ ได้แก่

เฟิน

Parkeriaceae	<i>Adiantum phillippense</i> Linn.	หน้าข้าวาก
	<i>A. erylliae</i> C.Chr. & Tard.	-

พืชเมล็ดเปลือย

Cycadaceae	<i>Cycas siamensis</i> Miq.	ปรงเหลี่ยม
------------	-----------------------------	------------

ตารางที่ 3 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
พืชใบเลี้ยงเดี่ยว		
Araceae	<i>Amorphophallus</i> spp.	บุกอีรอก
Poaceae	<i>Arundinaria ciliata</i> A. Camus	ไผ่
	<i>A. pusilla</i> Cheval. & A. Camus	เพ็ก
Zingiberaceae	<i>Curcuma</i> spp.	กระเจียว
	<i>Kaempferia</i> spp.	เปราะ
พืชใบเลี้ยงคู่		
Capparidaceae	<i>Capparis flavicans</i> Kurz	จัวเลีย
	<i>Capparis</i> sp.	หนามเกี่ยวไก่
	<i>Maerua siamensis</i> (Kurz) Pax	แจง
Leguminosae		
Papilionoideae	<i>Dendrobium</i> sp.	กระตือรือ
	<i>Desmodium</i> sp.	อีเหนียว
Malvaceae	<i>Hibiscus glanduliferus</i> Craib	ปอต่อม
Rubiaceae	<i>Randia wittii</i> Craib	หมักม่อ
Rutaceae	<i>Clausena harmandiana</i> Pierre	สองฟ้าดง
Sterculiaceae	<i>Helicteres angustifolia</i> Linn.	ขี้ตุน
	<i>Helicteres hirsuta</i> Lour.	ปอเต่าไห้
Thymelaeaceae	<i>Enkleia siamensis</i> Nervaling	ปอเต่าไห้
Tiliaceae	<i>Grewia</i> sp.	ปอ
พืชเลื้อยพัน ที่สำคัญ ได้แก่		
เฟิน		
Schizaeaceae	<i>Lygodium flexuosum</i> Sw.	หญ้ายายเภา
พืชใบเลี้ยงเดี่ยว		
Dioscoreaceae	<i>Dioscorea</i> spp.	กลอย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
พืชใบเลี้ยงคู่		
Acanthaceae	<i>Thunbergia fragrans</i> Roxb. var. <i>vestita</i> Nees	หนามแน่นขาว
Apocynaceae	<i>Aganosma marginata</i> G.Don	โมกเครือ
	<i>Streptocaulon juvenas</i> Merr.	เถาประสง
Leguminosae		
Caesalpinioideae	<i>Bauhinia penicilliloba</i> Pierre ex Gagnep.	เสี้ยวแดง
	<i>Pterolobium integrum</i> Craib	แก้วมือไว
Papilionoideae	<i>Butea superba</i> Roxb.	ทองเครือ
Myrsinaceae	<i>Embelia subcoriacea</i> Mez.	ส้มจอบแอ็บ
Olacaceae	<i>Olax scandens</i> Roxb.	น้ำใจใคร่
Oleaceae	<i>Jasminum</i> spp.	ไล่ไก่
Passifloraceae	<i>Passiflora foetida</i> Linn.	กะทกรก
Rhamnaceae	<i>Zizyphus oenoplia</i> Mill. var. <i>brunoniana</i> Tard.	หนามเล็บแมว
Santalaceae	<i>Cassytha filiformis</i> Linn.	สังวาลพระอินทร์
Simaroubaceae	<i>Harrisonia perforata</i> Merr.	คนทา
พืชเกาะอาศัย ที่สำคัญ ได้แก่		
พืชใบเลี้ยงเดี่ยว		
Orchidaceae	<i>Aerides odorata</i> Lour.	เอื้องกุหลาบขาว
	<i>Cleisostoma</i> spp.	เขาพะ
พืชใบเลี้ยงคู่		
Loranthaceae	<i>Dendrophthoe</i> sp.	กาฝากมะม่วง
	<i>Helixanthera</i> sp.	กาฝาก

ตารางที่ 4 ความหลากหลายพรรณพืชในสังคมพืชป่าเบญจพรรณ

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
พรรณไม้ยืนต้น ที่สำคัญ ได้แก่		
พืชใบเลี้ยงคู่		
Anacardiaceae	<i>Lannea coromandelica</i> Merr.	กุ่ม
	<i>Spondias pinnata</i> (Linn.f.) Kurz	มะกอก
Annonaceae	<i>Cananga latifolia</i> Finet & Gagnep.	สะแกแสง
	<i>Polyalthia cerasoides</i> Benth. ex Bedd.	กะเจียน
	<i>Xylopia vielana</i> Pierre	กล้วยน้อย
Apocynaceae	<i>Wrightia tomentosa</i> Roem. & Schult.	โมกมัน
Barringtoniaceae	<i>Careya sphaerica</i> Roxb.	กระโดน
Bignoniaceae	<i>Dolichandrone serrulata</i> (DC.) Seem.	แคขาว
	<i>Markhamia stipulata</i> Seem.	แคหัวหมู
Bombacaceae	<i>Bombax anceps</i> Pierre	จ้าวป่า
Burseraceae	<i>Canarium subulatum</i> Guill.	มะกอกเกลื้อน
Clusiaceae	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer	ตัวขาว
Combretaceae	<i>Terminalia nigrovenulosa</i> Pierre ex Laness.	ขี้ข้าย
	<i>T. pierrei</i> Gagnep.	ตะแบกกราย
Dipterocarpaceae	<i>Dipterocarpus obtusifolius</i> Teijsm. ex Miq.	ยางเหียง
	<i>D. tuberculatus</i> Roxb.	ยางพลวง
	<i>Shorea roxburghii</i> G. Don	พะยอม
Euphorbiaceae	<i>Glochidion</i> sp.	กระดุมผี
	<i>Suregada multiflorum</i> Baill.	ขันทองพยามาท
Leguminosae		
Caesalpinioideae	<i>Afzelia xylocarpa</i> Craib	มะค่าโมง
	<i>Bauhinia saccocalyx</i> Pierre	เสี้ยวป่า
	<i>Cassia garrettiana</i> Craib	เสมสาร
	<i>Dialium cochinchinense</i> Pierre	เขลง
	<i>Peltophorum dasyrrhachis</i> (Miq.) Kurz	อะราง
	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq.	มะค่าแต้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Leguminosae		
Mimosoideae	<i>Adenanthera pavonina</i> Linn. var. <i>microsperma</i> Nielsen	มะกล่ำตาไก่
	<i>Albizia chinensis</i> Merr.	ก้างหลวง
	<i>A. procera</i> (Roxb.) Benth.	ทิ้งถ่อน
	<i>Xylocarpus xylocarpa</i> Taub. var. <i>kerrii</i> Nielsen	แดง
Papilionoideae	<i>Dalbergia cochinchinensis</i> Pierre	พะยูน
	<i>D. nigrescens</i> Kurz	ฉนวน
	<i>D. oliveri</i> Gamble	ชิงชัน
	<i>Dalbergia</i> sp.	เก็ด
	<i>Erythrina subumbrans</i> Merr.	ทองหลวงป่า
	<i>Millettia leucantha</i> Kurz	สาธ
	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	ประดู่
Lythraceae	<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz	ตะแบกแดง
Loganiaceae	<i>Strychnos nux-blanda</i> A.W.Hill	ตมกาขาว
Melastomataceae	<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>brevipes</i> Craib	พลองดำ
Meliaceae	<i>Chukrasia velutina</i> Wight & Arn.	ยมหิน
Moraceae	<i>Ficus hispida</i> Linn.f.	มะเดื่อปล้อง
Myrtaceae	<i>Syzygium albiflorum</i> Bahadur & R.C.Gaur	มะพร้าว
Ochnaceae	<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	กระแจะ
Oleaceae	<i>Schrebera swietenoides</i> Roxb.	มะกอกดอน
Rosaceae	<i>Parinari anamense</i> Hance	มะพอก
Rubiaceae	<i>Haldina cordifolia</i> Ridsd.	ขี้ข้าว
	<i>Hymenodictyon excelsum</i> Wall.	ส้มกบ
	<i>Mitragyna brunonis</i> Craib	กระท่อมหนู
	<i>Morinda tomentosa</i> Heyne ex Roth.	ยอป่า
Rutaceae	<i>Feroniella lucida</i> Swing.	มะสัง
Sapindaceae	<i>Lepisanthes rubiginosa</i> Leenh.	มะหวด
Stilaginaceae	<i>Antidesma ghoesembilla</i> Gaertn.	เฒ่าไขปลา
Tiliaceae	<i>Microcos tomentosa</i> Smith	พลับพล
	<i>Schoutenia ovata</i> Korth.	กาสิน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Verbenaceae	<i>Vitex pinnata</i> Linn.	ตีนนก
	<i>V. quinata</i> (Lour.) F.N.Will.	จีแปะ

พรรณพืชพื้นล่าง ที่สำคัญ ได้แก่

เฟิน

Parkeriaceae	<i>Adiantum phillippense</i> Linn.	หน้าฉาก
	<i>A. erylliae</i> C.Chr. & Tard.	-

พืชใบเลี้ยงเดี่ยว

Araceae	<i>Amorphophallus</i> spp.	บุกขีรอก
Bambusaceae	<i>Dendrocalamus hamiltonii</i> Nees	ไผ่หนก
	<i>D. sericeus</i> Munro	ไผ่ขางหม่น
	<i>Thyrsostachys siamensis</i> Oliv.	ไผ่รวก
Orchidaceae	<i>Paphiopedilum concolor</i> Pfitz.	รองเท้านารีเหลืองอุดร
Poaceae	<i>Arundinaria ciliata</i> A. Camus	ไผ่
	<i>A. pusilla</i> Cheval. & A. Camus	แพ็ก
Zingiberaceae	<i>Curcuma</i> spp.	กระเจียว
	<i>Kaempferia</i> spp.	เปราะ

พืชใบเลี้ยงคู่

Acanthaceae	<i>Peristrophe lanceolaria</i> Nees	หว่าชะอำ
Erythroxylaceae	<i>Erythroxylon cuneatum</i> Kurz	ไกรทอง
Leeaceae	<i>Leea indica</i> Merr.	กะดังใบ
Leguminosae		
Papilionoideae	<i>Dendrolobium</i> sp.	กระดู่ช้าง
	<i>Desmodium</i> sp.	อีเหนียว
	<i>Phyllodium</i> spp.	เกล็ดปลา
Malvaceae	<i>Decaschistia</i> sp.	หัวไก่โอก
	<i>Hibiscus glanduliferus</i> Craib	ปอต่อม
	<i>H. surattensis</i> Linn.	ชะมด

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Melastomataceae	<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>pauciflorum</i> Bl.	พลองชี้ได้
Rubiaceae	<i>Randia wittii</i> Craib	หมักม่อ
Rutaceae	<i>Clausena harmandiana</i> Pierre	สองฟ้าดง
Sterculiaceae	<i>Helicteres angustifolia</i> Linn.	ชี้ตื้น
	<i>Helicteres hirsuta</i> Lour.	ปอเต่าไห้
Thymelaeaceae	<i>Enkleia siamensis</i> Nervling	ปอเต่าไห้
Tiliaceae	<i>Grewia</i> sp.	ปอ
Verbenaceae	<i>Clerodendrum paniculatum</i> Linn.	นมสวรรค์

พืชเลื้อยพัน ที่สำคัญ ได้แก่

เฟิน

Schizaeaceae	<i>Lygodium flexuosum</i> Sw.	หญ้ายายเภา
--------------	-------------------------------	------------

พืชใบเลี้ยงเดี่ยว

Dioscoreaceae	<i>Dioscorea hispida</i> Dennst.	กลอย
	<i>Dioscorea</i> sp.	กลอย

พืชใบเลี้ยงคู่

Apocynaceae	<i>Aganosma marginata</i> G.Don	โมกเครือ
	<i>Dischidia</i> sp.	เกล็ดนาคราช
	<i>Hoya kerrii</i> Craib	ด่าง
	<i>Streptocaulon juvenas</i> Merr.	เถาประสง
Aristolochiaceae	<i>Aristolochia pothieri</i> Pierre ex Lec.	กระเช้าผี
Celastraceae	<i>Salacia chinensis</i> Linn.	กำแพงเจ็ดชั้น
Combretaceae	<i>Calcypteris floribunda</i> Lamk.	ดั่งดั่ง
	<i>Combretum latifolium</i> Bl.	ขวดเชือก
Convolvulaceae	<i>Argyreia</i> sp.	ผักนึ่งคอย
	<i>Merremia</i> spp.	จิงจ้อ
Euphorbiaceae	<i>Bridelia stipularis</i> Bl.	มะกาเครือ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Leguminosae		
Caesalpinioideae	<i>Caesalpinia digyna</i> Rottler	กำจาย
	<i>Bauhinia penicilliloba</i> Pierre ex Gagnep.	เสี้ยวแดง
	<i>Pterolobium integrum</i> Craib	แก้วมือไว
Mimosoideae	<i>Acacia comosa</i> Gagnep.	หนามหัน
	<i>Albizia myriophylla</i> Benth.	ชะเอมป้า
	<i>Entada glandulosa</i> Pierre ex Gagnep.	สะบ้าลิง
Papilionoideae	<i>Butea superba</i> Roxb.	ทองเครือ
	<i>Mucuna</i> sp.	หมามุ่ย
Myrsinaceae	<i>Embelia subcoriacea</i> Mez.	ลัมอือบแอ็บ
Olcaceae	<i>Olax scandens</i> Roxb.	น้ำใจใคร่
Oleaceae	<i>Jasminum</i> spp.	ไม้ไก่
Rhamnaceae	<i>Zizyphus oenoplia</i> Mill. var. <i>brunoniana</i> Tard.	หนามเล็บแมว
Santalaceae	<i>Cassytha filiformis</i> Linn.	สังวาลพระอินทร์
Simaroubaceae	<i>Harrisonia perforata</i> Merr.	คนทา
Verbenaceae	<i>Hymenopyramis brachiata</i> Wall.	กระดุกกบ
Vitaceae	<i>Cissus</i> sp.	เถาวัล

พืชเกาะอาศัย ที่สำคัญ ได้แก่

พืชใบเลี้ยงเดี่ยว

Orchidaceae	<i>Aerides odorata</i> Lour.	เอื้องกุหลาบขาว
	<i>Cleisostoma</i> spp.	เขาแพะ
	<i>Cymbidium simulans</i> Rolfe	กะเรกะร่อน
	<i>Seidenfadenia mitrata</i> Garay	เอื้องหนวดพราหมณ์

พืชใบเลี้ยงคู่

Loranthaceae	<i>Dendrophthoe</i> sp.	กาฝากมะม่วง
--------------	-------------------------	-------------

ตารางที่ 5 ความหลากหลายพรรณพืชในสังคมพืชป่าดิบแล้ง

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
พรรณไม้ยืนต้น ที่สำคัญ ได้แก่		
พืชใบเลี้ยงเดี่ยว		
Arecaceae	<i>Caryota mitis</i> Lour.	เต่าร้างแดง
พืชใบเลี้ยงคู่		
Anacardiaceae	<i>Mangifera indica</i> Linn.	มะม่วง
	<i>Spondias pinnata</i> (Linn.f.) Kurz	มะกอก
Annonaceae	<i>Mitrephora vandiflora</i> Kurz	มะป่วน
Apocynaceae	<i>Alstonia scholaris</i> (L.) R.Br.	สัตบรรณ
Clusiaceae	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer	ตัวขาว
	<i>Garcinia fusca</i> Pierre	มะดันป่า
	<i>G. speciosa</i> Wall.	พะวา
Combretaceae	<i>Terminalia bellerica</i> (Gaertn.) Roxb.	สมอพิเภก
Datiaceae	<i>Tetrameles nudiflora</i> R.Br.	กะพง
Dilleniaceae	<i>Dillenia ovata</i> Wall. ex Hook.f.	सानใบเล็ก
Dipterocarpaceae	<i>Dipterocarpus turbinatus</i> Gaertn.f.	ยางแดง
	<i>Hopea ferrea</i> Pierre	ตะเคียนหิน
Ebenaceae	<i>Diospyros malabarica</i> Kostel. var. <i>siamensis</i> Bakh.	มะพลับ
	<i>D. lanceifolia</i> Roxb.	อังฮ้อน
	<i>D. winitii</i> Fletcher	มะพลับเจ้าคุณ
Euphorbiaceae	<i>Baccaurea ramiflora</i> Lour.	มะไฟ
	<i>Croton oblongifolius</i> Roxb.	เปิ้ลใหญ่
	<i>Excoecaria oppositifolia</i> Griff.	ตังตาบอด
	<i>Mallotus philippinensis</i> Muell.Arg.	คำแสด
Fagaceae	<i>Castanopsis nephelioides</i> King ex Hook.f.	ก่อเงาะ
	<i>Lithocarpus thomsonii</i> Rehd.	ก่อขาว
	<i>Quercus</i> sp.	ก่อตลับ
Flacourtiaceae	<i>Hydnocarpus ilicifolius</i> King	กระเบาเกล็ด
Irvingiaceae	<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex Benn.	กระบก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Lauraceae	<i>Beilschmeidia</i> sp.	จันทน์แดง
	<i>Cinnamomum</i> spp.	อบเชย
	<i>Dehaasia suborbicularis</i> Kosterm.	หน่วยนกกก
	<i>Neolitsea cuipala</i> (Don) Kosterm.	แห้งหิน
Leguminosae		
Caesalpinioideae	<i>Azelia xylocarpa</i> Craib	มะค่าโมง
	<i>Dialium cochinchinense</i> Pierre	เขลง
	<i>Peltophorum dasyrrhachis</i> (Miq.) Kurz	อะราง
	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq.	มะค่าแต้
Mimosoideae	<i>Archidendron clypearia</i> (Jack) Nielsen	มะขามแป
Lythraceae	<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz	ตะแบกแดง
Magnoliaceae	<i>Paramichelia baillonii</i> Hu	จำปีป่า
Melastomataceae	<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>brevipes</i> Craib	พลองดำ
	<i>M. edule</i> Roxb. var. <i>ovatum</i> C.B. Clarke	พลองกินลูก
Meliaceae	<i>Aphanamixis polystachya</i> Parker	ตาเสือ
	<i>Chukrasia velutina</i> Wight & Arn.	ยมหิน
	<i>Dysoxylum</i> sp.	ตาเสือขาว
Moraceae	<i>Ficus</i> spp.	ไทร
Myrtaceae	<i>Cleistocalyx operculatus</i> Merr. & Perry	หว่าเขา
	<i>Syzygium grande</i> (Wight) Walp.	เฒ่า
	<i>S. siamense</i> P. Chantaranonthai & J. Parn.	ชมพูน้ำ
	<i>S. syzygioides</i> Merr. & L.M. Perry	แดงคลอง
Nyssaceae	<i>Nyssa javanica</i> (Bl.) Wang.	คางคาก
Oleaceae	<i>Linociera microstigma</i> Gagnep.	กระโดนแดง
Polygalaceae	<i>Xanthophyllum virens</i> Roxb.	ขางขาว
Potaliaceae	<i>Fagraea ceilanica</i> Thunb.	โกงางเขา
Rutaceae	<i>Acronychia laurifolia</i> Bl.	กะขอม
	<i>Citrus</i> sp.	ส้มโอป่า
	<i>Zanthoxylum rhetsa</i> (Roxb.) DC.	กำจัดต้น
Sterculiaceae	<i>Pterospermum diversifolium</i> Bl.	ลำป้าง
	<i>P. lanceaefolium</i> Roxb.	พลากวาง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Stilaginaceae	<i>Antidesma montanum</i> Bl.	มะเฝ้าน
Styracaceae	<i>Styrax benzoides</i> Craib	กำยาน
Symplocaceae	<i>Symplocos</i> sp.	เหมือด
Tiliaceae	<i>Microcos tomentosa</i> Smith in Rees	พลับพลา
Verbenaceae	<i>Vitex pinnata</i> Linn.	ตีนนก
	<i>V. quinata</i> (Lour.) F.N.Will.	จีแปะ

พรรณพืชพื้นล่าง ที่สำคัญ ได้แก่

เฟิน

Aspleniaceae	<i>Asplenium yoshinagae</i> Makino	-
Parkeriaceae	<i>Adiantum phillippense</i> Linn.	หญ้าวาก
	<i>A. erylliae</i> C.Chr. & Tard.	-
	<i>Doryopteris ludens</i> J. Smith	-
	<i>Hemionitis arifolia</i> Moore	-
Pteridaceae	<i>Pteris</i> spp.	เฟินหางไก่

พืชใบเลี้ยงเดี่ยว

Agavaceae	<i>Dracaena angustifolia</i> Roxb.	ค้อนหมาขาว
	<i>D. loureiri</i> Gagnep.	จันทน์แดง
Bambusaceae	<i>Bambusa tulda</i> Roxb.	ไผ่บง
Lilliacae	<i>Dianella ensifolia</i> Red.	หญ้าหนวด
Marantaceae	<i>Maranta</i> sp.	สาคร
Taccaceae	<i>Tacca chantrieri</i> Andr.	เนระพูสีไทย
Zingiberaceae	<i>Amomum xanthioides</i> Wall.	เร่ง
	<i>Catimbum malaccense</i> Holtt.	ข่าป่า
	<i>Costus speciosus</i> Smith.	เขื่องหมายนา
	<i>Zingiber</i> spp.	กระเทียมป่า

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
พืชใบเลี้ยงคู่		
Acanthaceae	<i>Pseuderanthemum</i> sp.	เดหลีหลังลาย
Araliaceae	<i>Schefflera</i> sp.	นิ้วมือฤาษี
Chloranthaceae	<i>Chloranthus nervosus</i> Coll. & Hemsl.	-
Euphorbiaceae	<i>Cladogynos orientalis</i> Zipp. Ex Span.	เจตพังคี
	<i>Mallotus barbatus</i> Muell.Arg.	ทองเต้า
	<i>Macaranga</i> sp.	เต้าตง
	<i>Phyllanthus</i> spp.	ลูกใต้ใบ
Lamiaceae	<i>Gomphostemma</i> sp.	หอมชอก
Leguminosae		
Papilionoideae	<i>Hegnara obcordata</i> Schindl.	ปีกนก آهن
	<i>Uraria</i> spp.	หางกระรอก
Melastomataceae	<i>Melastoma</i> sp.	โคลงเคลง
	<i>Osbeckia</i> sp.	เอนข้า
	<i>Sonerila</i> sp.	สาวสนม
Moraceae	<i>Streblus ilicifolius</i> Corner	ข่อยหนาม
Myrsinaceae	<i>Ardisia crenata</i> Roxb.	จำเริญ
Orobanchaceae	<i>Aeginetia indica</i> Linn.	ดอกดิน
Rubiaceae	<i>Ixora</i> sp.	เข็มป่า
	<i>Pavetta</i> spp.	เข็มป่า
	<i>Randia</i> sp.	คัตเค้า
Rutaceae	<i>Micromelum minutum</i> Wight & Arn.	หัสคุณ
Verbenaceae	<i>Clerodendrum wallichii</i> Merr.	ระย้าแก้ว

พืชเลื้อยพัน ที่สำคัญ ได้แก่**พืชเมล็ดเปลือย**

Gnetaceae	<i>Gnetum latifolium</i> Bl. var. <i>funiculare</i> Markgr.	มะม่วง
-----------	---	--------

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
พืชใบเลี้ยงเดี่ยว		
Araceae	<i>Pothos scandens</i> Linn.	ตะเข็บ
	<i>Scindapsus</i> sp.	พลูช้าง
Arecaceae	<i>Calamus</i> sp.	หวายขม
Orchidaceae	<i>Vanilla aphylla</i> Bl.	เถาญเขียว
Smilacaceae	<i>Smilax</i> spp.	เขือง
พืชใบเลี้ยงคู่		
Acanthaceae	<i>Thunbergia grandiflora</i> Roxb.	สร้อยอินทนิล
Ancistrocladaceae	<i>Ancistrocladus tectorius</i> Merr.	ลิ้นกวาง
Annonaceae	<i>Artabotrys siamensis</i> Miq.	การะเวก
	<i>Desmos</i> sp.	ดินดั่ง
Apocynaceae	<i>Alyxia</i> sp.	สง่าตุ่น
	<i>Ceropegia</i> sp.	มะเขือแฉ่ดิน
Asclepiadaceae	<i>Hoya</i> spp.	ค้าง
Celastraceae	<i>Salacia</i> sp.	กำแพงเจ็ดชั้น
Dilleniaceae	<i>Tetracera loureiri</i> Pierre	รสสุคนธ์
Euphorbiaceae	<i>Bridelia stipularis</i> Bl.	มะกาเครือ
Loganiaceae	<i>Strychnos axillaris</i> Colebr.	ขวากไก่
Leguminosae		
Caesalpinioideae	<i>Bauhinia scandens</i> Linn.	กระไดลิง
	<i>B. involucellata</i> Kurz	แสลงพัน
	<i>Caesalpinia digyna</i> Rottler	กำจาย
Mimosoideae	<i>Albizia myriophylla</i> Benth.	ชะเหมป้า
Menispermaceae	<i>Stephania</i> sp.	ก้นปัด
	<i>Tinospora cordifolia</i> Miers	ชิงช้าชาลี
Moraceae	<i>Maclura cochinchinensis</i> Corner	แกแล
Oleaceae	<i>Jasminum</i> spp.	ไล่ไก่อ
	<i>Myxopyrum smilacifolium</i> Bl.	ฝ่นแสนห่า
Rhamnaceae	<i>Ventilago leiocarpa</i> Benth.	-

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Rutaceae	<i>Toddalia asiatica</i> Lamk.	เครือขู่เห่า
Rubiaceae	<i>Morinda umbellata</i> Linn.	ยอย่าน
	<i>Uncaria</i> sp.	เขาควายไม้ร้อง
Symphoremataceae	<i>Congea tomentosa</i> Roxb.	เครือขออน
	<i>Sphenodesme</i> spp.	ฮ้อสะพายควาย
Vitaceae	<i>Tetrastigma</i> spp.	เครือเขาน้ำ

พืชเกาะอาศัย ที่สำคัญ ได้แก่

เฟิน

Aspleniaceae	<i>Asplenium nidus</i> Linn.	ข้าหลวงหลังลาย
Oleandraceae	<i>Oleandra undulata</i> Ching	-
Polypodiaceae	<i>Drynaria bonii</i> Christ	กระแตไต่ไม้
	<i>Microsorium superficiale</i> Ching	-
	<i>Pyrrosia heteractis</i> Ching	เถาหิน
	<i>Platynerium holttumii</i> Jonch. & Hennipm.	ชายผ้าสีดา
Vittariaceae	<i>Vittaria elongata</i> Sw.	ว่านหัวละมาน

พืชใบเลี้ยงเดี่ยว

Orchidaceae	<i>Eria albidotomentosa</i> Lindl.	เอื้องคำหิน
	<i>Gastrochilus obliquus</i> Kze.	เอื้องเหลื่อง
	<i>Grammatophyllum speciosum</i> Bl.	ว่านเพชรหึง
	<i>Staurochilus fasciatus</i> Ridl.	เอื้องเสือโคร่ง
	<i>Trichoglottis</i> sp.	เสือโคร่ง

นอกจากนี้ยังพบป่าดิบค่อนข้างขึ้นตลอดปีตามแนวริมห้วย (ภาพที่ 9-14 หน้า 43) พบมีพรรณไม้ยืนต้น ที่สำคัญ ได้แก่ ตะเคียนหิน (*Hopea ferrea* Pierre) ยางแดง (*Dipterocarpus turbinatus* Gaertn.f.) กะพง (*Tetrameles nudiflora* R.Br.) อังฮุ้น (*Diospyros lanceifolia* Roxb.) มะพลับ (*D. malabarica* Kostel. var. *siamensis* Bakh.) มะพลับเจ้าคุณ (*D. winitii* Fletcher) ไทร (*Ficus* spp.) มะดันป่า (*Garcinia fusca* Pierre) พะวา (*G. speciosa* Wall.) โกงกางเขา (*Fagraea ceilanica* Thunb.) เฌียงพรัานางแอ (*Carallia brachiata* Merr.) หว่าเขา (*Cleistocalyx operculatus* Merr. & Perry) ชมพู่ (น้ำ) (*Syzygium siamense* P.Chantaranothai & J.Parn.) เมี่ยง (*Camellia* sp.) ลูกลิบ (*Ulmus lancifolia* Roxb.) เหล่านี้เป็นต้น

พรรณพืชพื้นล่าง ที่สำคัญ ได้แก่ ข่อยหนาม (*Streblus ilicifolius* Corner) เตยหนาม (*Pandanus* sp.) เทียนน้อย (*Impatiens noei* Craib) นิ้วมือฤาษี (*Schefflera* sp.) จันทน์แดง (*Dracaena loureiri* Gagnep.) ค้อนหมาขาว (*D. angustifolia* Roxb.) โคลงเคลง (*Melastoma* sp.) เอนอ้า (*Osbeckia* sp.) งวงช้างดง (*Polygala umbonata* Craib) หญ้ารากหอม (*Salomonina thailandica* H.Koyama) ลิ่นมังกร (*Habenaria rhodochila* Hance) นางอ้ว (*H. dentata* Schltr.) สาครู (*Maranta* sp.) เอื้องหมายนา (*Costus speciosus* Smith.) ข่าลิง (*Globba* sp.) กระชายป่า (*Boesenbergia xiphonostachya*) ข่าป่า (*Catimbium malaccense* Holtt.), (*Doryopteris ludens* J.Smith), (*Hemionitis arifolia* Moore), เฟินหางไก่ (*Pteris* spp.) เหล่านี้เป็นต้น

พรรณพืชเลื้อยพันที่สำคัญ ได้แก่ เถาญเขียว (*Vanilla aphylla* Bl.) พลุช้าง (*Scindapsus* sp.) ข้าวสารค่าง (*Cardiopteris quiqueloba* Hassk.) ฮ่อสะพายควาย (*Sphenodesme* spp.) เหล่านี้เป็นต้น

พรรณพืชเกาะอาศัยที่สำคัญ ได้แก่ หวายทะนอย (*Psilotum nudum* Beauv.) ผักปึกไก่ (*Pyrrosia adnescens* Ching) เถาหิน (*P. heteractis* Ching), (*Microsorium superficiale* Ching) ข่าหลวงหลังลาย (*Asplenium nidus* Linn.), (*Oleandra undulata* Ching) ขายผ้าสีดา (*Platyserium holtumii* Jonch. & Hennipm.) เอื้องคำหิน (*Eria albidotomentosa* Lindl.) เสือโคร่ง (*Trichoglottis* sp.) เหล่านี้เป็นต้น

พรรณพืชน้ำ ที่สำคัญ ได้แก่ สาหร่ายข้าวเหนียว (*Urticularia aurea* Lour.) สาหร่ายหางกระรอก (*Hydrilla verticillata* Presl.) บอน (*Colocasia antiquorum* Schott.) ผักหนาม (*Lasia spinosa* Thw.) มะเดื่อน้ำ (*Ficus ischnopoda* Miq.) เหล่านี้เป็นต้น

ภาพที่ 9 สภาพป่าริมห้วย (gallery forest)

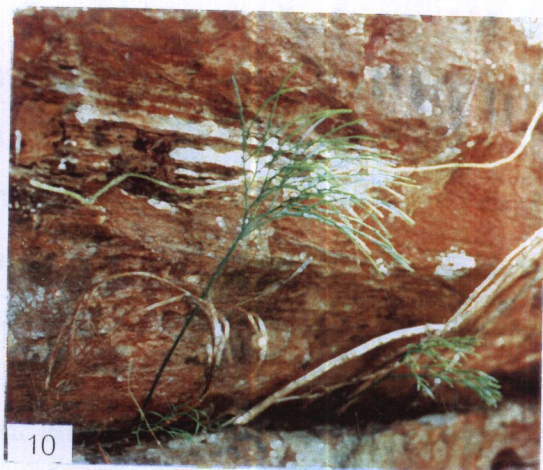
ภาพที่ 10 *Psilotum nudum* Beauv. : Psilotaceae (หวายทะนอย)

ภาพที่ 11 *Diospyros lanceifolia* Roxb. : Ebenaceae (ยังฮ้อน)

ภาพที่ 12 *Diospyros malabarica* Kostel. var. *siamensis* Phengklai : Ebenaceae
(มะพลับใหญ่)

ภาพที่ 13 *Fagraea ceilanica* Thunb. : Potaliaceae (โองกางเขา)

ภาพที่ 14 *Staurochilus fasciatus* Ridl. : Orchidaceae (เอื้องเสือโคร่ง)

พื้นที่ระดับความสูงประมาณ 225-500 เมตร จากระดับน้ำทะเล มักพบมีลานหิน และโขดหินทรายกระจายอยู่ทั่วไป มีชั้นดินตื้น มักพบต้นไม้ขนาดเล็กและพบไม้ต้นล้มเอน (ภาพที่ 15 และ 16 หน้า 46) โขดหินที่พบในป่าโปร่งมักถูกฝนกัดเซาะเกิดเป็นลักษณะปุ่มปม พบพืชที่สามารถเจริญอาศัย (ภาพที่ 17 และ 18 หน้า 46) ได้แก่ พุด (*Gardenia collinsae* Craib) ม้าวิ่ง (*Doritis pulcherrima* Lindl.) นาคราช (*Davallia denticulata* Mett.) ถั่วผี (*Vigna* spp.) ไชยหิน (*Tadehagi godefroyanum* Ohashi) สลัดไดป่า (*Euphorbia antiquorum* Linn.) พุ่มวง (*Camchaya spinulifera* H.Koyama) ปอต่อม (*Hibiscus glanduliferus*) เถาวัลย์ด้วน (*Sarcostemma brunonianum* Wight & Arn.) ผักปราบ (*Cyanotis* spp.) ผักปราบ (*Comellina* spp.) และ เชื่อง (*Smilax* spp.) ฤดูฝนจะพบพืชที่ต้องการความชื้นสูงตามซอกหิน เช่น หล้าข้าวก่ำ (*Burmania* sp.) หล้าสีทอง (*Utricularia* sp.) กระดุมเงิน (*Eriocaulon* sp.) หล้ากุง (*Xylis* sp.) หล้ากาบหอยตัวเมีย (*Lindernia crustacea* F.v.M.) ผักหอมส่อป่า (*L. ciliata* Pennell) แววมยุรา (*Torenia fournieri* Linden ex Fournier) หล้าดอกลำโพง (*Centranthera siamensis* T.Yamaz.) พืชอีกหลายชนิดในวงศ์ Scrophulariaceae หล้าและกก เหล่านี้เป็นต้น

จากการสำรวจบริเวณพื้นที่ระดับสูงสุดของอุทยานฯ ที่ระดับความสูงประมาณ 844 เมตร จากระดับน้ำทะเล พบว่า สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นผาชันและมีโขดหินขนาดใหญ่กระจายทั่วไป ต้นไม้มักมีขนาดเล็กและไม่ใหญ่นักและมักเจริญตามซอกหินหรือร่องหินที่แตก เป็นสังคมพืชป่าดิบแล้งถึงป่าดิบเขา พรรณไม้ยืนต้นที่พบ ได้แก่ ก่อขาว (*Lithocarpus thomsonii* Rehd.) ก่อเงาะ (*Castanopsis nephelioides* King ex Hook.f.) ก้ายาน (*Styrax benzoides* Craib) อีแปะ (*Vitex quinata* F.N.Will.) เปล้าใหญ่ (*Croton oblongifolius* Roxb.) เม่า (*Syzygium grande* Walp.) พลากราง (*Pterospermum lanceaefolium* Roxb.) เลียง (*Berrya mollis* Wall. ex Kurz) คางป่า (*Albizia vialleana* Pierre) เหล่านี้เป็นต้น

ภาพที่ 15 สภาพป่าที่พบมีลานหินและโขดหิน

ภาพที่ 16 สภาพต้นรัง (*Shorea siamensis* Miq.) ล้มเอนเนื่องจากมีชั้นดินตื้น

ภาพที่ 17 *Centranthera siamensis* T. Yamaz. : Scrophulariaceae (หญ้าดอกลำโพง)

ภาพที่ 18 *Hibiscus glanduliferus* Craib : Malvaceae (ปอต่อม)

ภาพที่ 19 สภาพพื้นที่ป่าถูกทำลายและป่าปลูกเสริม (disturbed area and forest plantation)

ภาพที่ 20 ป่าปลูกเสริมยูคาลิป

บริเวณป่าที่ถูกทำลาย (disturbed forest) พบกระจายเป็นหย่อมพื้นที่กว้าง ในระดับความสูง ประมาณ 200-600 เมตร จากระดับน้ำทะเล (ภาพที่ 19 หน้า 46) เนื่องจากเคยเป็นพื้นที่ที่ถูกสัมปทานป่าไม้และเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านมาก่อน มีการถางพื้นที่เพื่อทำไร่ ทำนา ในบริเวณป่าธรรมชาติที่เคยอุดมสมบูรณ์มาก่อน ปัจจุบันจึงพบพื้นที่โล่งเป็นป่าหญ้าชนิดต่าง ๆ ได้แก่ อ้อ (*Arundo donax* Linn.) เล้า (*Saccharum spontaneum* Linn.) หญ้าคา (*Imperata cylindrica* Beauv.) หญ้าขจรจบ (*Pennisetum* sp.) หญ้าหางหมาจอก (*Setaria* sp.) และมีสาบเสือ (*Chromolaena odorata* R.M.King & H.Robinson) พังแหร (*Trema orientalis* Bl.) ขึ้นปะปนเป็นดงกว้าง นอกจากนี้ในพื้นที่โล่งมักพบต้นไม้ใหญ่ในป่าธรรมชาติเหลือกระจายห่าง ๆ ได้แก่ กระบาก สมอพิเภก สะแกแสง เหล่านี้เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบมีพืชที่ชาวบ้านปลูกไว้หลงเหลืออยู่ ได้แก่ ขนุน มะม่วง ลำไย กัลยารัตน์ มันสำปะหลัง สับปะรด เหล่านี้เป็นต้น ปัจจุบันพื้นที่ป่าถูกทำลายหลายแห่งในพื้นที่อุทยานฯ ได้มีการปลูกป่าเสริม ซึ่งประกอบด้วยต้นยูคาลิป (ภาพที่ 20 หน้า 46) กระถินยักษ์ กระถินพิมานและมะม่วงหิมพานต์ เหล่านี้เป็นต้น

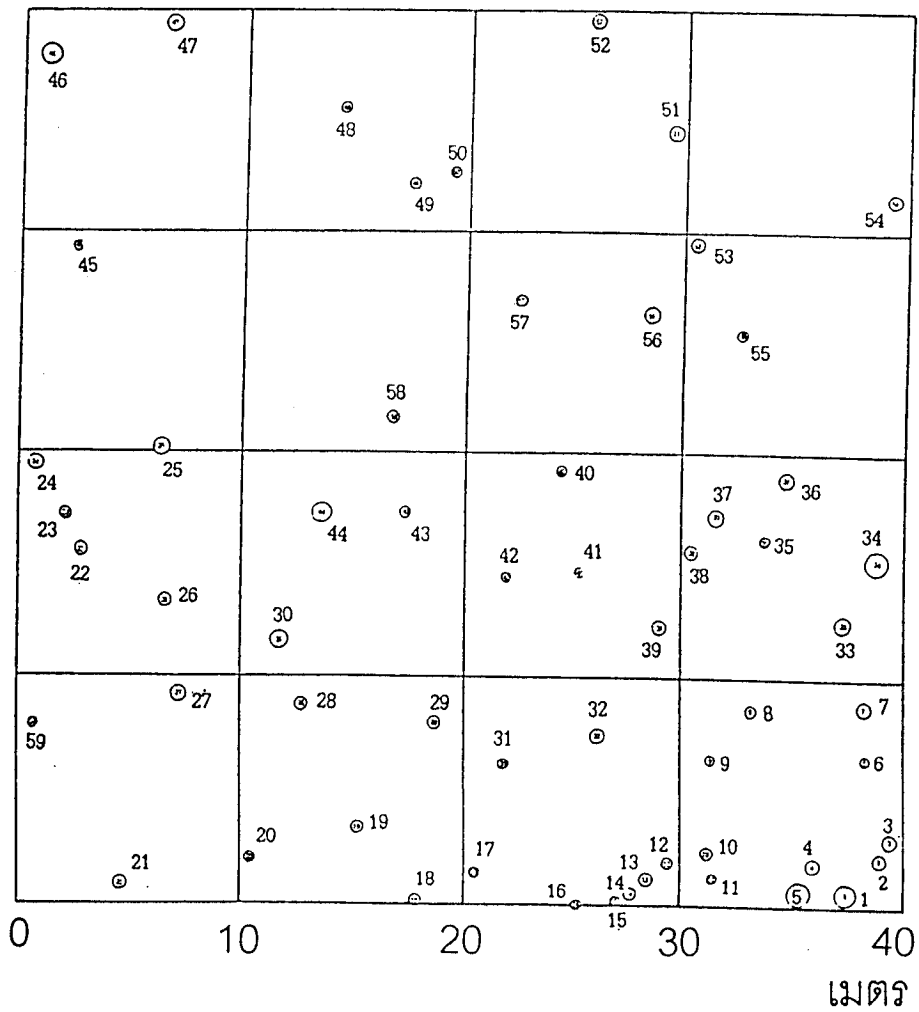
จากการศึกษาพรรณพฤกษชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2538 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2540 ในแปลงทดลองขนาด 40 x 40 ตารางเมตร จำนวน 6 แปลง ในระดับความสูง ตั้งแต่ 300, 400, 500, 600, 700 และ 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล ตามลำดับ โดยวางระดับละ 1 แปลง รวมเป็นพื้นที่ประมาณ 6 ไร่ ในสภาพป่าที่สมบูรณ์และมีความสม่ำเสมอของหมู่ไม้ มีรายละเอียดข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 6 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น
แปลงทดลองที่ 1 ที่ระดับความสูง 300 เมตร จากระดับน้ำทะเล

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
1.	รัง (<i>Shorea siamensis</i> Miq.)	84	12
2.	รัง	40	8
3.	สมอไทย (<i>Terminalia chebula</i> Retz.)	36	7
4.	รกฟ้า (<i>Terminalia alata</i> Heyne ex Roth.)	37	7
5.	รัง	87	12
6.	รัง	30	6
7.	รัง	58	9
8.	รัง	43	12
9.	รัง	41	8
10.	รัง	41	8
11.	รัง	42	9
12.	รัง	49	10
13.	รัง	59	12
14.	รกฟ้า	52	12
15.	รัง	32	5
16.	สมอไทย	33	6
17.	ขี้ว่าว (<i>Haldina cordifolia</i> Ridsd.)	30	9
18.	รกฟ้า	43	10
19.	หัวแมงวัน (<i>Buchanania reticulata</i> Hance)	50	9
20.	รกฟ้า	30	7
21.	ยอป่า (<i>Morinda tomentosa</i> Heyne ex Roth.)	44	9
22.	รัง	51	12
23.	หัวแมงวัน	44	6
24.	รัง	62	8
25.	รัง	72	12
26.	มะเกลือเลือด (<i>Terminalia mucronata</i> Craib & Hutch.)	51	12
27.	รัง	66	14
28.	รัง	39	10
29.	หัวแมงวัน	41	8

ตารางที่ 6 (ต่อ)

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
30.	รัง	68	15
31.	รัง	32	6
32.	รัง	51	9
33.	รัง	60	9
34.	รัง	93	15
35.	รัง	36	9
36.	รัง	47	10
37.	รัง	57	10
38.	รัง	51	8
39.	รัง	53	10
40.	ตีนนก (<i>Vitex pinnata</i> Linn.)	36	12
41.	สมอไทย	34	12
42.	รัง	33	6
43.	รกฟ้า	37	10
44.	เต็ง (<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Bl.)	67	15
45.	รัง	37	5
46.	รัง	82	20
47.	สมอไทย	68	20
48.	รัง	38	10
49.	รัง	50	15
50.	รกฟ้า	40	9
51.	รัง	73	20
52.	รัง	58	15
53.	รัง	55	15
54.	รัง	56	10
55.	รกฟ้า	40	10
56.	รัง	67	15
57.	แครกฟ้า (<i>Heterophragma sulfureum</i> Kurz)	30	4
58.	แดง (<i>Xylia xylocarpa</i> Taub. var. <i>kerrii</i> Nielson)	44	6
59.	แคขาว (<i>Dolichandrone serrulata</i> Seem.)	32	4

ภาพที่ 21 แสดงตำแหน่งและพื้นที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ในแปลงทดลองที่ 1
ที่ระดับความสูงประมาณ 300 เมตร จากระดับน้ำทะเล

- ภาพที่ 22 สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 1
ที่ระดับความสูงประมาณ 300 เมตร จากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539
- ภาพที่ 23 สภาพสังคมพืชป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest)
ที่ระดับความสูงประมาณ 300 เมตร จากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2539

ตารางที่ 7 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น
แปลงทดลองที่ 2 ที่ระดับความสูง 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล

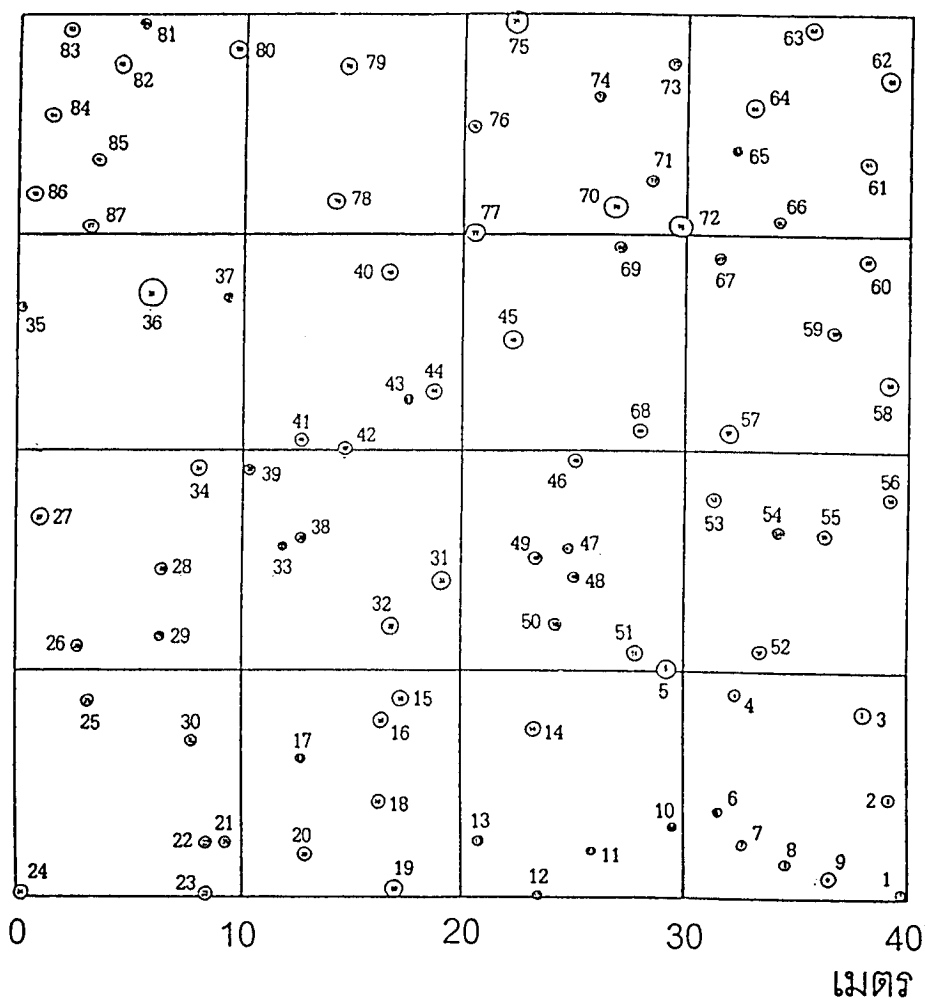
หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
1.	ตีนนก (<i>Vitex pinnata</i> Linn.)	36	6
2.	รัง (<i>Shorea siamensis</i> Miq.)	40	6
3.	เต็ง (<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Bl.)	65	8
4.	เต็ง	41	5
5.	รัง	80	10
6.	รัง	30	5
7.	รัง	33	5
8.	เต็ง	35	10
9.	รัง	56	7
10.	รัง	30	5
11.	ตะโกพนม (<i>Diospyros castanea</i> Fletcher)	30	6
12.	หัวแมงวัน (<i>Buchanania reticulata</i> Hance)	30	8
13.	รัง	37	12
14.	รัง	59	10
15.	เต็ง	49	15
16.	รัง	64	8
17.	รัง	30	10
18.	รัง	53	15
19.	รัง	73	10
20.	รัง	59	8
21.	รัง	37	7
22.	ระเี่ยงสอ (<i>Randia nutans</i> DC.)	37	4
23.	กระท่อมหนู (<i>Mitragyna brunonis</i> Craib)	54	15
24.	รัง	59	15
25.	รัง	39	5
26.	รัง	40	7
27.	รัง	74	12
28.	ยอป่า (<i>Morinda tomentosa</i> Heyne ex Roth.)	41	8

ตารางที่ 7 (ต่อ)

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
29.	รัง	32	6
30.	รัง	36	6
31.	รัง	83	15
32.	รัง	68	15
33.	หัวแมงวัน	33	5
34.	รัง	52	10
35.	ตีนนก	32	8
36.	เต็ง	110	15
37.	รัง	32	5
38.	รัง	40	7
39.	เต็ง	39	5
40.	รัง	68	15
41.	เต็ง	40	6
42.	เต็ง	50	8
43.	หัวแมงวัน	32	5
44.	เต็ง	63	10
45.	รัง	80	15
46.	รัง	43	6
47.	เต็ง	32	5
48.	เต็ง	48	7
49.	ตีนนก	49	10
50.	รัง	40	5
51.	เต็ง	54	8
52.	รัง	49	5
53.	รัง	49	5
54.	รัง	30	5
55.	รัง	49	5
56.	รัง	43	6
57.	รัง	70	10
58.	รัง	69	12

ตารางที่ 7 (ต่อ)

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
59.	รัง	48	8
60.	รัง	58	10
61.	รัง	55	8
62.	ตะโกพนม	68	7
63.	รัง	58	10
64.	รกฟ้า (<i>Terminalia alata</i> Heyne ex Roth.)	65	10
65.	รัง	32	4
66.	รัง	36	5
67.	เต็ง	43	5
68.	ยอป่า	53	7
69.	หัวแมงวัน	39	5
70.	รัง	90	8
71.	รัง	36	6
72.	เต็ง	94	12
73.	รัง	39	5
74.	เต็ง	36	5
75.	เต็ง	82	15
76.	รกฟ้า	37	6
77.	เต็ง	77	15
78.	รัง	70	15
79.	เต็ง	65	12
80.	เต็ง	76	10
81.	เต็ง	40	5
82.	รัง	66	7
83.	รกฟ้า	45	7
84.	รัง	39	7
85.	รัง	40	7
86.	รกฟ้า	55	5
87.	รัง	40	6

ภาพที่ 24 แสดงตำแหน่งและพื้นที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ในแปลงทดลองที่ 2 ที่ระดับความสูงประมาณ 400 เมตรจากระดับน้ำทะเล

- ภาพที่ 25 สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 2
ที่ระดับความสูงประมาณ 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539
- ภาพที่ 26 สภาพสังคมพืชป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest)
ที่ระดับความสูงประมาณ 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

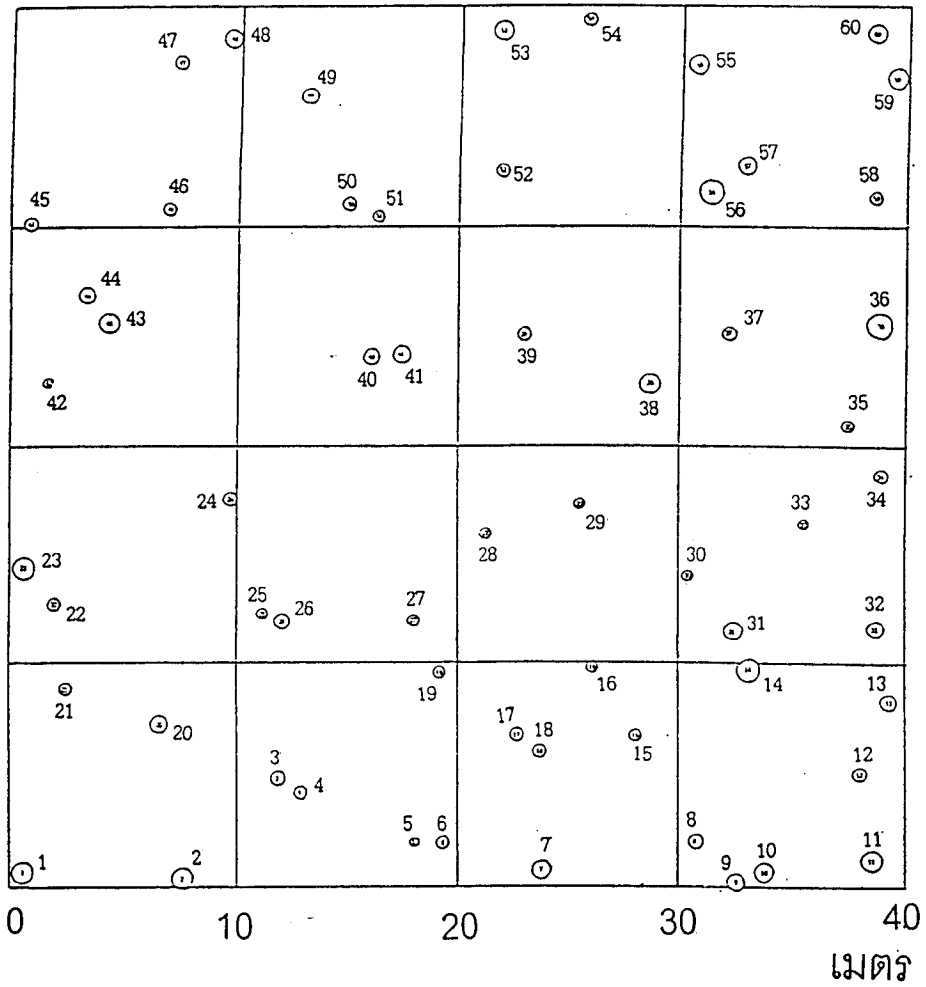

ตารางที่ 8 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น
แปลงทดลองที่ 3 ที่ระดับความสูง 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
1.	พลองดำ (<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>brevipes</i> Craib)	87	8
2.	ตีนนก (<i>Vitex pinnata</i> Linn.)	89	12
3.	จัวป่า (<i>Bombax anceps</i> Pierre)	58	10
4.	พลองดำ	47	7
5.	ตะแบกกราย (<i>Terminalia pierrei</i> Gagnep.)	34	8
6.	ตะแบกกราย	42	9
7.	ตีนนก	91	12
8.	ตัวขาว (<i>Cratoxylum formosum</i> Dyer)	55	10
9.	พลับพลา (<i>Microcos tomentosa</i> Smith)	63	8
10.	อีแปะ (<i>Vitex quinata</i> F.N.Will.)	90	6
11.	พลับพลา	93	10
12.	ตัวขาว	50	10
13.	พลองดำ	58	10
14.	อะราง (<i>Peltophorum dasyrrhachis</i> Kurz)	100	20
15.	ตะแบกกราย	54	10
16.	มะห้า (<i>Syzygium albiflorum</i> Bahadur & R.C.Gaur)	40	4
17.	ตีนนก	54	5
18.	ตีนนก	53	5
19.	ตะแบกกราย	43	8
20.	อะราง	59	8
21.	พลับพลา	37	7
22.	ตีนนก	43	8
23.	ตะแบกกราย	108	20
24.	มะค่าแต้ (<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq.)	59	10
25.	ตีนนก	39	5
26.	จัวป่า	76	10
27.	มะกอก (<i>Spondias pinnata</i> Kurz)	45	8
28.	ตัวขาว	39	8
29.	ตะคร้ำ (<i>Garuga pinnata</i> Roxb.)	34	5

ตารางที่ 8 (ต่อ)

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
30.	ตะแบกกทราย	35	6
31.	ท้งด่อน (<i>Albizia procera</i> Benth.)	78	12
32.	ตะแบกกทราย	66	15
33.	พลองกินลูก (<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>ovata</i> C.B. Clarke)	33	5
34.	พะยุง (<i>Dalbergia cochinchinensis</i> Pierre)	48	8
35.	พะยุง	40	6
36.	ตะแบกกทราย	110	15
37.	ตัวขาว	54	10
38.	ตีนนก	81	10
39.	ตัวขาว	49	10
40.	ตีนนก	70	15
41.	มะค่าแต้	80	15
42.	กระแจะ (<i>Ochna integerrima</i> Merr.)	30	4
43.	ตะแบกกทราย	99	20
44.	ตะแบกกทราย	63	10
45.	อีแปะ	80	7
46.	ตีนนก	43	6
47.	มะห้ำ	45	8
48.	เขลง (<i>Dialium cochinchinense</i> Pierre)	68	10
49.	ตีนนก	62	8
50.	ประจู่ (<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz)	50	8
51.	มะค่าแต้	44	8
52.	ตีนนก	49	5
53.	ตะแบกกทราย	80	20
54.	ตะแบกกทราย	39	5
55.	มะกอกเกลื้อน (<i>Canarium subulatum</i> Guill.)	78	8
56.	ตะแบกกทราย	102	15
57.	ตีนนก	69	10
58.	สะแกแสง (<i>Cananga latifolia</i> Finet & Gagnep.)	36	4
59.	ตะแบกกทราย	78	8
60.	อีแปะ	66	5

ภาพที่ 27 แสดงตำแหน่งและพื้นที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ในแปลงทดลองที่ 3 ที่ระดับความสูงประมาณ 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล

- ภาพที่ 28 สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 3
ที่ระดับความสูงประมาณ 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539
- ภาพที่ 29 สภาพสังคมพืชป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest)
ที่ระดับความสูงประมาณ 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

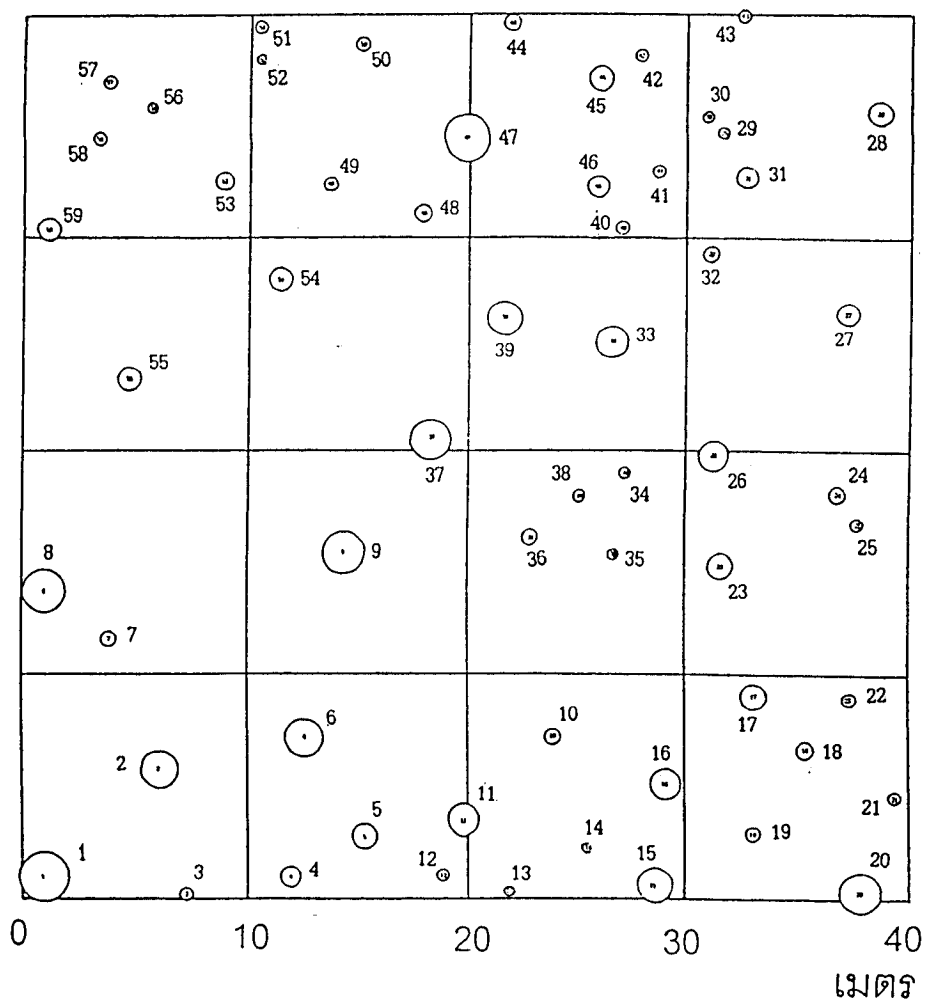

ตารางที่ 9 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น
แปลงทดลองที่ 4 ที่ระดับความสูง 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
1.	กระบก (<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex Benn.)	212	30
2.	เม่า (<i>Syzygium grande</i> Walp.)	167	20
3.	กะชาม (<i>Acronychia laurifolia</i> Bl.)	50	6
4.	ตะเคียนหิน (<i>Hopea ferrea</i> Pierre)	82	15
5.	ตะแบกแดง (<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz)	105	20
6.	แดงคลอง (<i>Syzygium syzygioides</i> Merr. & L.M.Perry)	169	25
7.	กระโดนแดง (<i>Linociera microstigma</i> Gagnep.)	49	10
8.	ตะแบกแดง	184	30
9.	เม่า	190	25
10.	มะดันป่า (<i>Garcinia fusca</i> Pierre)	64	8
11.	แดงคลอง	143	25
12.	พลองดำ (<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>brevipes</i> Craib)	50	10
13.	พลับพล่า (<i>Microcos tomentosa</i> Smith)	33	5
14.	กระเบาหลัก (<i>Hydnocarpus ilicifolius</i> King)	35	5
15.	ยางแดง (<i>Dipterocarpus turbinatus</i> Gaertn.f.)	158	20
16.	ตะเคียนหิน	131	20
17.	สัตบรรณ (<i>Alstonia scholaris</i> R.Br.)	98	20
18.	แดงคลอง	64	12
19.	แดงคลอง	53	12
20.	ขางขาว (<i>Xanthophyllum virens</i> Roxb.)	184	20
21.	มะพลับเจ้าคุณ (<i>Diospyros winitii</i> Fletcher)	44	6
22.	มะดันป่า	50	8
23.	แดงคลอง	100	15
24.	ยางแดง	55	9
25.	ชมพูน้ำ (<i>Syzygium siamense</i> P.Chantaranothai & J.Pam.)	37	7
26.	มะดันป่า	131	12
27.	สมอพิภก (<i>Terminalia bellerica</i> Roxb.)	90	20
28.	จำปีป่า (<i>Paramichelia baillonii</i> Hu)	97	15
29.	พลองดำ	42	8

ตารางที่ 9 (ต่อ)

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
30.	พลองดำ	40	8
31.	กระบก	94	15
32.	กระโดนแดง	53	12
33.	แดงคลอง	148	25
34.	ชมพู่น้ำ	37	6
35.	พลองกินลูก (<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>ovata</i> C.B.Clarke)	40	8
36.	คางคาก (<i>Nyssa javanica</i> Wang.)	67	8
37.	ตะเคียนหิน	188	25
38.	มะกล่ำตาไก่ (<i>Adenanthera pavonina</i> Linn. var. <i>microsperma</i> Nielsen)	34	8
39.	แดงคลอง	152	25
40.	มะไฟ (<i>Baccaurea ramiflora</i> Lour.)	47	5
41.	सानใบเล็ก (<i>Dillenia ovata</i> Wall. ex Hook.f. & Th.)	35	5
42.	กะอวม	39	5
43.	ยางแดง	55	8
44.	แดงคลอง	70	15
45.	ตะแบกแดง	105	25
46.	แดงคลอง	94	25
47.	เม่า	210	30
48.	แห้งหิน (<i>Neolitsea cuipala</i> Kosterm.)	69	8
49.	กะอวม	47	6
50.	กะอวม	45	5
51.	กระเบาหลัก	42	6
52.	กำจัดต้น (<i>Zanthoxylum rhetsa</i> DC.)	32	5
53.	กระโดนแดง	72	15
54.	ตะเคียนหิน	92	20
55.	ตะเคียนหิน	99	20
56.	มะพลับเจ้าคุณ	30	5
57.	ชมพู่น้ำ	40	6
58.	พลองดำ	46	8
59.	แดงคลอง	100	20

ภาพที่ 30 แสดงตำแหน่งและพื้นที่ที่น้ำตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ในแปลงทดลองที่ 4 ที่ระดับความสูงประมาณ 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล

- ภาพที่ 31 สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 4
ที่ระดับความสูงประมาณ 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539
- ภาพที่ 32 สภาพสังคมพืชป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest)
ที่ระดับความสูงประมาณ 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539

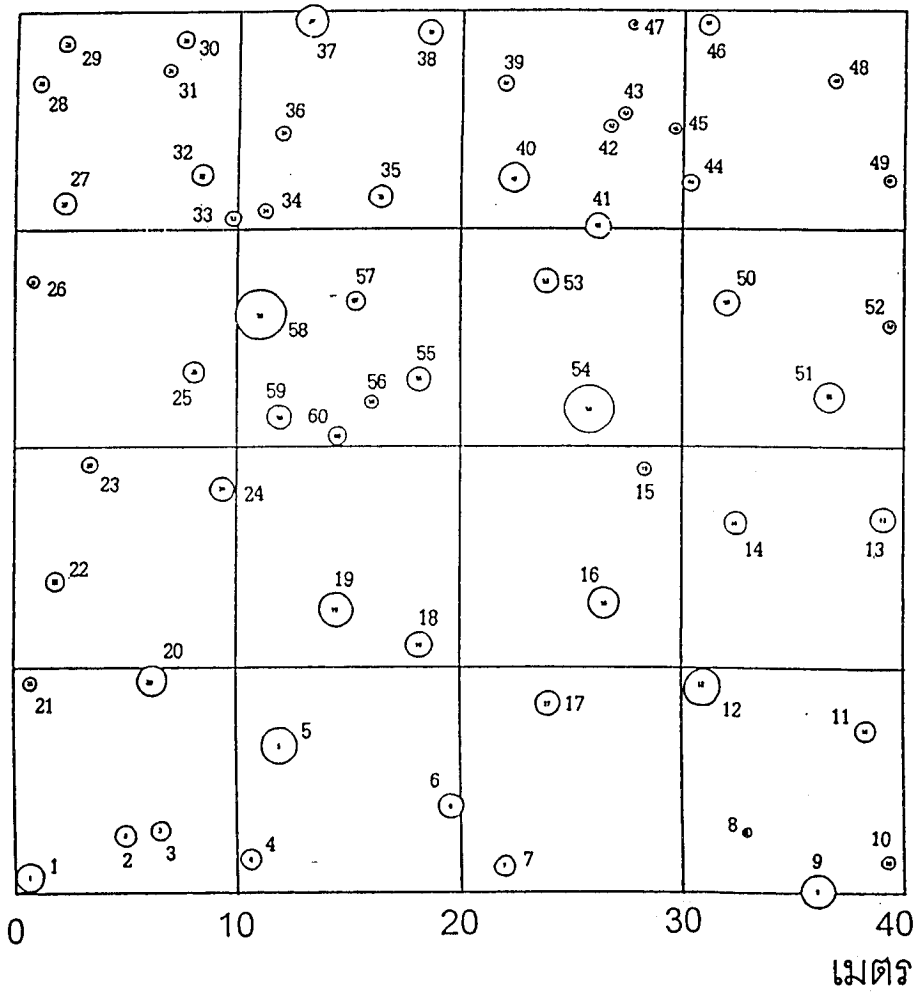

ตารางที่ 10 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น
แปลงทดลองที่ 5 ที่ระดับความสูง 700 เมตร จากระดับน้ำทะเล

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
1.	กระบก (<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex Benn.)	124	25
2.	อีแปะ (<i>Vitex quinata</i> F.N.Will.)	86	9
3.	อีแปะ	72	8
4.	ตะแบกแดง (<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz)	88	20
5.	ตะเคียนหิน (<i>Hopea ferrea</i> Pierre)	156	25
6.	อีแปะ	92	8
7.	ตะเคียนหิน	80	20
8.	กะอวม (<i>Acronychia laurifolia</i> Bl.)	34	7
9.	มะขามแป (<i>Archidendron clypearia</i> Nielsen)	150	20
10.	กะอวม	43	7
11.	ตะเคียนหิน	75	15
12.	แดงคลอง (<i>Syzygium syzygioides</i> Merr. & L.M.Perry)	157	20
13.	มะขามแป	95	20
14.	อีแปะ	97	9
15.	ตะเคียนหิน	38	8
16.	แดงคลอง	127	20
17.	เม่า (<i>Syzygium grande</i> Walp.)	89	20
18.	ตะแบกแดง	100	25
19.	ตะเคียนหิน	142	15
20.	ลำป้าง (<i>Pterospermum diversifolia</i> Bl.)	125	15
21.	มะปวน (<i>Mitrephora vandiflora</i> Kurz)	36	5
22.	ก่อขาว (<i>Lithocarpus thomsonii</i> Rehd.)	67	15
23.	ตะเคียนหิน	60	15
24.	ตะเคียนหิน	102	20
25.	ยางแดง (<i>Dipterocarpus turbinatus</i> Gaertn.f.)	83	15
26.	กะอวม	36	5
27.	ก่อเงาะ (<i>Castanopsis nephelioides</i> King ex Hook.f.)	85	12
28.	พลองดำ (<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>brevipes</i> Craib)	49	10
29.	พลองดำ	54	10

ตารางที่ 10 (ต่อ)

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
30.	กระโดงแดง (<i>Linociera microstigma</i> Gagnep.)	60	15
31.	พลับพลา (<i>Microcos tomentosa</i> Smith)	36	6
32.	ก่อเงาะ	88	12
33.	คำแสด (<i>Mallotus philippinensis</i> Muell.Arg.)	55	12
34.	คำแสด	51	12
35.	อีแปะ	89	9
36.	คำแสด	55	12
37.	แดงคลอง	133	20
38.	แดงคลอง	90	15
39.	มะดันป่า (<i>Garcinia fusca</i> Pierre)	52	8
40.	แดงคลอง	130	20
41.	ตะเคียนหิน	104	12
42.	พลองกินลูก (<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>ovata</i> C.B.Clarke)	40	8
43.	พลองกินลูก	36	8
44.	ตะเคียนหิน	71	10
45.	ชมพู่น้ำ (<i>Syzygium siamense</i> P.Chantaranothai & J.Parn.)	45	6
46.	หน่วยนกกก (<i>Dehaasia suborbicularis</i> Kosterm.)	82	15
47.	พลองกินลูก	30	8
48.	กระโดงแดง	65	15
49.	พลองดำ	43	10
50.	ตะเคียนหิน	110	15
51.	แดงคลอง	134	10
52.	พะวา (<i>Garcinia speciosa</i> Wall.)	45	8
53.	แดงคลอง	94	15
54.	สมอพิเภก (<i>Terminalia bellerica</i> Roxb.)	206	30
55.	ตะเคียนหิน	90	20
56.	พลองดำ	48	10
57.	ชมพู่น้ำ	66	8
58.	แดงคลอง	233	30
59.	เม่า	93	15
60.	ตะเคียนหิน	68	10

ภาพที่ 33 แสดงตำแหน่งและพื้นที่ที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ในแปลงทดลองที่ 5 ที่ระดับความสูงประมาณ 700 เมตร จากระดับน้ำทะเล

- ภาพที่ 34 สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 5
ที่ระดับความสูงประมาณ 700 เมตร จากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539
- ภาพที่ 35 สภาพสังคมพืชป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest)
ที่ระดับความสูงประมาณ 700 เมตร จากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539

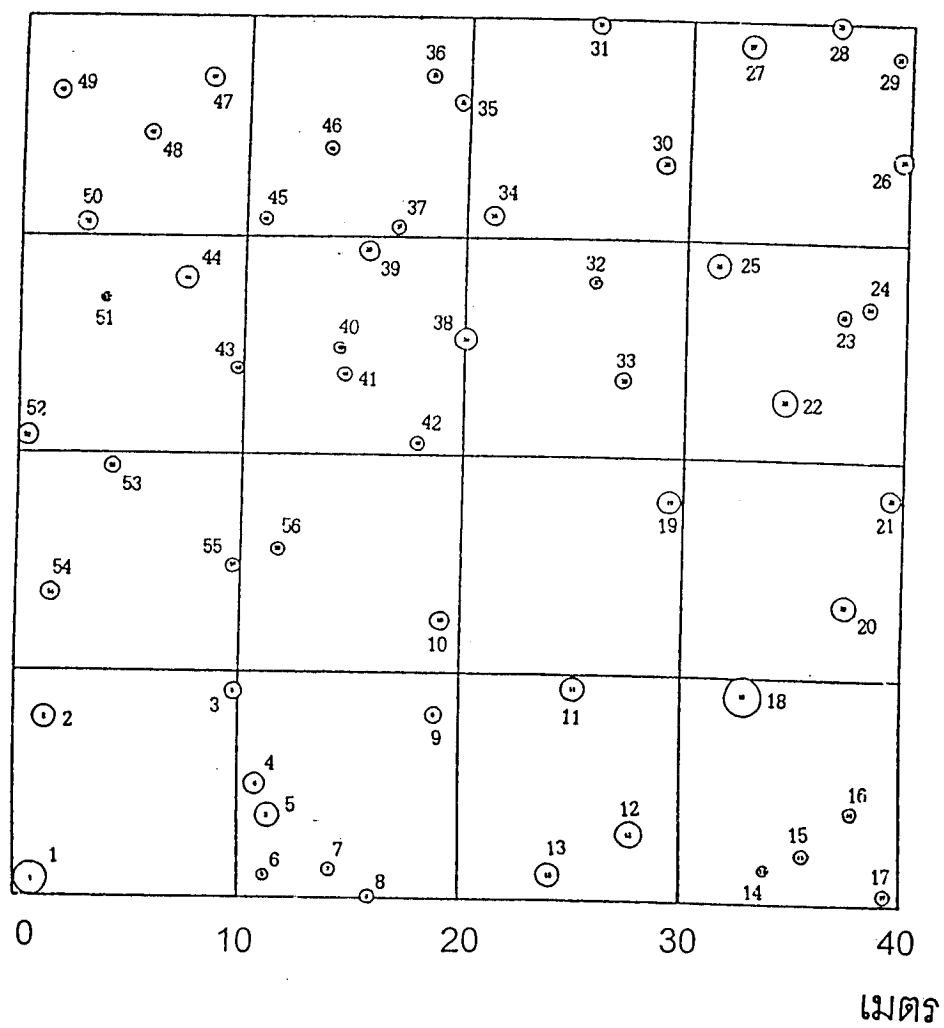

ตารางที่ 11 รายชื่อชนิด ขนาดและความสูงของพรรณไม้ยืนต้น
แปลงทดลองที่ 6 ที่ระดับความสูง 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
1.	ตะเคียนหิน (<i>Hopea ferrea</i> Pierre)	148	15
2.	ตะเคียนหิน	83	12
3.	กะอวม (<i>Acronychia laurifolia</i> Bl.)	57	7
4.	อีแปะ (<i>Vitex quinata</i> F.N.Will.)	89	8
5.	อีแปะ	93	8
6.	กำยาน (<i>Styrax benzoides</i> Craib)	38	6
7.	กำยาน	45	7
8.	กำยาน	50	8
9.	ก่อขาว (<i>Lithocarpus thomsonii</i> Rehd.)	68	10
10.	ก่อขาว	80	12
11.	ก่อเงาะ (<i>Castanopsis nephelioides</i> King ex Hook.f.)	94	12
12.	แดงคลอง (<i>Syzygium syzygioides</i> Merr. & L.M.Perry)	107	20
13.	แดงคลอง	98	20
14.	พลับพลา (<i>Microcos tomentosa</i> Smith)	36	5
15.	ลำป้าง (<i>Pterospermum diversifolium</i> Bl.)	53	8
16.	กำยาน	55	8
17.	กำยาน	52	8
18.	ก่อเงาะ	172	15
19.	อีแปะ	93	8
20.	แดงคลอง	105	20
21.	ตะเคียนหิน	84	10
22.	แดงคลอง	99	20
23.	พลองดำ (<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>brevipes</i> Craib)	51	8
24.	พลองดำ	53	8
25.	แดงคลอง	93	20
26.	ตะเคียนหิน	78	12
27.	เม่า (<i>Syzygium grande</i> Walp.)	90	15
28.	มะปวน (<i>Mitrephora vandiflora</i> Kurz)	85	5

ตารางที่ 11 (ต่อ)

หมายเลข	ชนิดพรรณไม้	เส้นรอบวง (เซนติเมตร)	ความสูง (เมตร)
29.	ลำป้าง	44	7
30.	ก่อเงาะ	80	12
31.	ตะเคียนหิน	65	12
32.	มะป่วน	40	6
33.	แดงคลอง	82	15
34.	อีแปะ	68	7
35.	กำยาน	55	8
36.	กำยาน	52	8
37.	อีแปะ	47	5
38.	ตะแบกแดง (<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz)	90	20
39.	อีแปะ	75	7
40.	กำยาน	36	7
41.	กำยาน	57	8
42.	พลับพลา	42	6
43.	กำยาน	39	7
44.	ก่อขาว	86	15
45.	มะป่วน	52	10
46.	กำยาน	53	8
47.	ตะเคียนหิน	83	15
48.	ตะเคียนหิน	67	12
49.	แดงคลอง	81	15
50.	ก่อขาว	81	15
51.	ลำป้าง	31	5
52.	ตะแบกแดง	85	20
53.	ลำป้าง	60	10
54.	อีแปะ	83	8
55.	กำยาน	43	7
56.	พลับพลา	45	6

ภาพที่ 36 แสดงตำแหน่งและพื้นที่หน้าตัดเส้นรอบวงลำต้นของพรรณไม้ในแปลงทดลองที่ 6
ที่ระดับความสูงประมาณ 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล

- ภาพที่ 37 สภาพพื้นที่ในแปลงทดลองที่ 6
ที่ระดับความสูงประมาณ 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2539
- ภาพที่ 38 สภาพสังคมพืชป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest)
ที่ระดับความสูงประมาณ 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2539

ตารางที่ 12 รายชื่อวงศ์และชนิดของพรรณไม้ยืนต้นที่พบในแปลงทดลองที่ 1-6
พบ 65 ชนิด อยู่ใน 53 สกุล 31 วงศ์

วงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Anacardiaceae	<i>Buchanania reticulata</i> Hance	หัวแมงวัน
	<i>Spondias pinnata</i> (Linn.f.) Kurz	มะกอก
Annonaceae	<i>Cananga latifolia</i> Finet & Gagnep.	สะแกแสง
	<i>Mitrephora vandiflora</i> Kurz	มะป่าน
Apocynaceae	<i>Alstonia scholaris</i> (L.) R.Br.	สัตบรรณ
Bignoniaceae	<i>Dolichandrone serrulata</i> (DC.) Seem.	แคขาว
	<i>Heterophragma sulfureum</i> Kurz	แครกฟ้า
Bombacaceae	<i>Bombax anceps</i> Pierre	จ้าวป่า
Burseraceae	<i>Canarium subulatum</i> Guill.	มะกอกเกลี้ยง
	<i>Garuga pinnata</i> Roxb.	ตะคร้ำ
Clusiaceae	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer	ดีงขาว
	<i>Garcinia fusca</i> Pierre	มะดันป่า
	<i>G. speciosa</i> Wall.	พะวา
Combretaceae	<i>Terminalia alata</i> Heyne ex Roth.	รกฟ้า
	<i>T. bellerica</i> (Gaertn.) Roxb.	สมอพิณ
	<i>T. chebula</i> Retz	สมอไทย
	<i>T. mucronata</i> Craib & Hutch.	มะเกลือเลือด
	<i>T. pierrei</i> Gagnep.	ตะแบกทราย
Dilleniaceae	<i>Dillenia ovata</i> Wall. ex Hook.f.	ล้านใบเล็ก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

วงศ์/อนุวงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Dipterocarpaceae	<i>Dipterocarpus turbinatus</i> Gaertn.f.	ยางแดง
	<i>Hopea ferrea</i> Pierre	ตะเคียนหิน
	<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Bl.	เต็ง
	<i>S. siamensis</i> Miq.	รัง
Ebenaceae	<i>Diospyros castanea</i> (Craib) Fletcher	ตะโกพนม
	<i>D. winitii</i> Fletcher	มะพลับเจ้าคุณ
Euphorbiaceae	<i>Baccaurea ramiflora</i> Lour.	มะไฟ
	<i>Mallotus philippinensis</i> Muell.Arg.	คำแสด
Fagaceae	<i>Castanopsis nephelioides</i> King ex Hook.f.	ก่อเงาะ
	<i>Lithocarpus thomsonii</i> Rehd.	ก่อขาว
Flacourtiaceae	<i>Hydnocarpus ilicifolius</i> King	กระเบาหลัก
Irvingiaceae	<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex Benn.	กระบก
Lauraceae	<i>Dehaasia suborbicularis</i> Kosterm.	หน่วยนกกก
	<i>Neolitsea cuipala</i> (Don) Kosterm.	แห้งหิน
Leguminosae		
Caesalpinioideae	<i>Dialium cochinchinense</i> Pierre	เขลง
	<i>Peltophorum dasyrrhachis</i> (Miq.) Kurz	อะราง
	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq.	มะค่าแต้
Mimosoideae	<i>Adenantha pavonina</i> Linn. var. <i>microsperma</i> Nielsen	มะกล่ำตาไก่
	<i>Albizia procera</i> (Roxb.) Benth.	ทึงถ่อน
	<i>Archidendron clypearia</i> (Jack) Nielsen	มะขามแป
	<i>Xylia xylocarpa</i> Taub. var. <i>kerrii</i> Nielsen	แดง
Papilionoideae	<i>Dalbergia cochinchinensis</i> Pierre	พะยุง
	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	ประดู่

ตารางที่ 12 (ต่อ)

วงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Lythraceae	<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz	ตะแบกแดง
Magnoliaceae	<i>Paramichelia baillonii</i> Hu	จำปีป่า
Melastomataceae	<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>brevipes</i> Craib <i>M. edule</i> Roxb. var. <i>ovata</i> C.B.Clarke	พลองดำ พลองกินลูก
Myrtaceae	<i>Syzygium albiflorum</i> Bahadur & R.C.Gaur <i>S. grande</i> (Wight) Walp. <i>S. siamense</i> P.Chantaranothai & J.Parn. <i>S. syzygioides</i> Merr. & L.M.Perry	มะห้ำ เม่า ชมพู่ แดงคลอง
Nyssaceae	<i>Nyssa javanica</i> (Bl.) Wang.	คางคาก
Ochnaceae	<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	กระแจะ
Oleaceae	<i>Linociera microstigma</i> Gagnep.	กระโดนแดง
Polygalaceae	<i>Xanthophyllum virens</i> Roxb.	ขางขาว
Rubiaceae	<i>Haldina cordifolia</i> Ridsd. <i>Mitragyna brunonis</i> Craib <i>Morinda tomentosa</i> Heyne ex Roth. <i>Randia nutans</i> DC.	ขี้าว กระท่อมหนู ยอป่า ระเวียงสอ
Rutaceae	<i>Acronychia laurifolia</i> Bl. <i>Zanthoxylum rhetsa</i> (Roxb.) DC.	กะอวม กำจัดต้น
Sterculiaceae	<i>Pterospermum diversifolium</i> Bl.	ลำป้าง

ตารางที่ 12 (ต่อ)

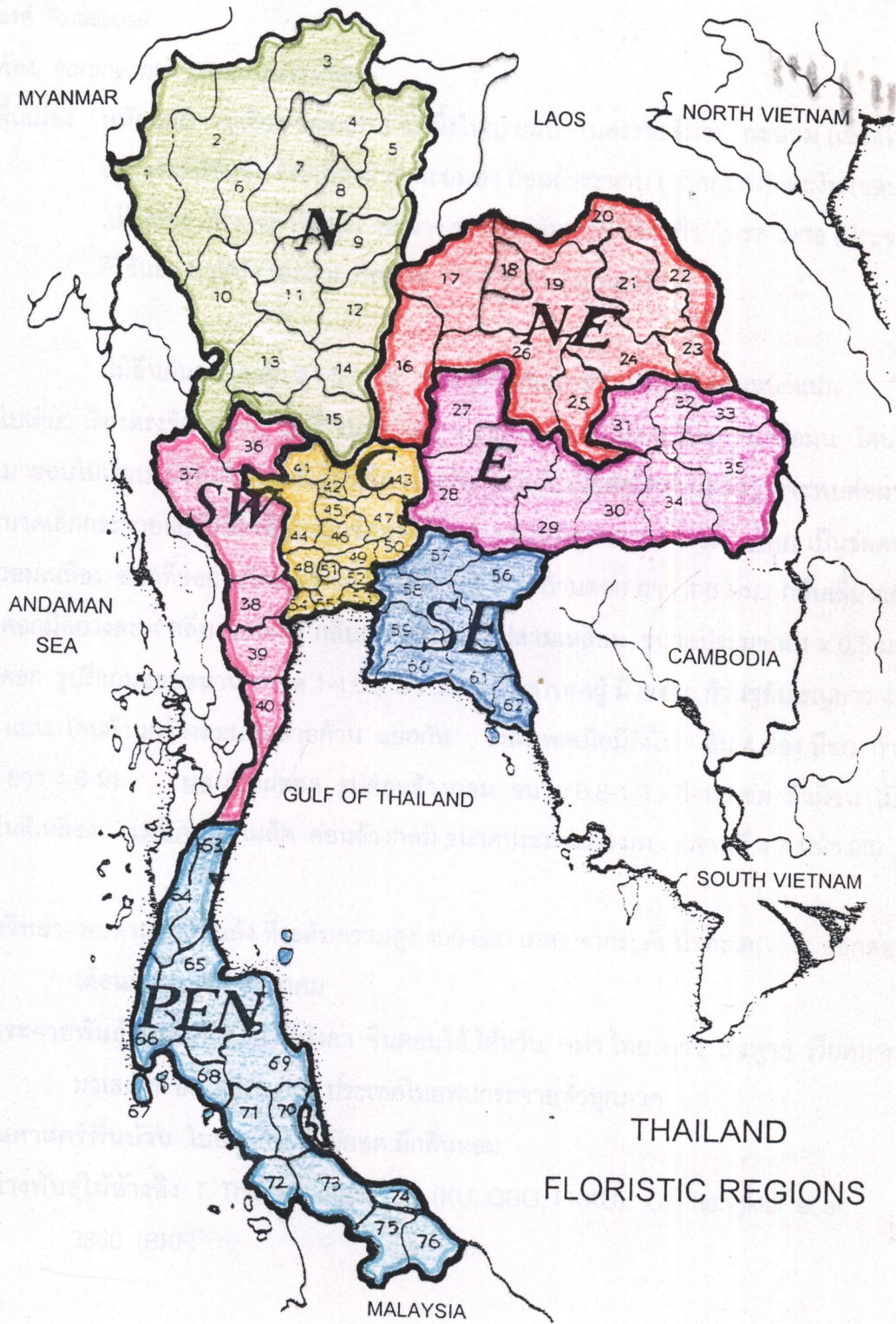
วงศ์	ชื่อพฤกษศาสตร์	ชื่อไทย
Styracaceae	<i>Styrax benzoides</i> Craib	กำยาน
Tiliaceae	<i>Microcos tomentosa</i> Smith	พลับพล
Verbenaceae	<i>Vitex pinnata</i> Linn.	ตีนนก
	<i>V. quinata</i> (Lour.) F.N.Will.	อีแปะ

พรรณไม้ยืนต้นที่พบในแปลงทดลองทั้งหมด ดังตารางที่ 12 หน้า 80 ได้ทำการบรรยายเกี่ยวกับชื่อพฤกษศาสตร์ ซึ่งเรียงตามลำดับอักษรของพยางค์ในภาษาอังกฤษ พร้อมชื่อวารสารที่ตีพิมพ์และวารสารที่มีการตีพิมพ์แล้วในประเทศไทย ชื่อพ้อง (synonym) ชื่อพื้นฐาน (basionym) และการแพร่กระจายพันธุ์ อ้างอิงจากหนังสือ Flora ต่าง ๆ ชื่อพื้นเมืองและการแพร่กระจายพันธุ์ในประเทศไทย ได้จากผลการศึกษาและอ้างอิงจากหนังสือชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย (เต็ม, 2523) ประกอบกับบันทึกชื่อพื้นเมืองและแหล่งที่เก็บตัวอย่าง จากตัวอย่างพรรณไม้แห้งที่มีใน หอพรรณไม้ กรมป่าไม้ หอพรรณพืช ตึกพืชพรรณ กรมวิชาการเกษตร และจากหนังสือ Flora of Thailand ซึ่งมีการแบ่งเขตพรรณพฤกษชาติและเขตจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ดังภาพที่ 39 หน้า 85 พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ได้ทำการบันทึกตามคำบอกเล่าของคนท้องถิ่นที่เคยใช้ประโยชน์จากป่าภูเวียง สำหรับตัวอย่างพรรณไม้แห้งอ้างอิง ได้บันทึกตามชื่อผู้เก็บหมายเลขตัวอย่างพรรณไม้แห้งของผู้เก็บและสถานที่เก็บ ใน พิพิธภัณฑ์พืช ภาควิชาพฤกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (KU) พิพิธภัณฑ์พืช สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จังหวัดเชียงใหม่ (QBG) พิพิธภัณฑ์พืช คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (PKKU) หอพรรณไม้ กรมป่าไม้ (BKF) และ หอพรรณไม้ ตึกพืชพรรณ กรมวิชาการเกษตร (BK)

ภาพที่ 39 แผนที่แสดงการแบ่งเขตพรรณพฤษชาติและเขตจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย

(Floristic Regions and Provinces of Thailand)

I.	<i>N</i> (NORTHERN)		39 Phetchaburi
	1 Mae Hong Son		40 Prachuap Khiri Khan
	2 Chiang Mai	V.	<i>C</i> (CENTRAL)
	3 Chiang Rai		41 Chai Nat
	4 Phayao		42 Sing Buri
	5 Nan		43 Lop Buri
	6 Lamphun		44 Suphan Buri
	7 Lampang		45 Ang Thong
	8 Phrae		46 Phra Nakhon Si Ayutthaya
	9 Uttaradit		47 Saraburi
	10 Tak		48 Nakhon Pathom
	11 Sukhothai		49 Pathum Thani
	12 Phitsanulok		50 Nakhon Nayok
	13 Kamphaeng Phet		51 Nonthaburi
	14 Phichit		52 Krung Thep Maha Nakhon
(Bangkok)
	15 Nakhon Sawan		53 Samut Prakan
II.	<i>NE</i> (NORTH-EASTERN)		54 Samut Songkhram
	16 Phetchabun		55 Samut Sakhon
	17 Loei	VI.	<i>SE</i> (SOUTH-EASTERN)
	18 Nong Bua Lum Phu		56 Sa Kaeo
	19 Udon Thani		57 Prachin Buri
	20 Nong Khai		58 Chachoengsao
	21 Sakon Nakhon		59 Chon Buri
	22 Nakhon Phanom		60 Rayong
	23 Mukdahan		61 Chanthaburi
	24 Kalasin		62 Trat
	25 Maha Sarakham	VII.	<i>PEN</i> (PENINSULAR)
	26 Khon Kaen		63 Chumphon
III.	<i>E</i> (EASTERN)		64 Ranong
	27 Chaiyaphum		65 Surat Thani
	28 Nakhon Ratchasima		66 Phangnga
	29 Buri Ram		67 Phuket
	30 Surin		68 Krabi
	31 Roi Et		69 Nakhon Si Thammarat
	32 Yasothon		70 Phatthalung
	33 Amnat Charoen		71 Trang
	34 Si Sa Ket		72 Satun
	35 Ubon Ratchathani		73 Songkhla
IV.	<i>SW</i> (SOUTH-WESTERN)		74 Pattani
	36 Uthai Thani		75 Yala
	37 Kanchanaburi		76 Narathiwat
	38 Ratchaburi		

THAILAND
FLORISTIC REGIONS

Acronychia laurifolia Bl., Fl. Ind. Bat. Suppl. : 532. 1861.

ชื่อวงศ์ Rutaceae

ชื่อพ้อง *Acronychia pedunculata* Miq.

ชื่อพื้นเมือง หมักยมป่า (ภูเวียง-ขอนแก่น) น้ำผึ้งใหญ่ ยมป่า (นครราชสีมา) กะอวม (เชียงใหม่) ประจวบคีรีขันธ์) กระเบื้องถ้วย มะยมป่า ย่อมผ้าระนาบ (ภาคกลาง) มะงัน (ชลบุรี) เปล้าทอง กริง (ปราจีนบุรี) คenang ชะนาง (จันทบุรี) ท้องฟ้า ไพรสามกอ (ประจวบคีรีขันธ์) ยาโกร่ง (ยะลา) ค้อนหมาชวน อ่อม (สุราษฎร์ธานี)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-10 ม. ยอดอ่อนและใบอ่อนมีขนปกคลุมหนาแน่น ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามคู่จาก รูปรี ขนาด 3-7 x 3.5-18 ซม. ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม เป็นมัน แผ่นใบเมื่อส่องดูกับแสงสว่างจะพบต่อมน้ำมันขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป เส้นใบขนานชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบ ยาว 1-3.5 ซม. ดอก เป็นช่อดอกสีขาวอมเหลือง ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 4-10 ซม. ก้านดอก ยาว 4-6 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ แยกกัน กลีบเลี้ยง สีเขียว รูปสามเหลี่ยม ขนาดประมาณ 1 x 0.5 มม. กลีบดอก รูปรีแกมขอบขนาน ขนาด 1-1.5 x 5-7 มม. เกสรเพศผู้ มี 8 อัน ก้านชูอับเรณูยาว 4-5 มม. แบน โคนก้านกว้างสอบสู่ปลายก้าน แยกกัน เกสรเพศเมียมีรังไข่ 1 อัน 4 ช่อง มีขน ก้านเกสร ยาว 4-6 มม. ผล เป็นผลสด รูปค่อนข้างกลม ขนาด 0.8-1.3 x 1-1.3 ซม. ผิวมีขน เมื่อสุกเป็นสีเหลือง เมล็ด มี 1 เมล็ด ค่อนข้างกลม ขนาดประมาณ 6 มม. (ภาพที่ 40 หน้า 93)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 400-800 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนมิถุนายน - สิงหาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย ศรีลังกา จีนตอนใต้ ไต้หวัน พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ประเทศไทยพบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ใบอ่อนกินเป็นผักสด มีกลิ่นหอม

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 62 (KU, QBG, PKKU), C. Phengkhai et al.

3860 (BKF)

Adenanthera pavonina Linn. var. *microsperma* (Teijsm. & Binn.) Nielsen, *Adansonia*

Ser.2. 19 : 341. 1980.; Fl. Thail. 4 (2) : 140. 1985.

ชื่อวงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Mimosoideae

ชื่อพ้อง *Adenanthera microsperma* Teijsm. & Binn.

ชื่อพื้นเมือง ลามตัน (ญวียง-ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) มะกล่ำตาไก่ (ภาคเหนือ)
บนชี (สตูล) ไพ ไพเงินกำ (ภาคใต้)

ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 15 ม. ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ยาว 10-40 ซม. ใบประกอบย่อย ยาว 5-15 ซม. มี 3-6 คู่ ใบย่อยเรียงสลับ มี 8-16 ใบ รูปรีแกมขอบขนาน ขนาด 1-2 x 2-3 ซม. ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบมนและเบี้ยว หูใบลักษณะเป็นเส้น ยาว 0.4-0.5 มม. ร่วงง่าย มีขน ดอก เป็นช่อดอก สีขาว ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาวประมาณ 10 ซม. ดอกย่อยมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 5 กลีบ ก้านดอกย่อย ยาว 1.5-3 มม. มีขน กลีบเลี้ยง ยาว 0.5-1 มม. โคนกลีบเชื่อมติดกัน ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก มีขน กลีบดอกเชื่อมติดกันเล็กน้อยที่โคนกลีบ ลักษณะกลีบรูปรีแกมรูปหอก ยาวประมาณ 3 มม. เกสรเพศผู้ มี 10 อัน แยกกัน ก้านชูอับเรณู ยาว 3-4 มม. เกสรเพศเมียมีรังไข่ 1 อันยาว 1.5-2.5 มม. ผล เป็นฝักเมื่อแห้งแก่แล้วแตก เป็นแถบขอบขนาน ขนาดประมาณ 1 x 15 ซม. สีน้ำตาล ลักษณะแข็ง ผิวเปลือกบาง มีลักษณะโป่งนูนบริเวณเมล็ด ผลบิ่ดก่อนที่จะแตก เมล็ด มี 10-15 เมล็ด รูปรีกว้างหรือค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-8 มม. แข็ง ผิวเป็นมัน สีแดง (ภาพที่ 41 หน้า 93)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-500 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนมีนาคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในจีนตอนใต้ พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย
ประเทศไทยพบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ยอดอ่อนนำไปลวกกินเป็นผักจิ้มน้ำพริก เนื้อในเมล็ดกินดิบหรือคั่ว รสมัน
ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 138 (QBG), J.F. Maxwell 87-348 (BKF)

Albizia procera (Roxb.) Benth., J. Bot. 3 : 89. 1844.; Fl. Thail. 4 (2) : 191. 1985.

ชื่อวงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Mimosoideae

ชื่อพ้อง *Mimosa procera* Roxb.

ชื่อพื้นเมือง ถ่อน (ญวียง-ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง) ทั้งถ่อน (ภาคกลาง)
ส่วน (ภาคเหนือ) ควะ เข็กเดาะ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) เซอะบ้อง สะบ้อง เสบ้อง
(กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. ผลัดใบ ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ยาว 15-40 ซม. ที่โคนก้านมีต่อมรูปรี ขนาดประมาณ 0.3×1 ซม. ใบประกอบย่อยยาว 10-25 ซม. มี 2-5 คู่ ใบย่อยมี 5-9 คู่ ออกตรงข้าม รูปไข่หรือรูปรีกว้าง ขนาด $1.2-2.2 \times 3-4.5$ ซม. ปลายใบมน โคนใบสอบและเบี้ยว ผิวด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างนวล เส้นใบชัดเจน ก้านใบย่อย ยาว 1-1.5 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาว ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 10-25 ซม. มีช่อดอกย่อยประมาณ 20 ช่อ แต่ละช่อมีดอกย่อยประมาณ 15-20 ดอก ขนาดเท่ากันทั้งหมด ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 2.5-3 มม. ปลายแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม กลีบดอก โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 6-6.5 มม. ปลายกลีบแยก รูปรี ยาว 2-2.5 มม. เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 1 ซม. โคนก้านเชื่อมติดกัน เกสรเพศเมียมีรังไข่ 1 อัน ยาว 0.5-1 มม. เกลี้ยง ผล เป็นฝักเมื่อแห้งแก่แล้วแตก เป็นแถบแบน ขนาด $2-2.5 \times 15-17$ ซม. ผิวเกลี้ยง เป็นมัน ไม่บิดก่อนแตก มีรอยย่นชัดที่บริเวณเมล็ด ปลายผลมักมีติ่งยื่น ยาว 5-10 มม. เมล็ด แบน สีน้ำตาล รูปรีหรือรูปไข่กลับ ขนาด $4-5 \times 7-10$ มม. (ภาพที่ 42 หน้า 93)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-400 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนกรกฎาคม - กันยายน

การกระจายพันธุ์ พบกระจายทั่วเขตร้อนชื้นในแถบเอเชีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค
พฤษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 35 (KU, QBG, PKKU), T. Santisuk 3125 (BKF)

Alstonia scholaris (L.) R.Br., Mem. Wern. Soc. 1 : 76. 1811.

ชื่อวงศ์ Apocynaceae

ชื่อพ้อง *Echites scholaris* L.

ชื่อพื้นเมือง ดินเปิด (ญเวียง-ขอนแก่น) ยางขาว (ลำปาง) กะโน๊ะ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน)
 สัตบรรณ (ภาคกลาง เขมร-จันทบุรี) ขบาตินเปิด พญาสัตบรรณ (ภาคกลาง)
 หัสบรรณ (กาญจนบุรี) ดินเปิดขาว (ยะลา ปัตตานี) บะชา ปูลา ปูแล (มาเล-ปัตตานี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-25 ม. ทุกส่วนมียางขาวขุ่น กิ่งอ่อนมีช่อง
 อากาศ ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงรอบข้อเป็นชั้น แต่ละชั้นมี 5-9 ใบ รูปหอกกลับ ขนาด 4-6 x 7-21
 ซม. ปลายใบมน โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนเกลี้ยง เป็นมัน ด้านล่างนวล เส้นใบเด่น
 ขัดทั้งสองด้าน ก้านใบ ยาว 1-2 ซม. เป็นร่องด้านบน ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเขียวอ่อน
 ออกที่ปลายกิ่ง ยาว 6-8 ซม. มีขน มี 5-7 ช่อดอกย่อย เรียงรอบข้อเป็นชั้น มี 3 ชั้น และมีดอกย่อย
 ประมาณ 7-13 ดอก มีกลิ่นหอม ก้านดอกย่อย ยาว 1-2 มม. ใบประดับ รูปหอก ขนาด 1-1.5 x 2-3
 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนเชื่อมกันเป็นหลอด ยาว 1-3 มม.
 ปลายกลีบแยก เป็น 5 แฉก รูปหอก ขนาดประมาณ 1 x 2 มม. กลีบดอก โคนเชื่อมกันเป็นหลอด
 ยาวประมาณ 1 ซม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปรีและเบี้ยว ขนาดประมาณ 5 x 6 มม. ขอบ
 ด้านหนึ่งเรียบ ขอบอีกด้านหนึ่งหยักเป็นคลื่น ผิวด้านนอกมีขน เกสรเพศผู้ มี 5 อัน ก้านชูอับเรณู
 ยาว 7-8 มม. เชื่อมติดกับคอหลอดของกลีบดอก เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 2 อัน ยาว 1.5 - 2 มม. มีขน
 ก้านเกสรเพศเมียเป็นเส้น ยาว 5-6 มม. ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตก รูปรียาว ขนาด 0.3-0.4
 x 30-80 ซม. เกลี้ยง เมล็ด มีจำนวนมากอัดกันแน่น รูปกระสวย ขนาด 1.5-2 x 9-10 มม.
 แบน ปลายมีขนเป็นเส้นมันวาวคล้ายเส้นไหมจำนวนมากเป็นกระจุก (ภาพที่ 43 หน้า 93)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 200-700 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก
 เดือนพฤศจิกายน - มกราคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย ศรีลังกา จีนตอนใต้ พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย
 ออสเตรเลีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 75 (KU, QBG, PKKU), T. Santisuk 6885 (BKF)

Archidendron clypearia (Jack) Nielsen, *Adansonia* Ser.2. 19 : 15. 1979.; Fl. Thail. 4 (2) : 210. 1985.

ชื่อวงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Mimosoideae

ชื่อพ้อง *Inga clypearia* Jack

ชื่อพื้นเมือง ถ่อนภู (ภูเวียง-ขอนแก่น) เลน คางฮูลอง หัสกิน เหมือนหยวก (เลย) มะขามแป (ลำปาง) กาสะทอน ไคร้อยง (เชียงใหม่) เล็บมืน (ภาคเหนือ) ชงทุเมะ (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่ กาญจนบุรี) มะกล่ำตาช้าง (ชุมพร) เงินวา (ยะลา) ยมวา (ภูเก็ต) นมวา ลักเคยลักเกลือ (สุราษฎร์ธานี) นาวา (ตรัง) แซกอง ปะแซกอง (มาเล-ภาคใต้)

ไม้ยืนต้นสูง 8-10 ม. กิ่งอ่อนเป็นสันสี่เหลี่ยม มีขนสีน้ำตาลอมเหลืองปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ยาว 20-25 ซม. ใบประกอบย่อย มีประมาณ 9 คู่ ยาว 5-15 ซม. บริเวณต่ำลงมาเล็กน้อยระหว่างคู่ของใบประกอบย่อยและคู่ของใบย่อยด้านบนมีต่อมนูนค่อนข้างกลม ขนาดประมาณ 0.5 มม. ใบย่อย มี 6-15 คู่ รูปรีและเบี้ยวคล้ายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ขนาด 0.5-2 x 0.7-4.5 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบเบี้ยว ผิวใบด้านล่างมีขนปกคลุมหนาแน่น ก้านใบย่อย ยาวประมาณ 1 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาว ออกที่ปลายกิ่ง ยาว 10-20 ซม. ช่อดอกย่อยเป็นรูปร่ม ก้านช่อดอกย่อย ยาว 0.2-1 ซม. ก้านดอกย่อย ยาว 2-4 มม. ผิวด้านนอกมีขนกลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกัน ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก กลีบเลี้ยง ยาว 2-3 มม. กลีบดอก ยาว 4-6 มม. เกสรเพศผู้ มีจำนวนมาก เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน มีขน ผล เป็นฝักเมื่อแห้งแก่แล้วแตกเป็น 2 ซีก เป็นแถบขอบขนาน ขนาด 0.8-1.8 x 8-15 ซม. แบน คอดเป็นข้อและบิดเป็นเกลียว ผิวนอกมีขน เมล็ด ค่อนข้างกลม ขนาด 6-8 x 8-10 มม. สีดำ เป็นมัน (ภาพที่ 44 หน้า 93)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 700-800 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย จีนตอนใต้ พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 107 (QBG), C. Niyomdham 1707 (BKF)

Baccaurea ramiflora Lour., Fl. Cochinch. : 661. 1790.

ชื่อวงศ์ Euphorbiaceae

ชื่อพ้อง *Pierardia sapida* Roxb.

Baccaurea sapida (Roxb.) Muell. Arg.

ชื่อพื้นเมือง หนากไฟป่า (ญะเวียง-ขอนแก่น) หนังกัง (เพชรบูรณ์) ยะยั่ว (เขมร-สุรินทร์) แซเครือแซ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) มะไฟ (ทั่วไป) ส้มไฟ (ภาคใต้)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-10 ม. ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปรีแกมรูปหอกกลับ ขนาด 4-9 x 10-22 ซม. ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบหรือหยักตื้น ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน สีเขียว ค่อนข้างเข้ม เส้นใบขนานชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบ ยาว 2-6 ซม. โคนก้านบวม ดอก เป็นช่อดอก สีเหลืองอมแดง ออกที่ลำต้นและกิ่ง ดอกต่างเพศต่างต้น ช่อดอกเพศผู้ ยาว 5-15 ซม. ช่อดอกเพศเมีย ยาว 14-21 ซม. มีขน ใบประดับรูปหอก ยาว 4-5 มม. ใบประดับย่อยรูปหอก ยาว 2-4 มม. ก้านดอกสั้น กลีบเลี้ยงมี 4(-5) กลีบ รูปขอบขนาน อวบน้ำ ไม่มีกลีบดอก ดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยง ยาว 1.5-2 มม. เกสรเพศผู้ มี 4-8 อัน ดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยงยาว 3-5 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 3 พู ขนาดผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 มม. มีขน ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-2.5 ซม. ผลสุกสีเหลืองครีม มีขน เมล็ด มี 1-3 เมล็ด เนื้อหุ้มเมล็ดสีขาวขุ่น ฉ่ำน้ำ (ภาพที่ 45 หน้า 93)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 500-700 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบใน อินเดีย ออสเตรเลีย จีนตอนใต้ พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อหุ้มเมล็ดของผลสุกกินเป็นผลไม้ รสเปรี้ยวอมหวาน

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 118 (KU, QBG, PKKU), T. Smitinand 33076 (BKF)

- ภาพที่ 40 *Acronychia laurifolia* Bl. (กะอวม)
- ภาพที่ 41 *Adenanthera pavonina* Linn. var. *microsperma* Nielsen (มะกล่ำตาไก่)
- ภาพที่ 42 *Albizia procera* (Roxb.) Benth. (ทึงถ่อน)
- ภาพที่ 43 *Alstonia scholaris* (L.) R.Br. (สัตบรรณ)
- ภาพที่ 44 *Archidendron clypearia* (Jack) Nielsen (มะขามแป)
- ภาพที่ 45 *Baccaurea ramiflora* Lour. (มะไฟ)

Bombax anceps Pierre, Fl. For. Cochinch. : t.175a. 1888.; Thai For. Bull. 25 : 98. 1997.

ชื่อวงศ์ Bombacaceae

ชื่อพ้อง *Bombax kerrii* Craib

Gossampinus anceps (Pierre) Bakh.

ชื่อพื้นเมือง จั้วผาจั้วดอกขาว (ญวียง-ขอนแก่น) จั้วปาดอกขาว จั้วดอกขาว จั้วผา ไกร (ภาคเหนือ) นุ่นป่า (ภาคกลาง) จั้วป่า (ภาคตะวันตกเฉียงใต้และภาคใต้)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-25 ม. ผลัดใบ ผิวเปลือกลำต้นและกิ่งมีหนาม ใบ เป็นใบประกอบแบบฝ่ามือ มี 5-7 ใบย่อย ก้านใบประกอบ ยาว 1.5-2 ซม. เวียนสลับที่ปลายกิ่ง ใบย่อยรูปรีหรือรูปไข่กลับแคบ ขนาด 0.4-0.8 x 0.8-1.6 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ เกือบถึง ก้านใบย่อย ยาว 0.5-1.5 ซม. ดอก เป็นดอกเดี่ยว สีขาว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-8 ซม. ออกดอกก่อนผลิใบใหม่ ก้านดอกสั้น กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ขนาด 3-3.5 x 4-4.5 ซม. หนา 3-4 มม. เมื่อดอกบานจะปริแยกออกเป็น 3-4 แฉก ผิวด้านนอกเกลี้ยง ด้านในมีขนสีขาว เป็นมัน ปกคลุมหนาแน่น กลีบดอกมี 5 กลีบ รูปหอกกลับ ขนาด 2.5-3 x 7-8 ซม. เมื่อบานปลายกลีบจะโค้งลง ผิวด้านนอกมีขนมากกว่าด้านใน เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาว 5-6 ซม. โคนก้านเชื่อมติดกันเป็นมัดยาวประมาณ 1 ซม. มี 5 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 60-70 อัน เกสรเพศเมียมีรังไข่ 1 อัน 5 ช่อง ผิวด้านนอกมีขนปกคลุมหนาแน่น ก้านเกสรเพศเมียเป็นเส้น ยาว 6-8 ซม. เกือบถึง ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่ม มี 5 แฉก ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตก รูปรี ขนาด 4-6 x 10-12 ซม. มี 5 สันมน เมล็ด มีจำนวนมาก ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 7 มม. สีดำ ถูกหุ้มด้วยขนยาวคล้ายเส้นไหม เป็นปุย สีขาว (ภาพที่ 46 หน้า 101)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 300-500 เมตรจากระดับน้ำ

ทะเล ออกดอกเดือนพฤศจิกายน - มกราคม

การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย

พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน ดอกลำมาลวกเป็นผักจิ้มน้ำพริก เส้นใยที่หุ้มเมล็ดในผลแก่ใช้ทำไหมหอน ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 117 (KU, QBG, PKKU), T. Smitinand 11789

(BKF)

Buchanania reticulata Hance, J. Bot. 15 : 332. 1877.; Thai For. Bull. 22 : 8. 1994.

ชื่อวงศ์ Anacardiaceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง หัวแมงวัน (ญะเวียง-ขอนแก่น พิษณุโลก) กรีด (สุราษฎร์ธานี) รักเขา (นครราชสีมา)
ระปาดิ อาศัย (นราธิวาส)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-10 ม. มีน้ำยางสีดำ ยอดอ่อนและกิ่งอ่อนมีขนนุ่ม สีนํ้าตาลปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 4-12 x 7-25 ซม. ปลายใบมนหรือเว้าเล็กน้อย โคนใบสอบหรือเบี้ยว ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนเกลี้ยง เป็นมัน ผิวใบด้านล่างมีขน เส้นใบขนชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบ ยาว 1-2 ซม. ดอกเป็นช่อดอก สีขาวอมเขียวอ่อน ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 3-15 ซม. ดอกย่อยขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 มม. ก้านดอก ยาว 1.5-2 มม. มีขน กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น ปลายกลีบแยก รูปสามเหลี่ยม กลีบดอกแยกกัน รูปหอกแกมขอบขนาน โคนกลีบมีขน เกสรเพศผู้มี 10 อัน ก้านชูอับเรณูยาว 1-1.5 มม. เกสรเพศเมียมีรังไข่ 1 อัน ขนาดประมาณ 1.5 x 1 มม. มีขนปกคลุมหนาแน่น ก้านเกสรเพศเมียเชื่อมกันเป็นแท่ง ยาวประมาณ 1 มม. ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลมและเบี้ยว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1-2 ซม. ผลดิบสีเขียวเมื่อสุกสีแดงอมม่วงเข้ม ผิวเกลี้ยง เมล็ด มี 1 เมล็ด ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.8-1.5 ซม. (ภาพที่ 47 หน้า 101)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 200-400 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนพฤศจิกายน - มกราคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย พบที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออก
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อผลสุกรับประทานได้มีรสหวาน

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 121 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklai 3193
(BKF)

Cananga latifolia Finet et Gagnep., Bull. Soc. Bot. Fr. 4 : 84. 1906.

ชื่อวงศ์ Annonaceae

ชื่อพ้อง *Unona latifolia* Hook.f. et Th.

ชื่อพื้นเมือง แตงแซง (ญวียง-ซอนแก่น ชัยภูมิ) ห่าอว ห่าฮอก (นครราชสีมา) สะแกแสง (ภาคกลาง) แก้วโป่ง จันทะบันงา (เชียงใหม่) แกนแซง (อุดรดิตถ์) เนา (ภาคเหนือ) แดแสง (จันทบุรี) เฟิง ราบ (สุราษฎร์ธานี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 15-20 ม. ผลัดใบช่วงสั้น ๆ กิ่งอ่อนมีขนนุ่ม ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรีกว้าง ขนาด 6-14 x 8-20 ซม. ปลายมนหรือมีติ่งสั้น โคนใบมนกว้างหรือเว้าเป็นรูปหัวใจ ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่มปกคลุมหนาแน่น เส้นใบเห็นชัดเจน ก้านใบ ยาว 1-1.5 ซม. เป็นร่องด้านบน ดอก เป็นดอกเดี่ยวหรือเป็นช่อดอกสั้น มี 2-3 ดอกย่อย สีเหลืองอมเขียว มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ก้านดอก ยาว 1.5-2 มม. กลีบเลี้ยง มี 3 กลีบ โคนกลีบเชื่อมกันเป็นรูปถ้วย ขนาดประมาณ 7 x 3 มม. ปลายกลีบโค้งกลับ แยกเป็น 3 แฉก กลีบดอก มี 6 กลีบ เรียงเป็น 2 ชั้น ชั้นละ 3 กลีบ รูปรีแกมขอบขนาน ขนาด 0.7-1 x 3-4 ซม. ผิวเรียบ มีก้านกลีบดอก กลีบชั้นในเล็กกว่าชั้นนอกเล็กน้อย เกสรเพศผู้ มีจำนวนมาก ลักษณะเป็นแถบเส้นยาว 2-3 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่จำนวนมาก ขนาด 1.5-2 มม. ผล เป็นผลกลุ่ม ผลย่อยรูปรี ขนาด 1.0-1.2 x 1.5-2 ซม. ก้านผล ยาว 1-2 ซม. เมล็ด มีลักษณะค่อนข้างกลมแบน เรียงซ้อนกันมากกว่า 10 เมล็ด (ภาพที่ 48 หน้า 101)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และ ป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 100-600 เมตร

จากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนเมษายน – พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย

พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 126 (KU, QBG, PKKU), P. Palee 290 (BKF)

Canarium subulatum Guill., Bull. Soc. Bot. Fr. : 613. 1909.

ชื่อวงศ์ Burseraceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง เลื่อม (ญเวียง-ขอนแก่น) กอกกัน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ซาลัก (เขมร)
มะเลื่อม (พิษณุโลก) เก้ม มะเก้ม (ภาคเหนือ) โมกเลื่อม (ปราจีนบุรี) มะเลื่อม
มักเลื่อม (จันทบุรี) มะกอกเกลื่อน (ราชบุรี) มะกอกเลือด (ภาคใต้)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางสูง 10-20 ม. ผลัดใบ ตามกิ่งมีรอยแผลเป็นจากก้านใบ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ ยาว 20-40 ซม. มีขน เวียนสลับอยู่เป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง มีใบย่อย 3-5 คู่ รูปรี ขนาด 4-9 x 7-15 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมนและเบี้ยว ขอบใบหยัก ผิวใบด้านล่างนวล มีขน เส้นใบชัดเจน หูใบเป็นเส้น ยาว 0.8-1.3 ซม. หลุดร่วงง่าย ก้านใบย่อยยาว 0.5-1.5 ซม. โคนก้านบวม ดอก เป็นช่อดอก สีขาวครีม ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่งหลังการผลัดใบ ยาว 12-17 ซม. มีขน ดอกต่างเพศต่างต้น ใบประดับลักษณะเป็นเส้น ยาวประมาณ 4 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 3 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ยาวประมาณ 3 มม. ปลายกลีบแยกเป็น 3 แฉก ขนาดประมาณ 2 x 1 มม. สีเขียวอ่อน มีขน กลีบดอกแยกกัน รูปหอกกลับ ขนาดประมาณ 3 x 10 มม. ผิวด้านนอกมีขน ใบประดับย่อยเป็นเส้น ยาวประมาณ 2 มม. ก้านดอกย่อย ยาว 2-3 มม. ดอกเพศผู้ มีเกสรเพศผู้ 6 อัน เกสรเพศเมียมีรังไข่ไม่สมบูรณ์ 1 อัน เป็นตุ่ม สีแดง ดอกเพศเมีย มีเกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์ 6 อัน มีรังไข่ 1 อัน 3 ช่อง มี 3 พู ผล เป็นผลสด รูปรี ขนาด 1.5-2 x 2.5-3.5 ซม. มีน้ำยางสีขาวข้นพอแห้งเป็นสีน้ำตาล มีกลีบเลี้ยงติดคงทน เมล็ด รูปรี ขนาด 1-1.2 x 2-2.2 ซม. แข็ง (ภาพที่ 49 หน้า 101)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-500 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค พฤษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อผลกินได้ รสฝาดอมเปรี้ยว หรือ แขน้ำเกล็ดแดงเค็ม เก็บไว้กินนอกฤดู น้ำในแอ่งบนคอกไม้ นำไปอาบให้เด็กที่มีอาการซางตาเลื่อม (ตาไม่สู้แสง)

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 128 (KU, QBG, PKKU), J.F. Maxwell 75-516

(BK)

Castanopsis nephelioides King ex Hook.f., Fl. Brit. Ind. 5 : 624. 1888.

ชื่อวงศ์ Fagaceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง ก่อข้าว (ภูเวียง-ขอนแก่น) ก่อหมู (ตรัง) ก่อเงาะ (นราธิวาส)

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-15 ม. กิ่งอ่อนตามผิวกิ่งมีช่องอากาศกระจายทั่วไป ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปรีแกมรูปหอก ขนาด 3-8 x 7-18 ซม. ปลายแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม ผิวเกลี้ยง ด้านล่างสีน้ำตาลเหลืองเป็นมัน มีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น เส้นใบนูนชัดด้านล่าง หูใบเป็นเส้น ยาว 1-2 มม. ร่วงง่าย ก้านใบ ยาว 0.5-1.7 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวครีม ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกต่างเพศร่วมต้น ดอกย่อย มีกลีบรวม 6 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ยาว 1-1.5 มม. ด้านนอกมีขน ไม่มีก้านดอกย่อย ดอกเพศผู้ ช่อดอกยาว 10-20 ซม. ดอกย่อยอยู่ชิดกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3-7 ดอก เกสรเพศผู้ มี 12 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 2-3 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ไม่สมบูรณ์ 1 อัน ลักษณะค่อนข้างกลม ขนาดประมาณ 1 มม. มีขน ดอกเพศเมีย ช่อดอกยาวประมาณ 10 ซม. ดอกย่อยเป็นดอกเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2-3 ดอก มีเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ 12 อัน เกสรเพศเมียมีรังไข่ 1 อัน ค่อนข้างกลม ขนาดประมาณ 1 มม. มีขน ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 ซม. ปลายผลป้านมีติ่งยื่น แข็ง ยาวประมาณ 0.5 มม. ถูกห่อหุ้มด้วยกาบหุ้มผล (cupule) ลักษณะค่อนข้างกลมและเบี้ยว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-3 ซม. ผิวมีรอยนูน เรียงเป็นวงหลายเส้นรอบกาบหุ้มผลสีเขียวอมเทา (ภาพที่ 50 หน้า 101)

นิเวศวิทยา พบตามบริเวณชายป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 500-844 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ออกดอกเดือนเมษายน - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ประเทศไทย พบที่ภาคตะวันออก เชียงเหนือ (ภูเวียง-ขอนแก่น) และ ภาคใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อไม้เมื่อนำไปต้ม เผาไฟหรือคั่วกินได้ มีรสมัน

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 77 (KU, QBG, PKKU), C. Niyomdham et al.

Cratoxylum formosum (Jack) Dyer, Fl. Brit. Ind. 1 : 258. 1874.

ชื่อวงศ์ Clusiaceae

ชื่อพ้อง *Elodea formosa* Jack

ชื่อพื้นเมือง ตั้วส้ม (ญวียง-ขอนแก่น นครราชสีมา) ตั้วขาว (กรุงเทพฯ) มูโต๊ะ (มาเล-นราธิวาส)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-15 ม. ผลัดใบ มีน้ำยางสีเหลือง ต้นเล็กมีหนามเป็นแท่งแข็งตามโคนต้น ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรี ขนาด 3-5 x 5-12 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ ผิวใบเกลี้ยง ก้านใบ ยาว 0.3-1 ซม. ดอก เป็นดอกเดี่ยวหรือออกเป็นกระจุกตามกิ่งเหนือรอยแผลก้านใบ สีขาวอมชมพู มีกลิ่นหอม มักออกดอกก่อนผลิใบใหม่ ก้านดอก ยาว 4-7 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ แยกกัน กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ รูปหอก เรียงเป็น 2 ชั้น ชั้นนอกมี 3 กลีบ ขนาดประมาณ 3 x 5 มม. ชั้นในมี 2 กลีบ ขนาดประมาณ 2.5 x 4.5 มม. สีแดง กลีบดอก รูปหอกกลับ ขนาด 0.4-0.6 x 1.2-1.5 ซม. ปลายกลีบมนหรือหักเป็นฝอยไม่เป็นระเบียบ โคนกลีบด้านในมีรยางค์ ยาวประมาณ 2 มม. เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาว 7-11 มม. โคนเชื่อมติดกันเป็น 3 กลุ่ม สลับกับตุ่มเกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์ 3 อัน ค่อนข้างกลม ขนาดประมาณ 1 มม. สีสด เกสรเพศเมียมีรังไข่ 1 อัน 3 ช่อง รูปรี ยาว 2 - 4 มม. เกลี้ยง ก้านเกสรมี 3 อัน เป็นเส้น ยาวประมาณ 3 มม. ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตกเป็น 3 แฉก รูปหอก ขนาด 0.5-0.7 x 1.5-2 ซม. แข็ง มีกลีบเลี้ยงติดคงทนหุ้มประมาณ 1/3 ของความยาวผล เมล็ด มีจำนวนมาก รูปรี ขนาดประมาณ 1 x 2 มม. สีน้ำตาลเข้มอมดำ ปลายด้านบนมีปีกบางโปร่งแสงสีน้ำตาล ขนาดประมาณ 3 x 5 มม. (ภาพที่ 51 หน้า 101)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-500 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในจีนตอนใต้ พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ใบอ่อนกินเป็นผักสดรสเปรี้ยว ดอกนำไปลวกทำชุป(อาหารป่าประเภทยำ) เนื้อไม้ใช้ทำฟืนและถ่านให้ความร้อนสูง

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 127 (KU, QBG, PKKU), J.F. Maxwell 74-219 (BKF)

- ภาพที่ 46 *Bombax anceps* Pierre (จ๊วป่า)
- ภาพที่ 47 *Buchanania reticulata* Hance (หัวแมงวัน)
- ภาพที่ 48 *Cananga latifolia* Finet & Gagnep. (สะแกแสง)
- ภาพที่ 49 *Canarium subulatum* Guill. (มะกอกเกลื้อน)
- ภาพที่ 50 *Castanopsis nephelioides* King ex Hook.f. (ก่อเงาะ)
- ภาพที่ 51 *Cratoxylum formosum* (Jack) Dyer (ดี้วขาว)

Dalbergia cochinchinensis Pierre, Fl. For. Cochinch. 5 : t.384a. 1898.

ชื่อวงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Papilionoideae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง ยุง (ญเวียง-ขอนแก่น) ขะยุง (อุบลราชธานี) กระยง กระยุง (เขมร-สุรินทร์) พะยุง (ทั่วไป) หัวลีเมาะ (จีน) แดงจีน (ปราจีนบุรี) พะยุงไหม (สระบุรี) ประดู่ตม (จันทบุรี) ประดู่ลาย (ชลบุรี) ประดู่เสน (ตราด)

ไม้ยืนต้นกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-25 ม. ผลัดใบ ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนก ขึ้นเดี่ยวปลายคี่ ยาว 7-15 ซม. ใบย่อย มี 7-9 ใบ เรียงสลับ รูปไข่แกมรูปรีกว้าง ขนาด 3-4 x 4-7 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนเกลี้ยง สีเขียวเข้ม เป็นมัน ด้านล่างนวล เส้นใบชัดเจน ก้านใบย่อย ยาวประมาณ 5 มม. โคนก้านบวม ดอก เป็นช่อดอก สีขาว ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 3-15 ซม. ก้านดอกย่อย ยาว 1-2 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอด ยาวประมาณ 2 มม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 1 มม. มีขนปลายแฉก กลีบดอก แยกกัน สีขาว ยาวประมาณ 5 มม. จัดเรียงแบบดอกถั่ว เกสรเพศผู้มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 3-5 มม. โคนก้านเชื่อมติดกันเป็น 2 กลุ่ม ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก มีปีกรอบผล รูปรีแกมขอบขนาน ขนาด 1-1.2 x 4-6 ซม. ผิวเรียบ เกลี้ยง (ภาพที่ 52 หน้า 109)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 300-500 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคใต้

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 36 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklai et al.

3642 (BKF)

Dehaasia suborbicularis Kosterm., Bull. Surv. Ind. 7 : 128. 1965.

ชื่อวงศ์ Lauraceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง หน่วยนกกก (นครราชสีมา)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-15 ม. กิ่งและยอดอ่อนมีขนปกคลุมตามกิ่งมีช่องอากาศกระจายทั่วไป ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปรี ขนาด 6-9 x 17-23 ซม. ปลายใบและโคนใบแหลม ขอบใบเรียบ เนื้อใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบ ยาว 3-6 ซม. ผิวเกลี้ยง ดอก เป็นช่อดอก สีขาวครีม ออกตามซอกใบ ดอกย่อยมีขนาดเล็ก ผล เป็นผลสด รูปรี ขนาด 1.5-2 x 2-3 ซม. ผิวเกลี้ยง ก้านผลบวม รูปกระบอก ขนาด 0.5-0.6 x 2.5-3 ซม. มีช่องอากาศกระจายทั่วไป เมล็ด มี 1 เมล็ด รูปรี ขนาด 0.7-1 x 1.5-2 ซม. (ภาพที่ 53 หน้า 109)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 500-800 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนมกราคม - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย พม่า ไทย ประเทศไทย พบที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ภาคตะวันออก

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 139 (KU, QBG, PKKU), Bunnak 553 (BKF)

Dialium cochinchinense Pierre, Fl. For. Cochinch. 5 : t.384a. 1898.; Fl. Thail. 4 (1) : 85. 1984.

ชื่อวงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Caesalpinioideae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง เค็ง (ญเวียง-ซอนแก่น) นางดำ (นครราชสีมา) เขลง (ภาคกลาง) กาหยิ หยี (ภาคใต้)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-25 ม. กิ่งอ่อนมีขน ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ ยาว 5-12 ซม. ใบย่อย มี 5-9 ใบ เรียงสลับ รูปหอกหรือรูปรี ขนาด 2.5-4 x 6-7 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม เส้นใบขนชัดเจนด้านล่าง ก้านใบย่อย ยาว 4-5 มม. โคนก้านบวม ดอก เป็นช่อดอก ออกที่ปลายกิ่ง ยาว 10-30 ซม. มีขนสีขาวอมเทา ปกคลุมหนาแน่น ดอกย่อยมีกลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปรี ยาวประมาณ 4 มม. ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ มี 2 อัน ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 1 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน มีขน ผล เป็นผลสด รูปรีกว้างหรือค่อนข้างกลม ขนาด 1-1.4 x 1.4-1.7 ซม. มีขน ผลสุกสีดำเปลือกชั้นกลางเจริญเป็น เนื้อหุ้มเมล็ด สีน้ำตาลอมแดง เมล็ด มี 1 เมล็ด รูปค่อนข้างกลม ขนาด 6-9 x 9-11 มม. แข็ง สีน้ำตาลเป็นมัน (ภาพที่ 54 หน้า 109)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 300-500 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนมีนาคม - มิถุนายน

การกระจายพันธุ์ พบในไทย กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย พบกระจาย ทั่วทุกภาค

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน ผลดิบนำมาต้ม กินได้ทั้งส่วนเนื้อผลและส่วนเมล็ดอ่อน มีรสมัน ผลสุก รสหวานอมฝาด เมล็ดจากผลสุกเผาไฟกินเนื้อในได้ รสมัน เปลือกต้นนำมาตำแล้ว ใส่เตงกวา กินแก้ท้องเสีย

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 59 (KU, QBG, PKKU), C. Phengkhai 422 (BKF)

Dillenia ovata Wall. ex Hook.f. & Th., Fl. Brit. Ind. 1 : 70. 1855.; Fl. Thail. 2 (2) : 102.
1972.

ชื่อวงศ์ Dilleniaceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง ส้าน (ญเวียง-ขอนแก่น) ไซเน่าง ตานกกด (เลย) ส้านโดยเด่ (นครพนม) ปลื้อ
(ส่วย-สุรินทร์) มะล้าน มะโตน (ชลบุรี) ส้านใบเล็ก (ปัตตานี) แล่น (ตรัง)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. กิ่งอ่อนมีขนสีขาวปกคลุมหนาแน่น
ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปรี ขนาด 6-12 x 12-23 ซม. ปลายใบและโคนใบมนหรือเบี้ยว ขอบ
ใบหยักเป็นซี่เลื่อย เส้นใบแบบขนนก ด้านบนเป็นร่องตื้น ด้านล่างนูน ขนานกัน เห็นชัดเจน ปลาย
เส้นใบมักยื่นเกินขอบใบเป็นติ่งแหลม ก้านใบยาว 2-3.5 ซม. ดอก เป็นดอกเดี่ยว สีเหลือง ออกที่
ปลายกิ่ง ขนาดผ่าศูนย์กลางประมาณ 16 ซม. ก้านดอกยาว 5-9 ซม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมี
อย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง รูปไข่ ขนาด 1.5-2.5 x 2.5-3 ซม. มีขน กลีบดอก รูปรีกว้าง ขนาด
ประมาณ 3-5 x 4-7 ซม. เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาว 1.5-2.5 ซม. เกสรเพศ
เมียมีรังไข่ 10-12 อัน แยกกัน รูปรี ขนาด 2-2.5 x 6-7 มม. ก้านเกสรเพศเมียลักษณะเป็นเส้น
ยาวประมาณ 2 ซม. ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตก อยู่ในกลีบเลี้ยงซึ่งมีลักษณะเป็นกลีบ หนา
อวบน้ำและเจริญโอบหุ้มติดคงทน ลักษณะค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-6 ซม. สี
เหลืองหม่น เมล็ด มีจำนวนมาก ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 - 4 มม. สีนํ้าตาลอมดำ
เกลี้ยง เป็นมัน (ภาพที่ 55 หน้า 109)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 500-700 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนมีนาคม - มิถุนายน

การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ประเทศไทย
พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 76 (KU, QBG, PKKU), T. Santisuk 239 (BKF)

Diospyros castanea (Craib) Fletcher, Kew Bull. : 382. 1937.; Fl. Thail. 2 (4) : 299. 1981.

ชื่อวงศ์ Ebenaceae

ชื่อพ้อง *Maba castanea* Craib

ชื่อพื้นเมือง หนังก่ำ หลังดำ (ภูเวียง-ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) หมากค้อน (นครราชสีมา)

ตะโกพนม (ทั่วไป) มะตับหมาก (เชียงใหม่ ลำพูน) มะด้ามหมุย มะดำ (ภาคเหนือ)

กะละมັก (กาญจนบุรี ราชบุรี)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-15 ม. ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่ หรือรูปรี ขนาด 4-10 x 5.5-13 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบเกลี้ยง ด้านบนเป็นมัน ด้านล่างนวล เส้นใบย่อยไม่ชัดเจน ก้านใบ ยาว 0.4-1 ซม. ดอก สีขาว มีกลิ่นหอม ออกที่ซอกใบ ดอกต่างเพศต่างต้น ดอกเพศผู้ เป็นช่อดอก ยาว 1.5-2 ซม. มี 3-5 ดอกย่อย ไม่มี ก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยง มี 3 กลีบ สีเขียวอ่อน โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 4-5 มม. ปลาย กลีบแยกเป็น 3 แฉก รูปสามเหลี่ยมดัด ขนาดประมาณ 3 x 0.5 มม. ผิวด้านนอกมีขน ด้านใน เกลี้ยง กลีบดอกมี 3(-4) กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ขนาดประมาณ 3 x 6 มม. ปลาย กลีบแยก รูปหอก ขนาดประมาณ 4 x 6 มม. เกสรเพศผู้ มี 12(-14) อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 1-2 มม. เกสรเพศเมียมีรังไข่ไม่สมบูรณ์ 1 อัน มีขน ดอกเพศเมีย เป็นดอกเดี่ยว ก้านดอกย่อยยาว 2-3 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกเหมือนดอกเพศผู้แต่ขนาดใหญ่กว่าเล็กน้อย เกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ มี 6 อัน เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 6 ช่อง ขนาดประมาณ 2.5 x 4 มม. มีขน ผล เป็นผลสด รูปรี ขนาด 2-3 x 2.5-3.5 ซม. ผิวเปลือกหนาและแข็ง เกลี้ยง ปลายผลมีติ่งสั้น มีกลีบเลี้ยงติดคงทน รูปจาน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.5 ซม. ปลายกลีบปริแยกเล็กน้อย ผลสุกเป็นสีดำ ก้านผล ยาวประมาณ 5 มม. เมล็ด มี 3-6 เมล็ด รูปรี ขนาดประมาณ 1.2 x 2 ซม. (ภาพที่ 56 หน้า 109)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 200-400 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนมกราคม - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้น ภาคใต้ พฤษศยศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อผลอ่อนรวมทั้งเมล็ดอ่อนกินเป็นผลไม้ รสมันอมฝาด

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 147 (KU, QBG, PKKU), C. Plengkai et al.

Diospyros winitii Fletcher, Kew Bull. : 391. 1937.; Fl. Thail. 2 (4) : 327. 1981.

ชื่อวงศ์ Ebenaceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง มะพลับเจ้าคุณ (ทั่วไป) หำฟาน (ลำปาง)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 3-5 ม. กิ่งและยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาลแดง ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปหอกหรือรูปรี ขนาด 3-7 x 8-16 ซม. ปลายแหลมหรือเรียวแหลมเป็นติ่ง โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านล่างมีขนสีแดงอมน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ก้านใบ ยาว 7-10 มม. ดอก ต่างเพศต่างต้น ออกที่ซอกใบ ดอกเพศผู้ เป็นช่อดอกสั้น ก้านดอกย่อย ยาวประมาณ 2 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 3-4 มม. ผิวมีขนทั้งสองด้าน กลีบดอก โคนกลีบเชื่อมกันเป็นรูปถ้วย ยาว 4-6 มม. ปลายกลีบแยกหนึ่งส่วน สามของกลีบ ผิวมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน เกสรเพศผู้ มี 14-18 อัน เกสรเพศเมีย มีรังไข่ไม่สมบูรณ์ 1 อัน มีขนปกคลุมหนาแน่น ดอกเพศเมีย เป็นดอกเดี่ยว ก้านดอก ยาวประมาณ 2 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกเหมือนดอกเพศผู้ ผล เป็นผลสด รูปค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-2.5 ซม. เกลี้ยง ปลายผลมีติ่งยื่นเล็กน้อย มีกลีบเลี้ยงติดคงทน ปลายกลีบแยกเกือบถึงโคนกลีบและพับลงมาที่ก้านผล ผิวด้านนอกมีขน ผลสุกเป็นสีเหลือง ก้านผล ยาว 4-5 มม. เมล็ด มี 2-4 เมล็ด รูปรี ขนาด ประมาณ 0.6 x 1.5 ซม. (ภาพที่ 57 หน้า 109)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 500-600 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนมีนาคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ เป็นพรรณไม้ที่พบเฉพาะถิ่นในประเทศไทย (Endemic to Thailand) พบที่ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภูเวียง-ขอนแก่น)

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 284 (KU, QBG, PKKU), T. Smitinand s.n. (BKF)

- ภาพที่ 52 *Dalbergia cochinchinensis* Pierre (พะยุง)
ภาพที่ 53 *Dehaasia suborbicularis* Kosterm. (หน่วยนกกก)
ภาพที่ 54 *Dialium cochinchinense* Pierre (เขลง)
ภาพที่ 55 *Dillenia ovata* Wall. ex Hook.f. & Th. (ล้านใบเล็ก)
ภาพที่ 56 *Diospyros castanea* (Craib) Fletcher (ตะโกพนม)
ภาพที่ 57 *Diospyros winitii* Fletcher (มะพลับเจ้าคุณ)

Dipterocarpus turbinatus Gaertn.f., Fruct. Sem. Pl. 3 : 51. 1805.; Thai For. Bull. 12 : 42. 1980.

ชื่อวงศ์ Dipterocarpaceae

ชื่อพ้อง *Dipterocarpus laevis* Ham.

ชื่อพื้นเมือง ยางดง (ญะเวียง-ขอนแก่น) ยางแดง (เพชรบูรณ์ เลย หนองคาย) ยางใบเลื่อม
ยางหนู (เชียงใหม่)

ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 15-25 ม. ผลัดใบ กิ่งและยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาลปกคลุม หมวกยอดมีลักษณะเหนียวคล้ายแผ่นหนังสีชมพู มีขนด้านนอก ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปหอก หรือรูปรีแกมขอบขนาน ขนาด 9-14 x 7-36 ซม. ปลายเรียวแหลม โคนใบมนหรือเว้าเป็นรูปหัวใจ เล็กน้อย ขอบใบเป็นคลื่น ผิวใบเกลี้ยง เป็นมัน เส้นใบชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบ ยาว 3-3.5 ซม. ดอก เป็นช่อดอกสั้น ๆ สีชมพู มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 2-4 ซม. ดอกย่อยมีน้อยดอก ก้านดอกย่อย ยาว 0.3-1 ซม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอด ยาว 1 - 1.5 ซม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก ยาว 2 แฉก สัน 3 แฉก กลีบดอก โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก ปิดคล้ายกังหัน ขนาดผ่าศูนย์กลาง 4.5-5.5 ซม. ด้านนอกมีขนรูปดาวปกคลุม เกสรเพศผู้ มี 20-25 อัน อัดกันแน่นอยู่รอบรังไข่ เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ยาวประมาณ 1.5 ซม. ผล แห้งแก่ไม่แตก รูปรีกว้าง ขนาด 2-3 x 3-3.5 ซม. ผิวเรียบ เกลี้ยง สีน้ำตาลเข้มมีคราบขาวนวล มีกลีบเลี้ยงติดคงทนเป็นปีกยาว 2 ปีก ปีกสั้น 3 ปีก ปีกสั้น ขนาดประมาณ 5 x 7 มม. ปีกยาว ขนาด 2-3 x 10-15 ซม. มีเส้นตามยาวของปีก 3 เส้น (ภาพที่ 58 หน้า 117)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 500-750 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนพฤศจิกายน - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอัสสัม พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนามใต้ ประเทศไทย
พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 158 (KU, QBG, PKKU), T. Smitinand 2624
(BKF)

Dolichandrone serrulata (DC.) Seem., J. Bot. 8 : 383. 1870.; Fl. Thail. 5 (1) : 54. 1990.

ชื่อวงศ์ Bignoniaceae

ชื่อพ้อง *Stereospermum serrulata* DC.

Spathodea serrulata (DC.) DC.

ชื่อพื้นเมือง แคทราย (ญะเหิง-ซอนแก่น นครราชสีมา) แคป่า (เลย ลำปาง) แคพูฮ้อ (ลำปาง)
แคเก็ดวา แคขาว (เชียงใหม่) แคแ่น แคฝอย (ภาคเหนือ) แคยาว แคอว (ปราจีนบุรี)
แคยอดคำ (สุราษฎร์ธานี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. ผลัดใบ ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ ยาว 12-35 ซม. ใบย่อยมี 3-4(-5) คู่ รูปรีแกมรูปไข่กลับ ขนาด 3-5 x 5-10 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม ขอบใบหยักเป็นซี่เลื่อย ผิวใบด้านล่างมักมีต่อมขนาดใหญ่กระจายตามเส้นกลางใบ ก้านใบย่อย ยาว 5-15 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาว ออกที่ปลายกิ่ง ยาว 2-3 ซม. มีดอกย่อย 3-7 ดอก ก้านดอก ยาว 1.8-3.8 ซม. ดอกตูมมีกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอดหุ้ม ยาว 3-5 ซม. และฉีกออกเป็นกาบเมื่อดอกบาน กลีบดอก มี 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 5-8 ซม. ปลายหลอดลักษณะรูปปากแตร ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปรีกว้าง ขนาด 2-2.5 x 2-2.5 ซม. ปลายมนเกือบกลม ขอบย่น หยักเป็นคลื่น เกสรเพศผู้ มี 4 อัน อันสั้นมี 2 อัน ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 6 ซม. อันยาวมี 2 อัน ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 6.5 ซม. โคนก้านเชื่อมติดกับหลอดของกลีบดอกประมาณ 3/4 ของความยาวหลอด เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตกเป็น 2 ซีก รูปทรงกระบอก ขนาด 1.2-1.8 x 35-75 ซม. ด้านข้างแบนและบิดเป็นเกลียว เปลือกแข็ง เมล็ด มีจำนวนมาก รูปสี่เหลี่ยม ขนาด 0.5-0.8 x 2.2-2.8 ซม. ขอบมีปีกลักษณะเป็นแผ่นบางโปร่งแสง (ภาพที่ 59 หน้า 117)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-500 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ไทย ลาว เวียดนาม ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค พืชศาสตร์พื้นบ้าน ดอกกินเป็นผักสด นึ่งหรือลวก รสฝาด กินกับน้ำพริก

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 37 (KU, QBG), T. Smitinand 4465 (BKF)

Garcinia fusca Pierre, Fl. For. Cochinch. : pl.67. 1888.

ชื่อวงศ์ Clusiaceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง โมง ส้มโม่ (ญเวียง-ขอนแก่น) มะดันป่า (มหาสารคาม) หมากโม่ (กำแพงเพชร)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-10 ม. มีน้ำยางสีเหลือง ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรี ขนาด 4-12 x 13-26 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม ผิวใบเกลี้ยง เป็นมัน คล้ายแผ่นหนัง เนื้อใบหนา กรอบ เส้นใบไม่ค่อยชัดเจน ขนงเส้นใบเรียงกันถี่ มี 25-45 คู่ ก้านใบ ยาว 1.5-2 ซม. อวบน้ำ ดอก เป็นช่อดอก สีเหลือง ออกเป็นกระจุกที่ซอกใบและปลายกิ่ง มี 3-15 ดอกย่อย มีทั้งดอกเพศผู้และดอกสมบูรณ์เพศร่วมต้น ดอกเพศผู้มีขนาดเล็กกว่าดอกเพศเมียเล็กน้อย ก้านดอก ยาว 7-9 มม. กลีบเลี้ยงมี 4 กลีบ รูปขอบขนาน ขนาด 0.6-0.8 x 0.8-1 ซม. ปลายมน สีเขียวอมเหลือง หนาประมาณ 1 มม. ด้านหลังกลีบเลี้ยงตรงกลางเป็นสันชัดเจน กลีบดอกมี 4(-5) กลีบ รูปขอบขนานปลายมน ขนาด 0.6-1 x 1.3-1.5 ซม. ดอกเพศผู้ มีเกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันตลอด สีขาว ลักษณะเป็นพู่หนา ยื่น 4 พู่ ดอกสมบูรณ์เพศ มีเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์จำนวนมาก เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ขนาด 1.5-2 x 1-1.5 มม. ก้านเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ 0.5 มม. ยอดเกสรเพศเมียนูนเป็นเส้น มี 4-7 อัน ยาว 2-2.5 มม. ผล เป็นผลสด รูปหอกกลับและเบี้ยว ขนาด 3-4 x 6-7 ซม. ปลายผลแหลม มียอดเกสรเพศเมียนูนเป็นเส้น โคนผลมน มีกลีบเลี้ยงติดคงทน รูปรีแกมขอบขนาน ขนาด 5-6 มม. หั้ว กรอบ ผลสุกเป็นสีเหลือง เมล็ด มี ประมาณ 7 เมล็ด รูปรี ขนาด 0.5-1 x 1-2 ซม. (ภาพที่ 60 หน้า 117)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 350-700 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในไทยและลาว ประเทศไทย พบที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พฤษศาสตร์พื้นบ้าน ใบอ่อนกินเป็นผักสด รสเปรี้ยว ใบอ่อนนำไปต้งรสเปรี้ยวอาหารป่า ประเภทต้ม เนื้อหุ้มเมล็ดของผลสุกกินเป็นผลไม้ รสเปรี้ยว

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 159 (KU, QBG, PKKU), T. Smitinand 10441 (BKF 36151)

Garcinia speciosa Wall., Pl. As. Rar. III. : t.258. 1832.

ชื่อวงศ์ Clusiaceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง หมากกวก พะวา (ญวียง-ขอนแก่น) หมักกวก กวกใหม่ (หนองคาย) ขวาด (เชียงราย) ชะมวง (พิจิตร) มะระขึ้นก (เชียงใหม่) มะป่อง (ภาคเหนือ) สารภีป่า (ภาคกลาง เชียงใหม่) วาน้ำ (ตรัง) กะวา พะวา (สุราษฎร์ธานี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. มีน้ำยางสีเหลือง ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรีหรือรูปหอกกลับ ขนาด 4-7 x 9-16 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบหรือแหลม ผิวใบเกลี้ยง เป็นมัน คล้ายแผ่นหนัง เนื้อใบหนา ด้านล่างมีเส้นหยักไปมาขวางเส้นแขนงใบชัดเจน แขนงเส้นกลางใบเรียงกันถี่ มี 25-40 คู่ ก้านใบ ยาว 0.8-1.5 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเหลืองอ่อน มีกลิ่นหอม ออกเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง มี 3-10 ดอกย่อย มีทั้งดอกเพศผู้และดอกสมบูรณ์เพศร่วมต้น ก้านดอก ยาวประมาณ 1 ซม. กลีบเลี้ยง มี 4 กลีบ รูปรีกว้างแกมขอบขนาน ขนาด 0.6-0.9 x 0.8-1 ซม. ปลายมน กลีบดอก มี 4(-5) กลีบ รูปรีกว้างขอบขนาน ขนาด 0.7-1 x 1.3-1.5 ซม. ปลายมน ดอกเพศผู้ มีเกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันตลอด ลักษณะเป็นพู่รูปเกือกม้า 4 พู่ ดอกสมบูรณ์เพศ มีเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์จำนวนมาก เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน รูปขอบขนาน ขนาด 2-3 x 4-5 มม. ก้านเกสรเพศเมียสั้นมาก ยอดเกสรเพศเมียลักษณะเป็นตุ่มหนา ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2.5 มม. ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-6 ซม. ปลายผลมีส่วนยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่มแบน หนา ลักษณะค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 มม. โคนผลมีกลีบเลี้ยงติดคงทน รูปรีกว้าง ขนาด 0.6-0.8 x 0.8-1 ซม. เนื้อเหนียว โค้งพับลง ผลสุกเป็นสีเหลือง (ภาพที่ 61 หน้า 117)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 300-700 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในไทยและลาว ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อหุ้มเมล็ดภายในผลสุกกินเป็นผลไม้รสหวานอมฝาด

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 160 (KU, QBG, PKKU), R. Geesink et al.

Garuga pinnata Roxb., Cor. Pl. III. : t.208. 1819.

ชื่อวงศ์ Burseraceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง หวืด หมักหวืด (ญเวียง-ซอนแก่น) กะตึบ แขกเต้า ค้ำ หวืด (ภาคเหนือ) ตะคร้ำ (ภาคกลาง ภาคเหนือ) ปี่ชะออง (กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี) อ้อยน้ำ (จันทบุรี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 5-20 ม. ผลัดใบ กิ่งและยอดอ่อนมีขนนุ่ม สีขาวอมเทา ปกคลุม ตามกิ่งมีรอยแผลเป็นจากก้านใบ มีน้ำยางสีน้ำตาล ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ เวียนสลับ อยู่เป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง ยาว 5-20 ซม. มีใบย่อย 3-7 คู่ เรียงตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม รูปหอกแกมขอบขนานหรือรูปรี ขนาด 2-4 x 4-10 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมนหรือเบี้ยว ขอบใบหยักเป็นซี่เลื่อยห่าง ผิวใบเกลี้ยง เส้นใบขนานชัดเจนด้านล่าง หนูปริยว ยาวประมาณ 0.5 มม. หลุดร่วงง่าย ก้านใบย่อย ยาว 1-2 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเหลือง มีกลิ่นหอม ออกดอกก่อนผลิใบใหม่ ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 8-14 ซม. ก้านดอกย่อย ยาว 2-3 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงโคนกลีบเชื่อมกันเป็นรูปถ้วยขอบขนาน ขนาด 4-5 x 4-5 มม. ผิวด้านนอกมีสันมน 10 สัน มีขน ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปหอก ขนาดประมาณ 2 x 3 มม. กลีบดอก โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอดและเชื่อมติดกับหลอดของกลีบเลี้ยง ขนาดประมาณ 3 x 4 มม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก เกสรเพศผู้ มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 2 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 5 ช่อง ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.2-2 ซม. ผิวเกลี้ยงเป็นมัน เมล็ด มี 1 เมล็ด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.8-1 ซม. (ภาพที่ 62 หน้า 117)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเบญจพรรณและป่าไผ่ริมห้วย ที่ระดับความสูง 200-500 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนมกราคม - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคใต้

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อไม้ใช้ทำเครื่องมือเครื่องใช้ตกแต่งบ้าน

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 165 (KU, QBG, PKKU), Kai Larsen et al.

33985 (BKF)

Haldina cordifolia Ridsd., Blumea 24 : 361. 1978.

ชื่อวงศ์ Rubiaceae

ชื่อพ้อง *Adina cordifolia* Hook.f.

ชื่อพื้นเมือง เขวา (ญเวียง-ขอนแก่น) ล่องเลาะ (นครราชสีมา) กาว (เลย) ขาว (อุบลราชธานี อุดรธานี) จะวาว (เขมร-สุรินทร์) เฝ้า ตุ่มก้านแดง (เพชรบูรณ์) ทองเหลือง ตานควาย ตุ่มควาย (เชียงใหม่) กระทุ้มกว้าว (ตาก) ทองแดงเหลือง ตะเพียนทอง (ลำปาง) กระทุ้มดง กระทุ้มแดง (กาญจนบุรี) ตุ่มกว้าว (ภาคเหนือ) กว้าว ขว้าว คว้าว (ภาคกลาง ภาคเหนือ) ขะเฝ้า (จันทบุรี) วาว (สุราษฎร์ธานี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. ผลัดใบ กิ่งและยอดอ่อนมีขน ที่กิ่งพบมีรอยแผลเป็นจากก้านใบ ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามเป็นคู่จาก รูปหัวใจ ขนาด 10-15 x 11-20 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบเว้ารูปหัวใจ ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนมีขนสากคาย ด้านล่างมีขน เส้นใบนูนชัดเจนทางด้านล่าง หนูปริกว้าง ขนาด 0.5-0.9 x 0.9-2.5 ซม. หลุดร่วงง่าย ก้านใบ ยาว 4-9 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีเหลือง มีกลิ่นหอม ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่งเป็นกระจุกมี 1-5 ช่อ แกนช่อสั้น ช่อดอกลักษณะค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 ซม. ก้านช่อดอก ยาว 3-9 ซม. ใบประดับเป็นแผ่น ไม่มีก้านดอก กลีบเลี้ยงขนาดเล็กมาก กลีบดอกมี 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 5-6 มม. เกสรเพศผู้มี 5 อัน ติดที่ปากหลอดด้านใน เกสรเพศเมียมีรังไข่ 1 อัน 2 ช่อ ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 8-10 มม. ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก ขนาดเล็กอัดรวมกันแน่นเป็นก้อนค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.5 ซม. มีกาบแข็งของใบประดับแทรกระหว่างผลย่อย เมล็ด มีปีก ยาวประมาณ 0.5 มม. (ภาพที่ 63 หน้า 117)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 200-400 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 38 (KU, QBG, PKKU), J.F.Maxwell 88-720 (BKF)

- ภาพที่ 58 *Dipterocarpus turbinatus* Gaertn.f. (ยางแดง)
ภาพที่ 59 *Dolichandrone serrulata* (DC.) Seem. (แคขาว)
ภาพที่ 60 *Garcinia fusca* Pierre (มะดันป่า)
ภาพที่ 61 *Garcinia speciosa* Wall. (พะว้า)
ภาพที่ 62 *Garuga pinnata* Roxb. (ตะคร้ำ)
ภาพที่ 63 *Haldina cordifolia* Ridsd. (ขว้าว)

Heterophragma sulfureum Kurz, J. As. Soc. Beng. 42 : 90. 1873.; Fl. Thail. 5 (1) : 57.

1990.

ชื่อวงศ์ Bignoniaceae

ชื่อพ้อง *Heterophragma vestitum* P.Dop

ชื่อพื้นเมือง อังแอ้ง (ญเวียง-ขอนแก่น) นางแอ้ง รงแห้ง อังแอ้ง (นครราชสีมา) รังแร้ง (ชัยภูมิ)
 แคตุ้ย แคป้ออ แคอ้อน แคเอ็ง (ลำปาง) แคทุ่ง รังแร้ง (กำแพงเพชร) แครกฟ้า
 (อุตรดิตถ์ สุโขทัย) แคนางค่าง (ภาคเหนือ)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. ผลัดใบ ยอดอ่อน กิ่งอ่อนและช่อดอก มีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น ตามกิ่งมีรอยแผลเป็นจากก้านใบที่หลุดชัดเจน ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ ยาว 25-45 ซม. เวียนสลับที่ปลายกิ่ง ใบย่อยมี 3-4 คู่ รูปรีแกมขอบขนาน ขนาด 5-13 x 7-28 ซม. ปลายใบมน โคนใบเบี้ยว ด้านล่างมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น ก้านใบย่อย ยาว 0.5-1.5 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเหลือง ออกที่ปลายกิ่ง ยาว 25-30 ซม. มีขน ก้านดอก ยาว 1.5-2 ซม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอด ขนาด 0.6-0.8 x 1.2-1.5 ซม. ปลายกลีบแยกไม่สม่ำเสมอ มี 2-3 แฉก ยาว 0.5-0.7 ซม. มีขน กลีบดอก โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอดรูปกรวยแคบ ยาว 3-5 ซม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปรีกว้าง ปลายมน ขนาดประมาณ 1.5 x 1.2 ซม. ด้านนอกมีขน เกสรเพศผู้มี 4 อัน สัน 2 อัน ยาว 2 อัน เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตกเป็น 2 ซีก รูปขอบขนานคล้ายดาบ ยาว 30-50 ซม. เปลือกแข็ง มีขนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น เมล็ด มีจำนวนมาก รูปรีเหลี่ยม ขนาดประมาณ 1.8 x 4.3 ซม. เป็นแผ่นบางโปร่งแสง (ภาพที่ 64 หน้า 125)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูงประมาณ 200-400 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ออกดอกเดือนมกราคม - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ไทย ลาว กัมพูชา ประเทศไทย พบที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 166 (KU, QBG, PKKU), C. Phengkklai 3208 (BKF)

Hopea ferrea Pierre, Pl. Util. Colon. Fr. 300. 1886.; Thai For. Bull. 12 : 47. 1980.

ชื่อวงศ์ Dipterocarpaceae

ชื่อพ้อง *H. anomala* Foxw.

ชื่อพื้นเมือง แคน (ญะเวียง-ขอนแก่น) ตะเคียนหนู (นครราชสีมา) ตะเคียนทราย (ตราด ตรัง)
เหลาเตา (สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช) ตะเคียนหิน (ภาคใต้)

ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. ลำต้นตรงแต่มีกบิด กิ่งและยอดอ่อนมีขนปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปหอก ขนาด 2-4 x 5-9 ซม. ปลายเรียวแหลมเป็นติ่งหูก โคนใบมน ผิวเกลี้ยง เป็นมัน เส้นใบนูนเด่นชัดทางด้านล่าง ก้านใบ ยาว 0.7-1 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเหลือง ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 4-10 ซม. ดอกย่อยเรียงเป็นแถว กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง สีเขียว โคนกลีบเชื่อมกันเป็นรูปกรวย ยาว 1-1.5 มม. ปลายกลีบแยก เป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 0.5 มม. กลีบดอก แยกกัน รูปรี ขนาดประมาณ 1.5 x 3 มม. ผิวด้านนอกมีขน ก้านดอก ยาวประมาณ 0.5 มม. เกสรเพศผู้ มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 1.5-2 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน รูปรี ยาว 1 - 1.5 มม. ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก รูปรีแกมขอบขนาน ขนาดประมาณ 0.3 x 1.4 ซม. มีกลีบเลี้ยงติดคงทน เป็นปีกยาว 2 ปีก ปีกสั้น 3 ปีก ปีกยาว ขนาด 0.7-1 x 2.5-4 ซม. มีเส้นตามยาวของปีก 3 เส้น (ภาพที่ 65 หน้า 125)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้งและป่าใกล้ริมห้วย ที่ระดับความสูง 300-800 เมตรจากระดับน้ำ

ทะเล ออกดอกเดือนสิงหาคม - ตุลาคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่ว

ทุกภาค

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 78 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklai et al.

3277 (BKF)

Hydnocarpus ilicifolius King, Ann. Roy. Bot. Gard. Cale. 5 : 130. 1896.

ชื่อวงศ์ Flacourtiaceae

ชื่อพ้อง *Taraktogenos ilicifolia* Kerr

ชื่อพื้นเมือง หมักหม้อดง (ญะเวียง-ขอนแก่น) กะเบาพนม (เขมร-สุรินทร์) จ้าเมี่ยง (แพร่)
กะเบาลิง (ทั่วไป) กระเบาเกล็ก (สระบุรี) กะเบาชาวา (เขมร-จันทบุรี) กะเบียน
ซึ่มอด (จันทบุรี) กะเรียน (ชลบุรี) คมขวาน (ประจวบคีรีขันธ์) หัวค่าง
(ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี) ดูกช้าง (กระบี่) บักกราย พะโลลุดุ้ม (มาเล-
ปัตตานี)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-10 ม. กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลแดง ใบ เป็นใบเดี่ยว
เวียนสลับ รูปหอกหรือรูปไข่ ขนาด 3-6 x 10-17 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม ขอบใบ
หยักเป็นซี่เลื่อยห่าง ๆ ค่อนข้างโค้งไปทางปลายใบ เส้นใบชัดเจน หูใบหลุดร่วงง่าย ก้านใบ ยาว 0.7-1.3
ซม. ปลายก้านบวม ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเหลือง มีกลิ่นหอม ออกที่ซอกใบ ยาว 10-15 มม.
ดอกต่างเพศต่างต้น กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ มีขน ก้านดอกย่อย ยาว 4-6 มม.
ดอกเพศผู้ มีเกสรเพศผู้ 14-24 อัน เรียงแน่นเป็นวง ก้านชูอับเรณูสั้น ดอกเพศเมีย มีเกสรเพศผู้
ไม่สมบูรณ์ประมาณ 15 อัน เกสรเพศเมียมีรังไข่ 1 อัน ค่อนข้างกลม มีขน ผล เป็นผลสดค่อนข้าง
กลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4-6 ซม. เปลือกผลหนาและแข็ง ผิวมีขนสีน้ำตาลอมดำ เป็นมัน
คล้ายกำมะหยี่ปกคลุมหนาแน่น เมล็ด มี 10-15 เมล็ด รูปร่างไม่แน่นอน ส่วนใหญ่ลักษณะเป็น
รูปไข่ ยาว 1 - 1.5 ซม. มีเนื้อหุ้มเมล็ดสีขาว (ภาพที่ 66 หน้า 125)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้งและป่าใกล้ริมห้วย ที่ระดับความสูง 300-700 เมตร จากระดับน้ำ
ทะเล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบใน อินเดีย ศรีลังกา ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์
และอินโดนีเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อหุ้มเมล็ดและเมล็ดอ่อน สัตว์ป่าประเภทกระรอก อีเห็น หมูป่ากินได้
แต่คนกินทำให้เป็นเมา

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 174 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklae et al.

3853 (BKF)

Irvingia malayana Oliv. ex A.W.Benn., Fl. Br. Ind. 1 : 522. 1875.; Fl. Thail. 2 (4) : 398. 1981.

ชื่อวงศ์ Irvingiaceae

ชื่อพ้อง *Irvingia oliveri* Pierre

I. harmandiana Pierre ex Laness.

ชื่อพื้นเมือง บก หนากบก (ญวียง-ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) หลักกาย (ส่วย-สุรินทร์) จำเมาะ (เขมร) กระบก กะบก จะบก ตะบก (ภาคกลาง) มะลิ้น หมักลิ้น (นครราชสีมา สุโขทัย) มะมื่น มื่น (ภาคเหนือ) ชะอ้ง (ตราด)

ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 20-30 ม. ผลัดใบ ลำต้นเปลาตรง ทุกปลายยอดมีหมวกหุ้มใบยาวเรียวแหลมรูปฝักดาบ ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปหอกหรือรูปรีกว้าง ขนาด 2.5-5 x 4-7 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมน ผิวเกลี้ยง ด้านบนเป็นมัน ด้านล่างนวล หูใบที่ปลายกิ่งมีวุ้นหุ้มยอดอ่อนโค้งเหมือนดาบ ยาว 1.5-4 ซม. ก้านใบ ยาว 1-1.5 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเขียว ออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง ยาว 5-15 ซม. ก้านดอกย่อย ยาวประมาณ 1 มม. กลีบดอก และกลีบเลี้ยงมีอย่างละ 5 กลีบ ปลายกลีบโค้งกลับ กลีบเลี้ยง รูปสามเหลี่ยม ขนาดเล็กมาก กลีบดอก รูปไข่ ยาวประมาณ 3 มม. เกสรเพศผู้ มี 10 อัน เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ผิวเกลี้ยง ผล เป็นผลสด รูปรีกว้างหรือค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-5 ซม. ผิวเกลี้ยง มีคราบขาวนวล ผลสุกเป็นสีเหลือง เมล็ด มี 1 เมล็ด รูปรี ขนาด 2-3 x 3-4 ซม. แข็ง ค่อนข้างแบนเล็กน้อย (ภาพที่ 67 หน้า 125)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 200-800 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนมกราคม - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อไม้นิยมใช้ทำฝืนและถ่าน ซึ่งให้ความร้อนสูง เป็นถ่านน้อย เนื้อผลกินเป็นผลไม้ รสฝาด แต่ไม่เป็นที่นิยม เนื้อในเมล็ดกินดิบหรือคั่วไฟอ่อน ๆ กิน รสมัน

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 173 (KU, QBG, PKKU), J.F. Maxwell 74-856 (BK)

Lagerstroemia calyculata Kurz, For. Fl. Burma 1 : 522. 1877.

ชื่อวงศ์ Lythraceae

ชื่อพ้อง *Lagerstroemia angustifolia* Pierre ex Laness.

ชื่อพื้นเมือง เปื่อยลีดา (ญะเวียง-ขอนแก่น) เปลือยดง (นครราชสีมา) แล่นไห้ (เชียงใหม่) เปลือย (สุโขทัย พิษณุโลก) ตะคู้ฮ้อ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) เปื่อยขาว เปื่อยดำ เปื่อยดู่ เปื่อยน้ำ เปื่อยเปลือกหนา เปื่อยลัวะ (ภาคเหนือ) ตะแบกใหญ่ (ราชบุรี) ตะแบก (ภาคกลาง) ตะแบกขาวใหญ่ (ปราจีนบุรี) ตะแบกหนัง (จันทบุรี) ตะแบกแดง (ประจวบคีรีขันธ์) ของอยามู (มาเล-ปัตตานี) อ้าย (สุราษฎร์ธานี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. ยอดอ่อนมีขนรูปดาวสีน้ำตาลอ่อน เปลือกต้นและกิ่งมีสีเทาน้ำตาล ลักษณะเรียบมีหลุมตื้นค่อนข้างกลมสีขาวอมเทาอ่อน ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม รูปรีหรือรูปหอกแกมขอบขนาน ขนาด 2.5-6 x 7-15 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม เกลี้ยง เป็นมัน ด้านล่างนวล มีขนปกคลุมหนาแน่น ก้านใบ ยาว 0.6-1 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาว ออกที่ปลายกิ่ง ยาว 10-25 ซม. ดอกย่อยออกตรงข้ามหรือเกือบตรงข้ามแบบคู่จาก ก้านดอกย่อย ยาวประมาณ 1 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 6 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย ขนาด 4-5 x 3-4 มม. ผิวด้านบนเรียบไม่มีสัน ปลายแยกเป็น 6 แฉก รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 2 มม. กลีบดอก รูปไข่กลับ ขนาด ประมาณ 5 x 7 มม. ผิวย่นยับ หลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตกกลางพูเป็น 6 แฉก รูปรี ขนาด 0.5-0.8 x 0.8-1 ซม. สีน้ำตาลเข้ม มีกลีบเลี้ยงติดคงทน รูปถ้วย ขนาด 6-8 x 3-5 มม. เมล็ด มีจำนวนมาก รูปรี ขนาด 2-3 x 5-7 มม. ด้านบนมีลักษณะปึก ผิวเป็นมัน สีน้ำตาลอ่อน (ภาพที่ 68 หน้า 125)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 200-500 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนเมษายน - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ พบในพม่าและไทย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อไม้สีขาว ลายละเอียด ใช้ทำอาคารบ้านเรือน

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 176 (KU, QBG, PKKU), K. Larsen &

T. Smitinand 9548 (BKF)

Linociera microstigma Gagnep., Bull. Soc. Bot. Fr. : 786. 1932.

ชื่อวงศ์ Oleaceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง ผื่นตัน (ญเวียง-ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ราชบุรี) ประดงแดง (ราชบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) กระโดงแดง (สระบุรี ประจวบคีรีขันธ์)

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-15 ม. กิ่งอ่อนค่อนข้างกลมสีเทา ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปรี ขนาด $2-5 \times 7-11$ ซม. ปลายใบเรียวแหลมหรือแหลม โคนใบแหลม เส้นใบไม่ค่อยชัดเจน เส้นกลางใบด้านบนเป็นร่อง ด้านล่างนูน ก้านใบ ยาว 6-8 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาว ออกที่ซอกใบ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ กลีบเลี้ยง รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 1.8 มม. กลีบดอก รูปหอก ยาวประมาณ 2.5 มม. เกสรเพศผู้มี 2 อัน ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 1 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 2 ช่อง รูปรี ยาว 1.5-2 มม. ผิวเกลี้ยง ใบประดับ ลักษณะเป็นเส้น ยาวประมาณ 2 มม. ผล เป็นผลสด รูปรีแกมรูปไข่ ขนาด $0.7-1.5 \times 0.9-2$ ซม. ก้านผล ยาวประมาณ 3 มม. เมล็ด มี 1 เมล็ด รูปรีค่อนข้างกลม ขนาด $0.5-1.2 \times 0.6-1.5$ ซม. แข็ง (ภาพที่ 69 หน้า 125)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้งและป่าไผ่ริมห้วย ที่ระดับความสูง 300-700 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนมกราคม - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย พบที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และภาคกลาง

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ใบสดหั่นแล้วผึ่งลมให้แห้งสนิท นำมาสูบเป็นบุหรี่มีกลิ่นหอมรสขม ไม่จุน ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 175 (KU, QBG, PKKU), T. Smitinand 10353

(BKF 34643)

- ภาพที่ 64 *Heterophragma sulfureum* Kurz (แครงฟ้า)
ภาพที่ 65 *Hopea ferrea* Pierre (ตะเคียนหิน)
ภาพที่ 66 *Hydnocarpus ilicifolius* King (กระเบาหลัก)
ภาพที่ 67 *Irvingia malayana* Oliv. ex Benn. (กระบก)
ภาพที่ 68 *Lagerstroemia calyculata* Kurz (ตะแบกแดง)
ภาพที่ 69 *Linociera microstigma* Gagnep. (กระโดนแดง)

Litsea cordata (Roxb.) Poir. *Andromeda* 1: 132, 1913

Lithocarpus thomsonii Rehd., J. Arnold Arb. 1 : 132. 1919.

ชื่อวงศ์ Fagaceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง ก่อขี้หมู (ภูเวียง-ขอนแก่น ปราชินบุรี) ก่อขาว ก่อหม่น (ภาคเหนือ)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 8-15 ม. กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาล ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปหอกแกมรูปรี ขนาด 3.5-5 x 7-15 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ ด้านล่างมีขน เส้นใบขนานชัดเจนด้านล่าง ก้านใบ ยาว 1-1.5 ซม. ดอก เป็นช่อดอกยาว 4-15 ซม. มีดอกเพศเดียวและสมบูรณ์เพศร่วมต้น สีขาวครีม มีกลิ่นฉุน ดอกย่อยอยู่เป็นกลุ่มละ 2-3 ดอก กลีบรวมมี 6 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ยาวประมาณ 0.5 มม. ปลายกลีบแยก รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 0.5 มม. เกสรเพศผู้ มี 12 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 1.5-2 มม. ผิวเกลี้ยง เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ขนาดประมาณ 1 มม. มีขน ผล แห้งแก่ไม่แตก รูปรีกว้าง ขนาดประมาณ 1.5 x 1 ซม. ปลายแหลม มีก้านหุ้มผลรูปถ้วย ขนาด 1-1.2 x 0.4-0.5 ซม. ที่ผิวด้านนอกพบมีเกล็ดเล็ก ๆ รูปสามเหลี่ยม เรียงเป็นวงถี่หลายชั้นรอบก้านหุ้มผลและมีขนปกคลุมหนาแน่น (ภาพที่ 70 หน้า 133)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 400 - 844 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ประเทศไทย พบที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคตะวันออกเฉียงใต้

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 98 (KU, QBG, PKKU), T. Smitinand s.n. (BKF)

Mallotus philippinensis (Lam.) Muell.Arg., Encycl. Meth. Bot. 2 : 206. 1786.

ชื่อวงศ์ Euphorbiaceae

ชื่อพ้อง *Croton philippinense* Lam.

Echinus philippinensis (Lam.) Baill.

ชื่อพื้นเมือง ก้ามไขปู (ภูเวียง-ขอนแก่น) ทองขาว (เลย) ขางปอย ซาดป่า (นครพนม) สากกะเบือละว้า (พิษณุโลก) กายขัดหิน ชี้นื้อ (เชียงใหม่) กีบอ ซาบอเส (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) มะกายดัด (ภาคเหนือ) คำแดง คำแสด ทองทวย มะคาย แสด (ภาคกลาง) แทงทวย (ราชบุรี) สายตัวผู้ (จันทบุรี) ชีเต่า (สุราษฎร์ธานี) พลัปลา ชีเต่า (นครศรีธรรมราช) พลากลางใบใหญ่ (ตรัง)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-12 ม. กิ่งอ่อนมีขนรูปดาว สีนํ้าตาลอ่อนปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปไข่หรือรูปหอก ขนาด 3-8 x 6-12 ซม. ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบเกลี้ยง โคนใบมีเส้นใบหลัก 3 เส้น รูปฝ่ามือเห็นชัดเจน ใบขนาดเล็ก หลุดร่วงง่าย ก้านใบ ยาว 2.5-4.5 ซม. ปลาบก้านใบมีขน ดอก เป็นช่อดอก สีขาว ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 5-15 ซม. มีขน ดอกต่างเพศร่วมต้น ดอกเพศผู้ มีกลีบรวม 3-4 กลีบ ยาว 2-3 มม. เกสรเพศผู้ มี 23-32 อัน ดอกเพศเมีย มีกลีบรวม 5 กลีบ ยาว 1-2 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 3 ช่อง ผล แห้งแก่แล้วแตก รูปรีกว้างหรือค่อนข้างกลม ขนาด 5-8 x 4-6 มม. มี 3 พู เปลือกบาง แข็ง มีขนสีแดงคล้ายกำมะหยี่ปกคลุมหนาแน่น มีกลีบรวมติดคงทน แห้งและกรอบ และมีก้านเกสรเพศเมียติดอยู่ที่ปลายผล 3 เส้น ยาว 2-3 มม. เมล็ด มี 3 เมล็ด รูปรีกว้าง ขนาดประมาณ 3 x 5 มม. เกลี้ยง สีนํ้าตาลอมดำ เป็นมัน (ภาพที่ 71 หน้า 133)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 600-800 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อผลสุกกินเป็นผลไม้ รสหวานเล็กน้อย

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 99 (KU, QBG, PKKU), B. Sangkhachand 1491 (BKF)

Memecylon edule Roxb. var. *brevipes* Craib, Fl. Siam. En. 1 : 706. 1931.

ชื่อวงศ์ Melastomataceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง ค้อหย่อง เหมือด (ญะเวียง-ขอนแก่น) พลองดำ (ประจวบคีรีขันธ์) พลองใหญ่ (นครราชสีมา) เหมียด (สุรินทร์-ลาว)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-10 ม. กิ่งอ่อนสีขาว ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปรี ขนาด 3-6 x 6-10 ซม. ปลายใบและโคนใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา ผิวเกลี้ยง ด้านบนสีเขียวเข้ม เป็นมัน ด้านล่างนวล เส้นใบย่อยไม่ชัดเจน ก้านใบ ยาว 2-5 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีน้ำเงินอมม่วงเข้ม ออกที่ซอกใบ ยาว 1-1.5 ซม. ช่อดอกย่อยมีการแตกกิ่ง 3-4 ครั้ง ดอกย่อยมีจำนวนมาก ขนาดผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 มม. ก้านดอกย่อย ยาว 4-5 มม. ฐานดอกรูปถ้วย ขนาดประมาณ 4 x 3 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ กลีบเลี้ยง รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 0.5 มม. กลีบดอก รูปไข่ ยาวประมาณ 3 มม. ปลายแหลม หลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้ ยาว 3-3.5 มม. ก้านชูอับเรณูและอับเรณูสีน้ำเงินอมม่วงเข้ม เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 4-5 มม. สีน้ำเงินอมม่วงอ่อน ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4-7 มม. ปลายผลมีขอบสันนูนลักษณะเป็นวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.8 มม. ก้านผล ยาว 4-5 มม. เมล็ด มี 1 เมล็ด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-6 มม. (ภาพที่ 72 หน้า 133)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 300-800 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนมีนาคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ ประเทศไทย พบที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคตะวันตกเฉียงใต้

พฤกษศาสตร์พื้นฐาน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 181 (KU, QBG, PKKU), Put 2240 (BK)

Memecylon edule Roxb. var. *ovata* (J.E.Smith) C.B.Clarke, Fl. Brit. Ind. 2 : 564. 1879.

ชื่อวงศ์ Melastomataceae

ชื่อพ้อง *Memecylon ovatum* J.E.Smith

ชื่อพื้นเมือง จองจอย เหมือด (ญะเวียง-ขอนแก่น) พลองกินลูก พลองใหญ่ (ประจวบคีรีขันธ์)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-15 ม. ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปไข่หรือรูปรีกว้าง ขนาด 4-6 x 7-12 ซม. ปลายแหลมหรือเรียวแหลมเป็นติ่ง โคนใบแหลมหรือมน แผ่นใบหนา ด้านบนสีเขียวเข้ม เป็นมัน เส้นใบย่อยไม่ชัดเจน ก้านใบ ยาว 5-10 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีน้ำเงินอมม่วงเข้ม ออกรวมกันเป็นกระจุกบนกิ่ง ยาว 2.5-3.5 ซม. ช่อดอกย่อยมีการแตกกิ่งสั้น 3-4 ครั้ง เรียงกันรอบข้ออยู่บนแกนช่อรวม ดอกย่อยมีหลายดอก ทรงกลม ดอกย่อยมีขนาดผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 มม. ก้านดอกย่อย ยาว 1-2 มม. ฐานดอกรูปถ้วย ขนาดประมาณ 3 x 2 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ กลีบเลี้ยง รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 0.5 มม. กลีบดอก รูปไข่ ยาวประมาณ 3 มม. ปลายแหลม หลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้ มี 8 อัน ก้านชูอับเรณูและอับเรณู สีน้ำเงินอมม่วงเข้ม เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 2.5-3 มม. สีน้ำเงินอมม่วงอ่อน ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6-9 มม. ปลายผลมีขอบสันนูน ลักษณะเป็นวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 มม. ผลสุกเป็นสีม่วงอมดำ ก้านผลยาวประมาณ 2 มม. เมล็ด มี 1(-2) เมล็ด ค่อนข้างกลม ขนาด 4-6 มม. (ภาพที่ 73 หน้า 133)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้งและป่าไผ่ริมห้วย ที่ระดับความสูง 300-700 เมตร จากระดับน้ำ

ทะเล ออกดอกเดือนเมษายน - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย

ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อผลสุกกินเป็นผลไม้ รสหวานอมฝาดและมีสีม่วงอมแดงติดที่ลิ้น

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 182 (KU, QBG, PKKU), T. Smitinand 3423

(BKF)

Microcos tomentosa Smith, Cycl. 23 (Sect.2). 1813.; Fl. Thail. 6 (1) : 37. 1993.

ชื่อวงศ์ Tiliaceae

ชื่อพ้อง *Grewia paniculata* Roxb.

ชื่อพื้นเมือง ลอมคอม (ญวียง-ขอนแก่น) คอมลัม กอมลัม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) กะปุก
กะปุก สากกะเบือดง สากกะเบือละว้า หมากหอม ลาย พลา คอม (ภาคเหนือ)
พลับพลา ชี้เก้า (ภาคกลาง) พลองลัม คอมเกลี้ยง (ภาคตะวันออก) มลาย
(ภาคตะวันออกเฉียงใต้) น้ำลายควาย พลาขาว พลาลาย จือมือแก (ภาคใต้)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-15 ม. กิ่งอ่อนและช่อดอกมีขนสีน้ำตาลอ่อน
ปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่กลับ ขนาด $3-8 \times 9-18$ ซม. ปลายใบแตก
เป็นแฉกแบบไม่สม่ำเสมอ โคนใบมน ขอบใบหยักเป็นซี่ตื้น โดยเฉพาะส่วนที่ค่อนข้างปลายใบ
เส้นใบหลักมี 3 เส้น ออกจากโคนใบชัดเจน หูใบ รูปหอกเรียว ขนาดประมาณ 1×6 มม. อาจพบ
เป็นเส้นเดี่ยวหรือเส้นคู่โคนเชื่อมติดกัน ก้านใบ ยาว 0.5-1 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวครีม
ออกที่ปลายกิ่งหรือที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 4-12 ซม. ก้านดอกย่อย ยาว 2-7 มม. กลีบเลี้ยง
และกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ แยกกัน มีขน กลีบเลี้ยง สีน้ำตาลอ่อน รูปช้อน ขนาดประมาณ
 2×5 มม. กลีบดอก รูปรีแกมรูปหอก ขนาดประมาณ 3×6 มม. มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน เกสร
เพศผู้มีจำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาว 4-6 มม. แยกกัน โคนมีขน เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน
ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.2 มม. ก้านเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ 5 มม. ผล
เป็นผลสด รูปรีกว้างหรือค่อนข้างกลม ขนาด $0.7-1 \times 1-1.3$ ซม. มีขน เมล็ด มี 1 เมล็ด รูปรี
กว้างหรือค่อนข้างกลม ขนาด $0.5-0.7 \times 0.7-1$ ซม. แข็ง สีน้ำตาล (ภาพที่ 74 หน้า 133)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และ ป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 200-800 เมตร

จากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย จีนตอนใต้ ไทย กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย

ฟิลิปปินส์ ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อผลกินเป็นผลไม้ รสหวานอมฝาด

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 40 (KU, QBG, PKKU), C. Phengkhai 158 (BKF)

Mitragyna brunonis Craib, Fl. Siam. En. 2 : 11. 1932.

ชื่อวงศ์ Rubiaceae

ชื่อพ้อง *Nauclea rotundifolia* Kurz

N. brunonis Wall. ex G.Don

ชื่อพื้นเมือง ท่ม (ญเวียง-ขอนแก่น) กระวากอ เส่กูบือเออะ เส่โทบ้วย (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน)
ก๊ววตุ้ม ตุ่มก๊วว (ภาคเหนือ) กระท่อมหมู กระทุ่มชี้หมู กระทุ่มหมู ท่อมหมู
(สุราษฎร์ธานี) กายมีรากา (มาเล-นราธิวาส) ทุ่มชี้หมู (ภาคใต้)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. ผลัดใบ กิ่งอ่อนเป็นเหลี่ยม ใบเป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้ามเป็นคู่จาก รูปรีกว้างหรือรูปไข่กว้าง ขนาด 8-22 x 11-24 ซม. ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบเว้ารูปหัวใจ ผิวใบด้านบนค่อนข้างเกลี้ยง ด้านล่างมีขนนุ่ม เส้น สีเทาปกคลุมหนาแน่น เส้นใบนูนชัดเจนทางด้านล่าง หูใบ รูปหอก ขนาดประมาณ 0.9 x 1.5 ซม. ก้านใบยาว 2-5 ซม. ดอก เป็นช่อดอกสั้น ค่อนข้างกลม ขนาด 2-2.5 ซม. ออกที่ปลายกิ่ง แต่ละช่อมีใบประดับ 1 คู่ รูปหอก ขนาด 1-2 x 1.5-3.5 ซม. ใบประดับย่อยมีหลายอัน ลักษณะเป็นเส้นยาว 1-2 มม. แต่มี 1 อัน ที่ยาวที่สุด ประมาณ 4 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกออกเป็น 5 แฉก กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกออกเป็น 5 แฉก ปากหลอดด้านในมีขน เกสรเพศผู้มี 5 อัน ติดบริเวณด้านในปากหลอดของกลีบดอก เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 2 ช่อง ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก ขนาด ประมาณ 3 x 5 มม. เบียดอัดรวมกันแน่นเป็นก้อนลักษณะค่อนข้างกลม ขนาด 1.5-2 ซม. แข็ง (ภาพที่ 75 หน้า 133)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 200-400 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก

เดือนกรกฎาคม - กันยายน

การกระจายพันธุ์ พบในพม่าและไทย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 39 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklai et al.

3593 (BKF)

- ภาพที่ 70 *Lithocarpus thomsonii* Rehd. (ก่อขาว)
ภาพที่ 71 *Mallotus philippinensis* (Lam.) Muell.Arg. (คำแสด)
ภาพที่ 72 *Memecylon edule* Roxb. var. *brevipes* Craib (พลองดำ)
ภาพที่ 73 *Memecylon edule* Roxb. var. *ovata* (J.E.Smith) C.B.Clarke (พลองกินลูก)
ภาพที่ 74 *Microcos tomentosa* Smith (พลับพล่า)
ภาพที่ 75 *Mitragyna brunonis* Craib (กระท่อมหนู)

Mitrephora vandiflora Kurz, J. As. Soc. Beng. XLI. 2 : 57. 1874.

ชื่อวงศ์ Annonaceae

ชื่อพ้อง *Mitrephora maingayi* Hook.f. et Th.

ชื่อพื้นเมือง กล้วยชี้เห็น หมักกล้วย กล้วยเห็น (ภูเวียง-ขอนแก่น อุตรธานี) ลำดวนดง (ขอนแก่น) ชี้เห็น (อุตรธานี) กล้วยเห็น (สกลนคร) แดงดง (เลย) นางนวล (ลำปาง) ปอแฮด (เชียงใหม่) มะป่วน (ภาคเหนือ) มะดัก (สุราษฎร์ธานี)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-15 ม. กิ่งและยอดอ่อนมีขน นุ่ม สีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปหอกหรือรูปรี ขนาด 3-6 x 7-12 ซม. ปลายใบเรียวแหลมหรือแหลม โคนใบมนหรือแหลม เส้นกลางใบด้านบนเป็นร่องตื้น ผิวใบด้านล่างมีขนปกคลุมหนาแน่น เส้นใบขนานชัดเจนด้านล่าง ก้านใบ ยาวประมาณ 5 มม. มีขน ดอก เป็นดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง มี 3 กลีบ รูปไข่กว้าง กลีบดอกมี 6 กลีบ เรียงเป็น 2 ชั้น ๆ ละ 3 กลีบ กลีบชั้นนอก รูปรีแกมขอบขนาน ใหญ่และยาวกว่ากลีบชั้นใน มีก้านกลีบดอก เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก เกสรเพศเมีย มีรังไข่จำนวนมาก ผล เป็นผลสด รูปค่อนข้างกลม ขนาดผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 ซม. ผิวมีขนนุ่ม สีเหลืองอมน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ก้านผล ยาว 1-2 ซม. (ภาพที่ 76 หน้า 141)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง ประมาณ 500-800 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในพม่าและไทย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อผลสุกกินเป็นผลไม้ รสหวาน

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 192 (KU, QBG, PKKU), Sakol Sutheesorn

3233 (BK)

Morinda tomentosa Heyne ex Roth., Nov. Pl. Sp. : 147. 1821.

ชื่อวงศ์ Rubiaceae

ชื่อพ้อง *Morinda tinctoria* Roxb.

ชื่อพื้นเมือง ยอป่า (ญะเวียง-ขอนแก่น) ตะลุมพุก (ขอนแก่น) คุยู่ (ส่วย-แม่ฮ่องสอน) เควาะ (กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี) เควาะขมิ้น ยอป่า สกีย สะเกย หัสเกย (ภาคเหนือ) ตะเกรย (ราชบุรี)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-15 ม. ผลัดใบ กิ่งอ่อนเป็นสีเหลี่ยม ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามเป็นคู่จาก รูปรีกว้าง ขนาด 4-10 x 8-20 ซม. ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบแหลมหรือสอบ ผิวใบด้านล่างมีขนปกคลุมหนาแน่นกว่าด้านบน เส้นใบนูนชัดเจนด้านล่าง หูใบ รูปสามเหลี่ยมหรือรูปไข่ ขนาด 7-8 x 5-10 มม. ก้านใบ ยาว 1-4 ซม. ดอก เป็นช่อ ดอก สีขาว มีกลิ่นหอม ยาว 3-5 ซม. ดอกย่อยอยู่รวมชิดกันแน่น มี 17-20 ดอก กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ขนาดประมาณ 3 x 2 มม. ปลายตัด สีเขียว กลีบดอกมี 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอด ยาว 1.2-1.5 ซม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปรีแกมรูปหอก ขนาด 0.4-0.5 x 1.3-1.5 ซม. เกสรเพศผู้มี 5 อัน ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 1.5-2 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่หลายอันติดชิดกันลักษณะเป็นก้อนค่อนข้างกลม ไม่สม่ำเสมอ ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 1.8-2 ซม. ก้านช่อดอก ยาว 1-3 ซม. ผล เป็นผลรวม ผิวเกลี้ยง รูปรีไม่สม่ำเสมอหรือค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-3.5 ซม. ผิวนอกเป็นปุ่มปมตามช่องของรังไข่ เมล็ด บิดเบี้ยว (ภาพที่ 77 หน้า 141)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-400 เมตรจากระดับน้ำทะเล

ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย พม่า ไทย ลาว ประเทศไทย พบที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออก

เฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคตะวันตกเฉียงใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 195 (KU, QBG, PKKU), J.F.Maxwell 88-442

(BKF)

Neolitsea cuipala (Don) Kosterm., Bull. Bot. Serv. Ind. 10 : 287. 1969.

ชื่อพ้อง *Tetraanthera cuipala* D. Don

ชื่อพื้นเมือง แห้งหิน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) กีบตอง (ลำปาง)

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-15 ม. ยอดอ่อนและกิ่งอ่อนมีขนปกคลุม ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปรีแกมขอบขนาน ขนาด 10-16 x 30-35 ซม. ปลายใบเรียวแหลมเป็นติ่ง โคนใบสอบหรือแหลม แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนสีเขียวเข้ม เกือบทั้งด้านบนและด้านล่างมีขนสั้น 3 เส้น แตกจากใกล้โคนใบชัดเจน มีก้านหุ้มตายอด รูปมนกว้าง ขนาดประมาณ 1 ซม. มีประมาณ 10-15 อัน เรียงซ้อนกัน รูปหอก ยาวประมาณ 2.5 ซม. ผิวด้านนอกมีขนสีน้ำตาลเป็นมันปกคลุมหนาแน่น ผิวด้านในเกลี้ยง ก้านใบ ยาว 5-6 ซม. (ภาพที่ 78 หน้า 141)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 500-800 เมตร จากระดับน้ำทะเล

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย พม่า ไทย ประเทศไทย พบที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 281 (KU, QBG, PKKU), A.F.G. Kerr 4744 (BK)

Nyssa javanica (Bl.) Wang., Pflanzenr. 41 : 15. 1909.; Fl. Thail. 2 (4) : 402. 1981.

ชื่อวงศ์ Nyssaceae

ชื่อพ้อง *Nyssa bifida* Craib

ชื่อพื้นเมือง หมี่ดง (ญเวียง-ขอนแก่น) ไช้ปลา เมียดคนขาว เหลืองหิน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)
คางคก คางคาก คำเมือง คิงคาก เทิน หมี่ (ภาคเหนือ)

ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 20-30 ม. ตามกิ่งมีช่องอากาศและรอยแผลเป็นจากการหลุดร่วงของใบ กิ่งและยอดอ่อนมีขน ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปรีหรือรูปหอกแกมขอบขนาน ขนาด 5-9 x 15-20 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบ ด้านบนสีเขียวเข้ม เป็นมัน ด้านล่างนวล มีขน เส้นใบชัดเจน ก้านใบ ยาว 1-2 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาว ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 3-4 ซม. ดอกต่างเพศต่างต้น ช่อดอกเพศผู้มีดอกย่อย 20-40 ดอก ช่อดอกเพศเมียมีดอกย่อย 3-8 ดอก ดอกย่อยมีขนาดเล็กอยู่เป็นกระจุกบนแกนช่อ ลักษณะค่อนข้างกลม ใบประดับ รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 1 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4-5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายกลีบแยกเป็น 4-5 แฉก กลีบดอก แยกกัน ขอบกลีบซ้อนเหลื่อม ดอกเพศผู้ มีเกสรเพศผู้มี 8-10 อัน ดอกเพศเมีย มีเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ 8-10 อัน เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 1 ช่อง ผล เป็นผลสด รูปรี ขนาด 1-1.5 x 2.5-3 ซม. ผิวขรุขระและมีใบประดับติดคงทนที่ผล (ภาพที่ 79 หน้า 141)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้งและป่าใกล้ริมห้วย ที่ระดับความสูง 500-600 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย พม่า ไทย ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ประเทศไทย พบที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 97 (KU, QBG, PKKU), Din 43 (BKF)

Ochna integerrima (Lour.) Merr., Trans. Am. Phil. Soc. II. 24 : 265. 1935.; Fl. Thail. 2 (1)
: 25. 1970.

ชื่อวงศ์ Ochnaceae

ชื่อพ้อง *Eleaeocarpus integerrimus* Lour.

ชื่อพื้นเมือง ช้างน้ำว (ญะเวียง-ขอนแก่น นครราชสีมา) แ่ง (บุรีรัมย์) คาชีบ่าง (กะเหรี่ยง-
เชียงใหม่) คอ (กะเหรี่ยง-นครศรีธรรมราช) ตาลเหลือง (ภาคเหนือ) กำลั้งช้างสาร
(ภาคกลาง) กระแจะ (ระนอง) ผื่น (ราชบุรี) ไร่ไร่ (กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี)
ขมันพระตัน (จันทบุรี) ช้างโน้ม (ตราด) ช้างโหม (ระยอง)

ไม้ยืนต้น ขนาดเล็ก สูง 4-6 ม. ผลัดใบ ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ หนาแน่นที่
ปลายกิ่ง รูปรีหรือรูปหอกกลับ ขนาด 3-6 x 8-14.5 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบหยัก
ผิวเกลี้ยง หูใบ ขนาดประมาณ 0.5 x 2 มม. หลุดร่วงง่าย ก้านใบ ยาว 3-5 มม. ดอก เป็นช่อ
ดอก สีเหลือง ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 2-4 ซม. มักออกดอกพร้อมผลใบใหม่
ฐานดอกรูปครึ่งทรงกลม ก้านดอกย่อย ยาว 2-3.5 ซม. กลีบเลี้ยง มี 5 กลีบ รูปรีหรือรูปรีแกมรูป
ขอบขนาน ขนาด 0.5-0.8 x 1-1.5 ซม. กลีบดอก มี 5-10 กลีบ รูปหอกกลับแกมรูปไข่กลับ ขนาด
0.8-1.5 x 1.5-2.5 ซม. ปลายกลีบมน เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาว 0.5-1.2 ซม.
ชั้นนอกมักยาวกว่าชั้นใน เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน มี 10-12 ช่อง แต่ละช่องคอดว้างเป็นพูชัดเจน
ก้านเกสรเพศเมีย มี 1 อัน ยาวประมาณ 1.5 ซม. อยู่ตรงกลางระหว่างพูของรังไข่ ผล เป็นผลสด
รูปรี ขนาด 0.6-0.7 x 1-1.2 ซม. เมื่อสุกเป็นสีดำ มีกลีบเลี้ยง ก้านชูอับเรณูและก้านเกสรเพศเมีย
ติดคงทน เมล็ด มี 1 เมล็ด รูปรี ขนาด 3-4 x 5-6 มม. สีน้ำตาล (ภาพที่ 80 หน้า 141)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-400 เมตร จากระดับน้ำ

ทะเล ออกดอกเดือนมกราคม - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย บังกลาเทศ หมู่เกาะอันดามัน พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม

มาเลเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 196 (KU, QBG, PKKU), K. Bunchuai 375

(BKF)

Paramichelia baillonii (Pierre) Hu, Fl. For. Cochinch. 1 : t.2. 1881.; Fl. Thail. 2 (3) : 266.
1975.

ชื่อวงศ์ Magnoliaceae

ชื่อพ้อง *Magnolia baillonii* Pierre

Aromadendron baillonii (Pierre) Craib

ชื่อพื้นเมือง จำปาป่า (ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงใต้) จุมปี จำปีป่า (ภาคเหนือ)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-25 ม. มีหูใบหุ้มปลายยอด มีขนสีน้ำตาล เป็นมัน ปกคลุมหนาแน่น ตามกิ่งมีรอยแผลใบและช่องอากาศชัดเจน ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปหอกหรือรูปรี ขนาด 4-8 x 9-22 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม ผิวด้านล่างมีขนปกคลุม หนาแน่นกว่าด้านบน ขอบใบเรียบ เส้นใบขนานชัดเจนด้านล่าง ก้านใบ ยาว 1.5-3 ซม. ดอก เป็น ดอกเดี่ยว สีขาวครีม มีกลิ่นหอม ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบ ดอกตูมรูปทรงกระบอก ขนาด ประมาณ 0.5 x 2 ซม. ก้านดอก ยาว 1.5-2 ซม. กลีบรวมมีประมาณ 15 กลีบ กลีบชั้นนอก รูป หอกกลับแกมขอบขนาน ขนาด 0.4-0.5 x 2.5-3.5 ซม. กลีบชั้นใน ๆ เป็นเส้นแคบยาว ขนาด 0.2-0.3 x 2-2.5 ซม. เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาว 7-8 มม. แยกกัน เกสรเพศเมีย มีรังไข่จำนวนมากอยู่รวมกันแน่นบนก้านชูเกสรเพศเมีย ผล เป็นผลกลุ่ม รูปไข่แกมขอบขนาน ขนาด 3-4.5 x 6-8 ซม. สด ฉ่ำน้ำ ขี้มีกลิ่นหอม เมล็ด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4-5 มม. เมล็ดอ่อนสีขาว เมล็ดแก่มีสีแดงสด (ภาพที่ 81 หน้า 141)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 500-700 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดียตะวันออกเฉียงใต้ พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย พบที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ผลนำไปต้มรวมกับสมุนไพรอีกหลายชนิด ดื่มทำให้มีกลิ่นหอมและแก้ปวดท้อง

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 105 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklae et al.

- ภาพที่ 76 *Mitrephora vandiflora* Kurz (มะป่วน)
ภาพที่ 77 *Morinda tomentosa* Heyne ex Roth. (ยอป่า)
ภาพที่ 78 *Neolitsea cuipala* (Don) Kosterm. (แห้งหิน)
ภาพที่ 79 *Nyssa javanica* (Bl.) Wang. (คางคาก)
ภาพที่ 80 *Ochna integerrima* (Lour.) Merr. (กระแจะ)
ภาพที่ 81 *Paramichelia baillonii* Hu (จำปีป่า)

Peltophorum dasyrrhachis (Miq.) Kurz, J. As. Soc. Beng. 45 (2) : 293. 1877.; Fl. Thail. 4 (1) : 54. 1984.

ชื่อพ้อง *Caesalpinia dasyrrachis* Miq.

ชื่อพื้นเมือง อีเม้ง (ญะเข็ญ-ขอนแก่น) อะราง ร้าง อะล้าง (นครราชสีมา) จ้าขาม ช้าขม (เลย) ตาเชก (เขมร-บุรีรัมย์) ราง (ส่วย-สุรินทร์) คางรัง คางฮ้าง (พิษณุโลก) นนทรี (ภาคกลาง) กล้าเชก (เขมร-กาญจนบุรี) อินทรี (จันทบุรี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. ผลัดใบ กิ่งและยอดอ่อน มีขนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น เวียนสลับ ยาว 10-25 ซม. ใบประกอบย่อย ยาว 2-8 ซม. มี 4-9 คู่ ใบย่อยออกตรงข้ามมี 4-15 คู่ รูปรี ขนาด 0.5-0.8 x 1-2 ซม. ปลายใบมนหรือเว้าเล็กน้อย โคนใบมนหรือเบี้ยว ด้านบนสีเขียวเข้ม เกือบเป็นมัน ด้านล่างนวล มีขนสีน้ำตาล หูใบ รูปขนนก ค่อนข้างใหญ่ มีขน ไม่มีก้านใบย่อย ดอก เป็นช่อดอก สีเหลืองสด ออกที่ซอกใบ ลักษณะห้อยลง ยาว 10-25 ซม. มีขน ก้านดอกย่อย ยาว 3-3.5 ซม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ แยกกัน กลีบเลี้ยง รูปหอก ขนาดประมาณ 0.6 x 1.2 ซม. ผิวด้านนอกมีขนสีน้ำตาล กลีบดอก รูปไข่กลับ ขนาด 1-1.3 x 2-2.5 ซม. ผิวกลีบบาง ย่น มีขนที่โคนกลีบ เกสรเพศผู้ มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 1-2 ซม. มีขนที่โคนก้าน เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ก้านเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ 1.5 ซม. ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก รูปรี ขนาด 2-3.5 x 7-12 ซม. แบน สีน้ำตาลแดง ปลายผลแหลมหัวและท้าย ขอบข้างเป็นปีกกว้าง 4-5 มม. เมล็ด แบน มี 4-8 เมล็ด ขนาดประมาณ 0.5 x 1 ซม. เรียงตามขวางของผล (ภาพที่ 82 หน้า 149)

นิเวศวิทยา พบในป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-500 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนมีนาคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคใต้
พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 206 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklai et al.

Pterocarpus macrocarpus Kurz, J. As. Soc. Beng. XLIII. 2 : 187. 1874.

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง ตู (ภูเวียง-ขอนแก่น) ตู ตูป่า (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ) จิตอก (ลัวะ-แม่ฮ่องสอน) ฉะนอง (เชียงใหม่) เตอะเลอ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) ประดู่ ประดู่ป่า (ภาคกลาง) ประดู่เลน (ราชบุรี สระบุรี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูง 15-25 ม. ผลัดใบ กิ่งและยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาลอ่อน มีน้ำยางสีน้ำตาลแดง ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ยาว 9-25 ซม. ใบย่อยมี 5-11 ใบ เรียงสลับ รูปหอกหรือรูปไข่ ขนาด 4-5 x 6-10 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมน ผิวใบด้านบนเกลี้ยง สีเขียวเข้ม เป็นมัน ขอบใบเรียบ เส้นใบขนานชัดเจนด้านล่าง ก้านใบย่อย ยาว 5-7 มม. บวม ดอก เป็นช่อดอก สีเหลือง มีกลิ่นหอม ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ก้านดอก ยาวประมาณ 1 ซม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ขนาดประมาณ 4 x 6 มม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม ขนาดประมาณ 2 x 1 มม. กลีบดอก รูปหอกกลับ กลีบที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ขนาดประมาณ 5 x 14 มม. อีก 4 กลีบที่เหลือ ขนาดประมาณ 3 x 10 มม. จัดเรียงแบบดอกถั่ว เกสรเพศผู้มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 8-10 มม. โคนก้านติดกัน แยกกันที่อันแรกและอันสุดท้าย เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ขนาดประมาณ 2 x 5 มม. ก้านเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ 3 มม. เกสรตัวเมีย ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 ซม. มีปีกรอบผล ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6-8 ซม. มีขนสีน้ำตาลอ่อน เมล็ด มี 1 เมล็ด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ซม. หนาประมาณ 3 มม. (ภาพที่ 83 หน้า 149)

นิเวศวิทยา พบในป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-500 เมตร จากระดับน้ำ

ทะเล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ไทย ลาว ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ พฤษศยศาสตร์พื้นบ้าน น้ำยางจากกิ่งและต้นใช้ทาผิวเท้าที่แตก

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 207 (KU, QBG, PKKU), S. Phengnaren 559 (BKF)

Pterospermum diversifolium Bl., Bijdr. : 88. 1825.; Thai For. Bull. 23 : 81. 1995.

ชื่อวงศ์ Sterculiaceae

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง ค้างคาว (ญวียง-ขอนแก่น) ละป้าง สะละป้าง (สระบุรี) จำปาเทศ (กรุงเทพฯ)
ขนาน ลำป้าง (ปราจีนบุรี) ลกป้าง (เขมร-ปราจีนบุรี) เหลืองนา (จันทบุรี) จำปีแขก
(นครศรีธรรมราช) ปายู (กระบี่) ยู (ตรัง) มะโย (ยะลา) ล่อ (สุราษฎร์ธานี)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-20 ม. ยอดและกิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลอมเหลืองปกคลุม ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบอ่อนมักเป็นรูปโล่ ขอบใบเว้าลึก มี 5-7 แฉก ปลายเรียวแหลม ใบแก่รูปไข่กลับ ขนาด 8-20 x 15-30 ซม. ส่วนปลายใบเรียวแหลม เป็น 3 แฉก โคนใบเว้ารูปหัวใจ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม เป็นมัน ด้านล่างนวลมีขนปกคลุมหนาแน่น เส้นใบหลักรูปฝ่ามือมี 6-9 เส้น หูใบ ยาว 1.2-1.5 ซม. หลุดร่วงง่าย ก้านใบ ยาว 2-5 ซม. ดอก เป็นดอกเดี่ยว สีขาวอมเหลือง ออกที่ซอกใบ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ แยกกัน กลีบเลี้ยง รูปขอบขนานแคบ ยาว 5-8 ซม. ปลายกลีบม้วนลงด้านล่าง ผิวด้านบนนอกมีขนสีน้ำตาลอมเหลือง ด้านในมีขนสีขาว กลีบดอก รูปขอบขนานแคบ ยาว 4.8-7.8 ซม. ผิวกลีบ เกสรเพศผู้มี 20 อัน ที่สมบูรณ์มี 15 อัน แยกเป็น 5 มัด มัดละ 3 อัน เกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ มี 5 อัน เรียงสลับกับกลุ่มของเกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์ เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 5 ช่อง มีขน ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตกที่กลางพูเป็น 5 แฉก รูปทรงกระบอก ขนาด 5-7 x 14-20 ซม. เป็นสัน 5 เหลี่ยม ปลายแหลมหรือมน เปลือกผลหนาและแข็งเหมือนเนื้อไม้ เมล็ด มีจำนวนมาก รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 1 x 1.3 ซม. ด้านบนเป็นปีกบาง สีน้ำตาลอ่อน (ภาพที่ 84 หน้า 149)

นิเวศวิทยา พบในเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 300-800 เมตรจากระดับน้ำทะเล
ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์
ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้น ภาคเหนือ

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 254 (KU, QBG, PKKU), C. Phengkai 6520
(BKF)

Randia nutans DC., Prod. 4 : 386. 1830.

ชื่อวงศ์ Rubiaceae

ชื่อพ้อง *Randia dumetorum* Lam.

ชื่อพื้นเมือง หนามแท่ง เค็ด (ญะเวียง-ขอนแก่น) ระเวียงสอ ผาดับ (นครราชสีมา) เค็ด (ละว้า-เชียงใหม่) มะตุ่มกา (ภาคเหนือ ราชบุรี)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 2-4 ม. ยอดอ่อนและกิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลอ่อนปกคลุม ตามกิ่งมีหนามเป็นแท่งตั้งฉากกับกิ่ง ยาว 3-6 ซม. ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้าม เรียงแน่นที่ปลายกิ่ง รูปไข่กลับ ขนาด 1-3 x 3-6 ซม. ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบสอบ ผิวใบด้านล่างมีขนปกคลุมมากกว่าด้านบน เส้นใบนูนชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบ ยาว 4-7 มม. ดอก เป็นดอกเดี่ยว สีขาวอมเหลือง ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยงโคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ขนาด 3-4 x 3-4 มม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปหอกแกมรูปสามเหลี่ยม ยาว 2 มม. ผิวด้านนอกมีขนสีน้ำตาลอ่อน กลีบดอก โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาว 0.4-0.6 ซม. ผิวด้านนอกมีขนสีน้ำตาลอ่อน เป็นมัน ปกคลุมหนาแน่นกว่าด้านใน ปลายกลีบแยกเป็น 5 กลีบ รูปไข่กลับแกมขอบขนาน ขนาด 0.2-0.3 x 0.4-0.5 ซม. ผิวด้านนอกมีขนปกคลุมมากกว่าด้านใน เกสรเพศผู้ มี 5 อัน ก้านชูอับเรณูติดกับผนังหลอดของกลีบดอก เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-2.5 ซม. มีขนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น มีกลีบเลี้ยงติดคงทนเป็นหลอดสั้นที่ปลายผล ยาว 2-3 มม. (ภาพที่ 85 หน้า 149)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 200-400 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนเมษายน - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย ตอนใต้ของจีน พม่า ไทย อินโดนีเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้น ภาคใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ผลแก่ทุบนำไปแช่น้ำใช้สระผม ทำให้ผมไม่หงอกและไม่หลุดร่วง

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 219 (KU, QBG, PKKU), A.F.G.Kerr 20454 (BK)

Shorea obtusa Wall. ex Bl., Mus. Bot. 2 : 32. 1835.; Thai For. Bull. 12 : 65. 1980.

ชื่อวงศ์ Dipterocarpaceae

ชื่อพ้อง *Shorea leucobotrya* Miq.

ชื่อพื้นเมือง จิก (ญเวียง-ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ประจิด (เขมร-บุรีรัมย์) ประเจ็ก (เขมร-สุรินทร์) พระเจ็ก (เขมร-พระตะบอง) เคาะเจ้อ เจ้อ (ละว้า-เชียงใหม่) ล่าไน (กะเหรี่ยง) แลเน้ย (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) เหลไน (กะเหรี่ยง-ภาคเหนือ) เน่าใน (แม่ฮ่องสอน) แะ (ภาคเหนือ) เต็ง (ภาคกลาง) อองเลียงยง (กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี) ชันตก (ตราด)

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 5-15 ม. ผลัดใบ กิ่งและยอดอ่อนมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด $3-9 \times 7-12$ ซม. ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบมน ผิวใบด้านล่างมีขน ก้านใบ ยาว 1-3 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเหลือง มีกลิ่นหอม ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบเหนือรอยแผลก้านใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 5-15 ซม. กลีบเลี้ยง และกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมกันเป็นรูปถ้วย ขนาด $1.5-2 \times 0.5-1$ มม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปหอก ขนาด $1-1.5 \times 2-2.5$ มม. กลีบดอก แยกกัน รูปขอบขนาน ขนาด $1-2 \times 7-9$ มม. เรียงปิดเวียนซ้อนกัน ผิวด้านนอกมีขน เกสรเพศผู้มีประมาณ 30 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 0.7-1 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 3 ช่อง ก้านดอกย่อย ยาว 1-1.5 มม. ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก รูปไข่ ขนาด $0.6-0.8 \times 0.8-1.2$ ซม. มีกลีบเลี้ยงติดคงทนเจริญเป็นปีก ยาว 3 ปีก ปีกสั้น 2 ปีก ปีกสั้น ขนาด $0.3-0.4 \times 2.5-3$ ซม. ปีกยาว ขนาด $0.8-1 \times 5-6$ ซม. มีเส้นตามยาวของปีก 8 เส้น (ภาพที่ 86 หน้า 149)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 200-400 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนามตอนใต้ ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคใต้

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน ช่อดอกอ่อน นำมาลวก กินเป็นผักจิ้มน้ำพริก รสฝาด

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 225 (KU, QBG, PKKU), J.F. Maxwell 89-395 (BKF)

Shorea siamensis Miq., Ann. Mus. Bot. 1 : 214. 1863.; Thai For. Bull. 12 : 66. 1980.

ชื่อวงศ์ Dipterocarpaceae

ชื่อพ้อง *Pentacme siamensis* (Miq.) Kurz

ชื่อพื้นเมือง อัง (ญะเวียง-ซอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เรียง เรียงพนม (เขมร-สุรินทร์)
 ลักปาว (ละว้า-เชียงใหม่) แลบบอง เหล้ท้อ เหล้บอง (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) เปา
 เปาดอกแดง (ภาคเหนือ) รัง (ภาคกลาง)

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 5-15 ม. ผลัดใบ กิ่งและยอดอ่อนมีขนปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปไข่ ขนาด 10-15 x 15-22 ซม. ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบเว้า เป็นรูปหัวใจตื้น ผิวใบด้านล่างมีขน ก้านใบ ยาว 3-5.5 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีเหลือง มีกลิ่นหอม ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบเหนือรอยแผลก้านใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 10-17 ซม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง สีแดง โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอดยาวประมาณ 1 มม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปหอก ขนาด 4 x 5 มม. กลีบดอก แยกกัน รูปหอก ขนาดประมาณ 1 x 1.8 ซม. ส่วนปลายกลีบโค้งพับลงทำให้ดอกมีลักษณะค่อนข้างแบน เกสรเพศผู้ มี 15 อัน ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 3 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 3 ช่อง ขนาดประมาณ 1.5 x 2 มม. ก้านดอกย่อย ยาว 1-1.5 มม. ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก รูปไข่ ขนาด 0.8-1 x 1.2-1.5 ซม. มีกลีบเลี้ยงติดคงทนเป็นปีกยาว 3 ปีก ปีกสั้น 2 ปีก ปีกสั้น ขนาด 0.3-0.4 x 2.5-3 ซม. ปีกยาว ขนาด 0.8-1.5 x 5-8 ซม. มีเส้นตามยาวของปีก 7-9 เส้น (ภาพที่ 87 หน้า 149)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 200-400 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก
 เดือนมกราคม - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบใน อินเดีย พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย
 พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ช่อดอกอ่อน นำมาลวก กินเป็นผักจิ้มน้ำพริก รสฝาด

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 224 (KU, QBG, PKKU), เฉลิม คุชวิทย์ 4840
 (BKF)

ภาพที่ 82 *Peltophorum dasyrrhachis* (Miq.) Kurz (อะราง)

ภาพที่ 83 *Pterocarpus macrocarpus* Kurz (ประดู่)

ภาพที่ 84 *Pterospermum diversifolium* Bl. (ลำป้าง)

ภาพที่ 85 *Randia nutans* DC. (ระเวียงสอ)

ภาพที่ 86 *Shorea obtusa* Wall. ex Bl. (เต็ง)

ภาพที่ 87 *Shorea siamensis* Miq. (รัง)

Sindora siamensis Teijsm. ex Miq., Ann. Mus. Lugd. Bot. 3 : 86. 1867.; Fl. Thail. 4 (1) : 100. 1984.

ชื่อวงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Caesalpinioideae

ชื่อพ้อง *Sindora wallichii* Benth. var. *siamensis* (Teijsm.) Bak.

ชื่อพื้นเมือง แต้ (ภูเวียง-ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) มะค่าแต้ (ทั่วไป) ก่อเกาะ ก้าเกาะ (เขมร-บุรีรัมย์) มะค่าหนาม (ภาคกลาง ภาคเหนือ) มะค่าหยม (ภาคเหนือ)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-15 ม. กิ่งอ่อนมีขนสีเหลืองอมน้ำตาล ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ยาว 10-13 ซม. ใบย่อยมี 3-4 คู่ รูปรีแกมรูปไข่กลับ ขนาด 3-8 x 5-15 ซม. ปลายใบมนหรือเว้าเล็กน้อย โคนใบมนหรือสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา ผิวใบด้านบนเกลี้ยง เป็นมัน คล้ายแผ่นหนัง ด้านล่างนวลมีขนปกคลุมหนาแน่น ก้านใบย่อย ยาว 3-5 มม. มีขน ดอก เป็นช่อดอก สีเหลืองอมแดง ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 10-25 ซม. แกนช่อดอกมีลักษณะเป็นรูปซีกแฉก ใบประดับ รูปไข่ ขนาดประมาณ 4 x 6 มม. ก้านดอกย่อย ยาว 3-4 มม. กลีบเลี้ยง มี 4 กลีบ รูปรี ขนาด 3-4 x 8-12 มม. ด้านนอกมีหนามยื่นหลายอัน ยาวประมาณ 1 มม. กลีบดอก มี 1 กลีบ รูปหอกกว้าง ขนาดประมาณ 5 x 9 มม. ด้านนอกมีขน เกสรเพศผู้ มี 10 อัน เป็นเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ 1 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 1-1.5 ซม. มี 2 อัน ที่ก้านเกสรยาวกว่าอันอื่น โคนก้านติดกัน เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตกเป็น 2 ฝา ค่อนข้างกลมหรือแป้น ขนาด 4.5-8 x 5-9 ซม. ลักษณะแบน แข็ง สีน้ำตาลเข้มอมดำ ปลายผลมีติ่ง ผิวมีหนามจำนวนมาก เมล็ด มี 1-3 เมล็ด ค่อนข้างกลม ขนาด 1.5-2 ซม. เมล็ดแก่สีน้ำตาลเข้มอมดำ เยื่อหุ้มเมล็ดเป็นเนื้อแข็ง สีเหลืองอมน้ำตาล (ภาพที่ 88 หน้า 157)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-500 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย กัมพูชา ลาว เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อในเมล็ดอ่อนกินดิบ รสมันอมฝาด เมล็ดแก่เผากินเนื้อใน รสมัน ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 230 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklai et al.

Spondias pinnata (Linn.f.) Kurz, Rep. Pegu. App. A.44 & B.42. 1875.; Thai For. Bull. 22 : 20. 1994.

ชื่อวงศ์ Anacardiaceae

ชื่อพ้อง *Mangifera pinnata* Linn.f.

ชื่อพื้นเมือง หมักกอก (ภูเวียง-ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) มะกอก (ทั่วไป) กอกกุก กุก (เชียงราย) ไพแซ (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่) กอกหมอง (เงี้ยว-ภาคเหนือ) ไผ่ย กราไผ่ย (กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี) กอกเขา (นครศรีธรรมราช)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. ผลัดใบ กิ่งมีช่องอากาศและมีรอยแผลเป็นจากก้านใบ มีน้ำยางสีน้ำตาลอมดำ ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ เวียนสลับ ยาว 15-40 ซม. มีใบย่อย 4-6 คู่ ออกตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม ใบย่อย ขนาด 3-4 x 7-12 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลมหรือเบี้ยว ขอบใบเรียบหรือหยักมนเล็กน้อย ผิวใบเกลี้ยง ด้านบนสีเขียวเข้ม เป็นมัน ด้านล่างนวล ก้านใบย่อย ยาว 2-3 มม. ดอก เป็นช่อดอกสีขาว มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ก่อนผลิใบใหม่ ยาว 10-25 ซม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมกันเป็นรูปถ้วย ขนาดประมาณ 2 X 1 มม. ปลายกลีบแยกเป็นรูปสามเหลี่ยม กลีบดอก แยกกัน รูปหอก ขนาดประมาณ 1 x 2 มม. เกสรเพศผู้ มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 1 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 5 ช่อง ยาวประมาณ 1 มม. ผล เป็นผลสด รูปรีหรือค่อนข้างกลม ขนาด 2.5-4 x 3.5-6 ซม. เมล็ด มี 1 เมล็ด รูปรีหรือค่อนข้างกลม ขนาด 2-3 x 3-4.5 ซม. แข็ง ผิวเป็นเลี่ยนขรุขระ (ภาพที่ 89 หน้า 157)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และ ป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 200-500 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนธันวาคม - กุมภาพันธ์

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย ศรีลังกา ออสเตรเลีย จีน พม่า ไทย กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ยอดอ่อนและใบอ่อนกินเป็นผักสด รสฝาดอมเปรี้ยว เนื้อผลนิยมนำไปปรุงอาหาร รสเปรี้ยว เนื้อในเมล็ดกินดิบหรือคั่วกินได้ รสมัน

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 61 (KU, QBG, PKKU), J.F. Maxwell 95-126 (BKF)

Styrax benzoides Criab, Kew Bull. : 267. 1912.

ชื่อวงศ์ *Styracaceae*

ชื่อพ้อง -

ชื่อพื้นเมือง ชาดสมิง (นครพนม) สะดำน (เขมร-สุรินทร์) กำยาน (ภาคเหนือ) ไซว้ (ลัวะ-เชียงใหม่) เซ่พอบอ เส่พอบอ (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 8-15 ม. ลำต้นตรง กิ่งอ่อน ยอดอ่อนและช่อดอกมีขนรูปดาว สีน้ำตาลอ่อนปกคลุม บนกิ่งอ่อนมักพบมีตุ่มหูดเจริญลักษณะเป็นถุงยาว ขนาด $2-3 \times 10-15$ มม. อยู่ชิดกันเป็นกระจุกมี 16-30 อัน ผิวมีขนสีเหลืองอมน้ำตาลอ่อนปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรีหรือรูปหอก ขนาด $3-5 \times 8-16$ ซม. ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบแหลมหรือสอบ ผิวใบด้านบนเกลี้ยง สีเขียวเข้ม ด้านล่างนวลมีขนรูปดาว สีขาวอมเทาปกคลุมหนาแน่น ขอบใบเรียบ เส้นใบขนานชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบ ยาว 5-8 มม. ดอก เป็นช่อดอกสั้น ๆ สีขาว มีกลิ่นหอม ออกที่ซอกใบและปลายยอด ยาว 3-10 ซม. ก้านดอกย่อย ยาว 1-3 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ขนาดประมาณ 3×3 มม. ปลายตัด มีขน กลีบดอก แยกกัน รูปรีแกมขอบขนาน ขนาด $0.3-0.4 \times 0.8-1$ ซม. ผิวด้านนอกมีขน ด้านในมีขนเฉพาะปลายกลีบ เกสรเพศผู้ มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 3 มม. แบน มีขน อับเรณู รูปแถบ ยาวประมาณ 5 มม. สีเหลืองเข้ม เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 3 ช่อง ก้านเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ 1 ซม. ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตก ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 7 - 10 มม. เปลือกแข็ง นวล มีขน มีกลีบเลี้ยงรูปถ้วยติดคงทนที่ผล ขนาดประมาณ 7×4 มม. มีขน (ภาพที่ 90 หน้า 157)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 700-844 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย พบที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และ ภาคตะวันตกเฉียงใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 241 (KU, QBG, PKKU), T. Smitinand 12085 (BKF)

Syzygium albiflorum (Duthie & Kurz) Bahadur & R.C.Gaur, Indian J. For. 1 : 349. 1978.;

Thai For. Bull. 21 : 33. 1994.

ชื่อวงศ์ Myrtaceae

ชื่อพ้อง *Eugenia albiflora* Duthie & Kurz

ชื่อพื้นเมือง ชมพูป่า (ญะเวียง-ขอนแก่น) มะห้า (เชียงใหม่) หว่าขาว (ตรัง)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 3-8 ม. ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปรีกว้าง ขนาด 4.5-7.5 x 7-12.5 ซม. ปลายแหลมหรือมน โคนใบแหลมหรือสอบ ขอบใบเรียบ ผิวเกลี้ยง เส้นใบชัดเจนด้านล่าง เส้นขอบใบปดมี 1 เส้น ก้านใบ ยาว 1-1.5 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเหลืองอ่อน มีกลิ่นหอม ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 5-10 ซม. ผิวเรียบสีน้ำตาลแดง ช่อดอกย่อย ยาว 3-4 ซม. แต่ละช่อมี 3 ดอกย่อย มีต่อมน้ำมันกระจายทั่วไปที่ผิวกลีบเลี้ยง กลีบดอกและฐานดอก ดอกย่อยที่อยู่กลางไม่มีก้านดอกและบานก่อนอีกสองดอกที่อยู่ด้านข้างซึ่งมีก้านดอก ยาว 4-5 มม. ฐานดอกรูปกรวย ขนาด 4-5 x 6-8 มม. มีส่วนที่คล้ายก้านดอก ยาว 2-3 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ แยกกัน กลีบเลี้ยง รูปมนกว้าง ขนาด 4-5 x 2-3 มม. กลีบดอก รูปมนกว้าง ขนาด 5-7 x 4-7 มม. เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาว 7-15 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน มี 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 1-1.5 ซม. ผล เป็นผลสดค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.5 ซม. (ภาพที่ 91 หน้า 157)

นิเวศวิทยา พบในป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 300-400 เมตรจากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนมกราคม – มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบในพม่าและไทย ประเทศไทยพบที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ภาคตะวันออก ภาคใต้

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 231 (KU, QBG, PKKU), Th. Sorensen et al.
3304 (BKF)

Syzygium grande (Wight) Walp., Repert. 2 : 180. 1843.; Thai For. Bull. 21 : 68. 1994.

ชื่อวงศ์ Myrtaceae

ชื่อพ้อง *Eugenia grandis* Wight

ชื่อพื้นเมือง หว่าดง (ญะเวียง-ขอนแก่น กาญจนบุรี) กะเมา ชะเมา เมา (ภาคใต้) ยามูยิมมา (มาเล-นราธิวาส)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-25 ม. ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปรีกว้าง ขนาด 5-9 x 9-15 ซม. ปลายแหลมหรือเรียวแหลม เป็นจอยพับโค้งลง โคนใบแหลม ขอบเรียบ แผ่นใบหนา ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม เป็นมัน เกือบด้านล่างนวล เส้นใบชัดเจนด้านล่าง เส้นขอบใบปิด มี 2 เส้น เส้นนอกขนาดเล็กเกือบชิดขอบใบ ไม่ค่อยชัดเจน ก้านใบ ยาว 0.5-1.5 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาว มีกลิ่นหอม ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 4-11 ซม. ดอกย่อยไม่มีก้านดอก ฐานดอกรูปกรวย ขนาด 5-6 x 7-9 มม. มีส่วนที่คล้ายก้านดอก ยาว 5-6 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ แยกกัน กลีบเลี้ยง มี 2 ชั้น กลีบชั้นนอก รูปขอบขนาน ขนาด 3-3.5 x 3-4 มม. สีเขียวอ่อน กลีบชั้นใน รูปมนกว้าง ขนาด 4-5.5 x 4-5 มม. ลักษณะคล้ายกลีบดอก กลีบดอก รูปมนกว้าง ขนาด 3-5 x 4-6 มม. บางโปร่งแสง มีต่อมน้ำมันกระจายทั่วไป เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาว 7-10 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 10-12 มม. ผล เป็นผลสด รูปรีกว้างหรือค่อนข้างกลม ขนาด 1.5-2.5 x 1.5-3 ซม. (ภาพที่ 92 หน้า 157)

นิเวศวิทยา พบในป่าดิบแล้งและป่าไผ่ริมห้วย ที่ระดับความสูง 300-800 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย ศรีลังกา พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ บอร์เนียว ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ผลสุกกินเป็นผลไม้ รสหวานเล็กน้อย เนื้อผลหยาบคล้ายเนื้อทราย

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 237 (KU, QBG, PKKU), ทายา 399 (BKF)

Syzygium siamense (Craib) P.Chantaranothai & J.Parn., Kew Bull. 48 : 609. 1993.;
Thai For. Bull. 21 : 108. 1994.

ชื่อวงศ์ Myrtaceae

ชื่อพ้อง *Eugenia siamensis* Craib

ชื่อพื้นเมือง ลิ้นควาย (ญะเวียง-ขอนแก่น) ชมพู่ น้ำ หว่าปลอก (นครราชสีมา) ชมพู่ค่าง (ตรัง)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-10 ม. ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปรีหรือรูปหอก ขนาด 4-8 x 15-27 ซม. ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา ผิวเกลี้ยง เส้นใบชัดเจนด้านล่าง เส้นขอบใบปัด มี 1 เส้น ก้านใบ ยาว 5-8 มม. บวม ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเขียวอ่อน มีกลิ่นหอม ออกที่ปลายกิ่งหรือที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 2-4 ซม. มี 2-6 ดอกย่อย มีต่อมน้ำมันกระจายทั่วไปบนผิวกลีบเลี้ยง กลีบดอกและฐานดอก ดอกย่อยที่อยู่กลางจะบานก่อนและไม่มีก้านดอก อีกสองดอกที่อยู่ด้านข้างมีก้านดอก ยาว 3-5 มม. ส่วนที่คล้ายก้านดอกยาวประมาณ 3 มม. ฐานดอกเป็นรูปกรวย ขนาด 1-1.3 x 1.2-1.5 ซม. สีเขียวหรือสีแดงคล้ำ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ แยกกัน กลีบเลี้ยง สีเขียวหรือสีแดงคล้ำ รูปมนกว้าง ขนาด 1-1.3 x 0.5-0.8 ซม. กลีบดอก สีเขียว รูปช้อนปลายมนกว้าง ขนาด 1.5-2 x 2-2.2 ซม. ขอบกลีบบาง โปร่งแสง หลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาว 3-4 ซม. สีเขียวอ่อนหรือสีแดงคล้ำ เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 4-6 ซม. ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-5 ซม. มีกลีบเลี้ยงติดคงทนที่ปลายผล เมล็ด มี 4-6 เมล็ด รูปรีกว้าง ขนาด 1-1.5 x 1.5-2 ซม. (ภาพที่ 93 หน้า 157)

นิเวศวิทยา พบในป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 400-800 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ไทย มาเลเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค
พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ใบอ่อนกินเป็นผักสด มีรสเปรี้ยวอมฝาด ผลเป็นอาหารของสัตว์ป่า
ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 244 (KU, QBG, PKKU), C.F. van Beusekom &
C. Charoenpol 1895 (BKF)

- ภาพที่ 88 *Sindora siamensis* Teijsm. ex Miq. (มะค่าแต้)
- ภาพที่ 89 *Spondias pinnata* (Linn.f.) Kurz (มะกอก)
- ภาพที่ 90 *Styrax benzoides* Craib (กำยาน)
- ภาพที่ 91 *Syzygium albiflorum* (Duthie & Kurz) Bahadur & R.C.Gaur (มะห้)
- ภาพที่ 92 *Syzygium grande* (Wight) Walp. (เฒ่า)
- ภาพที่ 93 *Syzygium siamense* (Craib) P.Chantaranothai & J.Parn. (ชมพู่น้ำ)

Syzygium syzygioides (Miq.) Merr. & L.M.Perry, Fl. Ind. Bot. 1 : 431. 1855.; Thai For. Bull. 21 : 111. 1994.

ชื่อวงศ์ Myrtaceae

ชื่อพ้อง *Jambosa syzygioides* Miq.

Eugenia syzygioides (Miq.) M.R.Hend.

ชื่อพื้นเมือง หมักแ่ว (ญเวียง-ขอนแก่น) หว่าชั้น หว่าฮากยง (หนองคาย) หว่าส้ม (ชลบุรี)
แดงขึ้นก แดงตง (ประจวบคีรีขันธ์) แดงคลอง (ชุมพร) เหม็ดซุน (นครศรีธรรมราช)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปหอกแกมรูปรี ขนาด 2.5-4 x 5-9 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม ขอบเรียบ แผ่นใบด้านบนเกลี้ยง สีเขียว เป็นมัน ด้านล่างนวล เส้นใบชัดเจนทางด้านล่าง แขนงเส้นใบเรียงถี่ มีเส้นขอบใบปิดมี 1 เส้น ก้านใบ ยาว 0.5-1 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาว มีกลิ่นหอมมาก ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 3-6 ซม. ไม่มีก้านดอกย่อย ส่วนที่คล้ายก้านดอก ยาว 1-1.5 มม. ฐานดอกรูปกรวย ขนาด 3-4 x 2-3 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ แยกกัน กลีบเลี้ยง รูปสามเหลี่ยมปลายมน ขนาด 0.8 x 0.5 มม. กลีบดอก รูปมนกว้าง ขนาดประมาณ 2.5 x 2 มม. บาง หลุดร่วงง่าย เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ก้านชูอับเรณู ยาว 3.5-5.5 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 4-6 มม. ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาด 0.8-1.5 x 0.6-1.2 ซม. เมล็ด มี 1 เมล็ด ขนาดประมาณ 1 x 0.6 มม. แข็ง (ภาพที่ 94 หน้า 165)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้งและป่าใกล้ริมห้วย ที่ระดับความสูง 400-800 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอกเดือนพฤศจิกายน - มกราคม

การกระจายพันธุ์ พบในอัลสัม พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย

พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคเหนือ

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อผลสุกกินเป็นผลไม้ รสหวานอมฝาด

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 60 (KU, QBG, PKKU), Put 72 (BKF)

Terminalia alata Heyne ex Roth., Nov. Sp. Pl. 379. 1821.; Thai For. Bull. 15 : 97. 1985.

ชื่อวงศ์ Combretaceae

ชื่อพ้อง *Terminalia tomentosa* W. & A.

ชื่อพื้นเมือง เขียก เขือก (ภูเวียง-ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) จะลึก (เขมร-บุรีรัมย์)
คลี (ส่วย-สุรินทร์) สะพิแคล (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่) เขือก (สุโขทัย) ชกฟ้า
(ภาคเหนือ) กอง (ภาคเหนือ) รกฟ้า (ภาคกลาง)

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-15 ม. ผลัดใบ เปลือกสีน้ำตาลดำ แตกเป็นร่องตามยาว ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปรีแกมขอบขนาน ขนาด 4-11 x 10-30 ซม. ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบมนหรือเบี้ยว ขอบใบเรียบหรือหยักมนตื้น ผิวใบเกลี้ยง ด้านล่างค่อนข้างมีต่อม 1 คู่ ลักษณะขนค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 มม. เส้นใบขนชัดเจนด้านล่าง ก้านใบ ยาว 0.3-1 ซม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวครีม ออกที่ปลายกิ่งหรือช่อใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 5-15 ซม. ลักษณะเป็นแกนตั้งช่อเดียว มีขนสีน้ำตาลอ่อนปกคลุมหนาแน่น ดอกย่อย ขนาด ประมาณ 3 x 2 มม. ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ผิวเกลี้ยง ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม ด้านในมีขน ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ มี 10 อัน ก้าน ชู่อับเรณู ยาว 3-4 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน รูปรีหรือค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 มม. ก้านเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ 4 มม. ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก มี 5 ปีก รูปรีแกม ขอบขนาน ขนาด 2.5-5 x 4-6 ซม. ส่วนปีกเป็นสัน กว้าง 1-2 ซม. (ภาพที่ 95 หน้า 165)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 200-400 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนมีนาคม - มิถุนายน

การกระจายพันธุ์ พบที่ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย พบทั่วทุกภาค ยกเว้น ภาคใต้
พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เปลือกและเนื้อไม้ เฝ้าเอาเปลือกไปคลุกกับมะขามเปรี้ยว แล้วนำไปนึ่งทำให้
มะขามมีรสหวานขึ้น

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 250 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklai et al.

4277 (BKF)

Terminalia bellerica (Gaertn.) Roxb., Pl. Corom. 2 : 54. t.198. 1805.; Thai For. Bull. 15 : 63. 1985.

ชื่อวงศ์ Combretaceae

ชื่อพ้อง *Myrobalanus bellerica* Gaertn.

ชื่อพื้นเมือง แหน (ญวียง-ขอนแก่น) ลัน (เชียงราย) สะดู่ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) แหน แหนตัน แหนขาว (ภาคเหนือ) สมอพิเภก สมอแหน (ภาคกลาง)

ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 20-30 ม. ผลัดใบ เปลือกสีน้ำตาลดำ แตกเป็นสะเก็ด กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ เป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง รูปไข่กลับหรือรูปรีแกมรูปไข่กลับ ขนาด 9-15 x 13-28 ซม. ปลายใบมนหรือเรียวแหลมเป็นติ่ง โคนใบสอบ ก้านใบเรียว ยาว 4-6 ซม. ที่บริเวณกึ่งกลางก้านใบมีตุ่ม 1 คู่ ยาวประมาณ 0.5 มม. ไม่ชัดเจน ดอก เป็นช่อ ดอก สีขาวครีม มีกลิ่นเหม็นเอียน ออกที่ซอกใบใกล้ปลายยอด ลักษณะเป็นแกนตั้งช่อเดียว ปลายช่อห้อย ยาว 10-15 ซม. ดอกย่อย ขนาด 4-5 x 1-2 มม. ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยง มี 5 กลีบ โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ด้านในมีขน ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 2-3 มม. ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 - 2.5 ซม. มีขนสีน้ำตาลอมแดง คล้ายกำมะหยี่ปกคลุมหนาแน่น (ภาพที่ 96 หน้า 165)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 400-600 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในศรีลังกา อินเดีย พม่า ไทย อินโดจีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤษศาสตร์พื้นบ้าน ผลแก่กินเป็นผลไม้ รสมัน

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 245 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklai et al.

3106 (BKF)

Terminalia chebula Retz., Obs. Bot. 5 : 31. 1788.; Thai For. Bull. 15 : 71. 1985.

ชื่อวงศ์ Combretaceae

ชื่อพ้อง *Terminalia tomentella* Kurz

ชื่อพื้นเมือง ส้มมอ (ญวียง-ขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ม่าแน (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่)
หมากแนะ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) สมอไทย สมออัพยา (ภาคกลาง)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. ผลัดใบ เปลือกสีน้ำตาลอ่อน ผิวค่อนข้างเรียบ ยอดอ่อนและกิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลแดงปกคลุม ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียนสลับ รูปไข่หรือรูปไข่แกมรูปรี ขนาด 5-12 x 7-21 ซม. ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบแหลมหรือเบี้ยว ผิวใบด้านล่างมีขน เส้นใบขนชัดเจนทั้งสองข้าง ก้านใบ ยาว 1-2 ซม. เกือบ มีต่อม 1 คู่ ค่อนไปทางโคนใบ ขนาดประมาณ 1 x 2 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวครีม ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง ยาว 3-6 ซม. ลักษณะเกดตั้งมีหลายช่อ ปลายช่อห้อย มีขน ดอกย่อย ขนาด 2-2.5 x 3-4 มม. ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยง มี 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ด้านในมีขน ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ มี 10 อัน เรียงเป็นชั้น ๆ ละ 5 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 3-4 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน เกือบ ผล เป็นผลสด รูปรีหรือรูปรีกว้าง ขนาด 2-3 x 2.5-4 ซม. เกือบ เรียบหรือมีสันมน 5 พู (ภาพที่ 97 หน้า 165)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 200-400 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบใน อินเดีย พม่า จีนตอนใต้ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย
พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อผลแก่กินเป็นผลไม้ รสฝาดอมเปรี้ยว แก้กระหายน้ำ

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 251 (KU, QBG, PKKU), C. Phengklai et al.

3644 (BKF)

Terminalia mucronata Craib & Hutchinson, Kew Bull. : 358. 1909.; Thai For. Bull. 15 : 77. 1985.

ชื่อวงศ์ Combretaceae

ชื่อพ้อง *Terminalia corticosa* Pierre ex Laness.

ชื่อพื้นเมือง เปื่อยเลือด (ญะเวียง-ขอนแก่น) เปีย (อุบลราชธานี) ปราบตำเลีย (เขมร-บุรีรัมย์)
โคะกาง (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่) เปื่อยสะแอน เปื่อยปัง เปื่อยปี เปื่อย (ภาคเหนือ)
มะกาเถื่อน (เงี้ยว-ภาคเหนือ) มะเกลือเลือด (ภาคกลาง)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-25 ม. ผลัดใบ เปลือกเรียบสีน้ำตาลอมเทาอ่อนและหลุดเป็นหลุมตื้น ๆ ยอดอ่อนและกิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลแดงปกคลุมหนาแน่น ใบเป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม รูปรีหรือรูปรีแกมขอบขนาน ขนาด 3.5-8 x 7-15 ซม. ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบแหลมหรือมน ผิวใบด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีขนสีน้ำตาลแดงปกคลุมหนาแน่น เส้นใบนูนชัดเจนด้านล่าง ก้านใบ ยาว 1-2 ซม. มีขนและมีต่อม 1 คู่ อยู่ใกล้โคนใบ ขนาดประมาณ 1 x 2 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเหลือง ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 8-12 ซม. ลักษณะเป็นแกนตั้งช่อเดี่ยว มีขน ดอกย่อย ขนาด 3-3.5 x 2-2.5 มม. ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยง มี 5 กลีบ เชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม มีขน ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ มี 10 อัน เรียงเป็นชั้น ๆ ละ 5 อัน สลับกัน ก้านชูอับเรณู ยาว 3-4 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน รูปรี ยาว 2-3 มม. มีขน ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก มี 2 ปีก รูปไข่กลับ ขนาด 2.5-3 x 3.5-4 ซม. ลักษณะแบน มีขนสีน้ำตาลนุ่มปกคลุมหนาแน่น (ภาพที่ 98 หน้า 165)

นิเวศวิทยา พบในป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-500 เมตรจากระดับน้ำ

ทะเล ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ไทย กัมพูชา ประเทศไทย พบทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคใต้
พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 252 (KU, QBG, PKKU), T. Smitinand 10882 (BKF)

Terminalia pierrei Gagnep., Not. Syst. 3 : 286. 1916.; Thai For. Bull. 15 : 94. 1985.

ชื่อวงศ์ Combretaceae

ชื่อพ้อง *Terminalia dafeuillana* Pierre ex Laness.

ชื่อพื้นเมือง เปื่อยกะยอม (ญะเวียง-ขอนแก่น) ตะแบกใบขน (นครราชสีมา) เปื่อยขน เปื่อย
(ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ตะแบกกทราย (ประจวบคีรีขันธ์)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-15 ม. ผลัดใบ เปลือกเรียบสีเทาอ่อนอม
น้ำตาลอ่อนและหลุดเป็นหลุมตื้น ๆ ยอดอ่อนและกิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลอมแดงปกคลุมหนาแน่น ผิว
กิ่งมีช่องอากาศกระจายทั่วไป ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม รูปรีหรือรูปรีแกม
ขอบขนาน ขนาด 2.5-5 x 4.5-7.5 ซม. ปลายใบและโคนใบแหลมหรือมน มีต่อม 1 คู่ ที่โคนใบ
ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.5 มม. ผิวใบด้านบนเกลี้ยงยกเว้นเส้นกลางใบมีขน ผิวใบด้าน
ล่างมีขนปกคลุมหนาแน่น เส้นใบด้านล่างนูนชัดเจน ก้านใบ ยาว 3-6 มม. มีขน ดอก เป็นช่อ
ดอก ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง ยาว 5-10 ซม. ลักษณะเป็นแกนตั้งช่อเดี่ยว มีขน ดอกย่อยช่วง
บนเป็นดอกเพศผู้ ช่วงล่างเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ขนาด 2.5-3 x 3-4 มม. ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบ
เลี้ยง มี 5 กลีบ โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม มีขนทั้งสอง
ด้าน ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 4-6 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน
รูปรี ยาว 1-1.5 มม. มีขน ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่แตก มี 5 ปีก รูปรีกว้างหรือรูปไข่กลับ ขนาด
0.9-1.5 x 1-2 ซม. ส่วนปีกเป็นสัน กว้าง 3-4 มม. มีขนสีน้ำตาลอมแดงปกคลุมหนาแน่น
(ภาพที่ 99 หน้า 165)

นิเวศวิทยา พบในป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-500 เมตร จากระดับน้ำ
ทะเล ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม

การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา ประเทศไทย พบที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ภาคตะวันออก ภาคตะวันตกเฉียงใต้และภาคกลาง

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 253 (KU, QBG, PKKU), S. Phengnaren 116
(BKF)

- ภาพที่ 94 *Syzygium syzygioides* (Miq.) Merr. & L.M.Perry (แดงคลอง)
ภาพที่ 95 *Terminalia alata* Heyne ex Roth. (รูกฟ้า)
ภาพที่ 96 *Terminalia bellerica* (Gaertn.) Roxb. (สมอพิเภก)
ภาพที่ 97 *Terminalia chebula* Retz. (สมอไทย)
ภาพที่ 98 *Terminalia mucronata* Craib & Hutch. (มะเกลือเลือด)
ภาพที่ 99 *Terminalia pierrei* Gagnep. (ตะแบกทราย)

Vitex pinnata Linn., Sp. Pl. : 638. 1753.

ชื่อวงศ์ Verbenaceae

ชื่อพ้อง *Vitex pubescens* Vahl

ชื่อพื้นเมือง ตีนนก (ญะเข็ญ-ขอนแก่น ภาคเหนือ) สวองหิน (นครราชสีมา สระบุรี) สวองดินเปิด
สวองใหญ่ (สระบุรี) สวอง (ภาคกลาง) สมอดินเปิด (ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์)
ลำปูน ชามอ (เขมร-จันทบุรี) สมอหลวง (ชลบุรี) สมอนน (ประจวบคีรีขันธ์)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5-15 ม. กิ่งอ่อนลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม มีขน
ใบ เป็นใบประกอบแบบฝ่ามือ มี 3-5 ใบย่อย ก้านช่อใบ ยาว 5-10 ซม. มักแผ่แบนเป็นปีก ใบย่อย
ที่อยู่กลางมีขนาดใหญ่ที่สุด รูปรีแกมรูปหอกกลับ ขนาด 4-8 x 8-15 ซม. ปลายใบเรียวแหลม
โคนใบเรียวสอบ ก้านใบย่อย ยาว 1-3 มม. ใบย่อยอีก 2 ใบที่อยู่ด้านข้าง รูปรีหรือรูปหอกกลับ
ขนาด 3-6 x 5-12 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม เส้นใบขนานชัดเจนด้านล่าง ก้านใบย่อย
ยาว 1-2 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมน้ำเงินม่วง ออกที่ปลายกิ่ง ช่อดอก ยาว 10-25 ซม.
แกนช่อมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม มีขนปกคลุมหนาแน่น ใบประดับย่อย รูปรีหรือรูปหอกกลับ ขนาด
1-2 x 4-5 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย
ขนาดประมาณ 4 x 5 มม. กลีบดอก โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาวประมาณ 8 มม. ปลาย
กลีบแยกเป็น 5 แฉก ลักษณะคล้ายริมฝีปาก กลีบด้านบนมี 2 กลีบ ยาวประมาณ 6 มม. กลีบ
ด้านล่างมี 3 กลีบ ยาวประมาณ 9 มม. ผิวด้านในใกล้คอหลอดด้านล่างมีขนสีน้ำเงินอมม่วง เกสร
เพศผู้ มี 4 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 9-10 มม. ไค้งอขึ้นด้านกลีบบน เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ผล
เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-7 มม. เมื่อสุกเป็นสีม่วงเข้มอมดำ มีกลีบเลี้ยง
ติดคงทน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6-8 มม. ผิวด้านนอกมีขน (ภาพที่ 100 หน้า 172)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูง 200-500 เมตร จากระดับน้ำ
ทะเล ออกดอกเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม
การกระจายพันธุ์ พบในไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย พบกระจาย
ทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ่างอิง T. Thitimetharoch 41 (KU, QBG, PKKU), K. Larsen et al. (BKF)

Vitex quinata (Lour.) F.N.Will., Bull. Herb. Boiss. II. 5 : 431. 1905.

ชื่อวงศ์ Verbenaceae

ชื่อพ้อง *Cornutia quinata* Loureiro

ชื่อพื้นเมือง สะดาง คาง คัง (ภูเวียง-ขอนแก่น เลย) ชางคาง (อุดรธานี) เปะ อีเปะ (นครราชสีมา)
มะคัง (อุบลราชธานี) หมากเล็กหมากน้อย (ประจวบคีรีขันธ์)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-10 ม. กิ่งอ่อนลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม มีขนปกคลุมหนาแน่น ใบ เป็นใบประกอบแบบฝ่ามือ มี 3(-4-5) ใบย่อย ก้านช่อใบ ยาว 2.5-4.5 ซม. ใบย่อยที่อยู่กลางมีขนาดใหญ่ที่สุด รูปไข่กลับหรือรูปหอกกลับ ขนาด 2-5 x 3-8 ซม. ปลายใบและโคนใบแหลมหรือมน ก้านใบย่อย ยาว 0.5-1.5 ซม. ใบที่เหลื่อ รูปรีหรือรีกว้าง ขนาด 2-4.5 x 3-7 ซม. ก้านใบย่อย ยาว 2-5 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวครีม ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 5-10 ซม. เกสรเพศผู้เป็นสี่เหลี่ยม มีขน ใบประดับย่อยรูปรีหรือรูปหอกกลับ ขนาดประมาณ 0.5 x 1.5 มม. ก้านดอก ยาว 3-6 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ขนาดประมาณ 2 x 2.5 มม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม กลีบดอกมี 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันปลายกลีบแยกลักษณะคล้ายริมฝีปากเป็น 5 แฉก กลีบด้านบนมี 2 กลีบ ยาวประมาณ 2.5 มม. เกือบ กลีบด้านล่างมี 3 กลีบ ยาวประมาณ 3.5 มม. ฝักด้านในใกล้คอหลอดด้านล่างมีขนยาวสีน้ำตาลอ่อน เกสรเพศผู้ มี 5 อัน ก้านชูอับเรณู ยาวประมาณ 12 มม. ใต้วงอขึ้นด้านกลีบบน เกสรเพศเมียมีรังไข่ 1 อัน ผล เป็นผลสด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 8-12 มม. ผลสุกเป็นสีน้ำตาลอมดำ มีกลีบเลี้ยงเจริญติดคงทน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 9 มม. (ภาพที่ 101 หน้า 172)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 300-844 เมตรจากระดับ

น้ำทะเล ออกดอกเดือนเมษายน - มิถุนายน

การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย จีนตอนใต้ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย ประเทศไทย

พบกระจายทั่วทุกภาค ยกเว้นภาคใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 258 (KU, QBG, PKKU), S. Phengnaren 478

(BKF)

Xanthophyllum virens Roxb., Pl. Corom. 3 : 82. t.284. 1820.

ชื่อวงศ์ Polygalaceae

ชื่อพ้อง *Xanthophyllum flavescens* Roxb. var. *virens* Hook.

ชื่อพื้นเมือง ข้าวเปลือก (ภูเวียง-ขอนแก่น) ขางขาว (เชียงใหม่) มะดูก (เชียงราย)

ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-25 ม. กิ่งอ่อนสีเขียวเข้มอมดำ มักพบมี
 ตุ่มขนาดเล็ก 2-4 ตุ่ม เรียงตามยาวกิ่งเป็นแถวตรงเหนือซอกใบชัดเจน ใบ เป็นใบเดี่ยว เวียน
 สลับ รูปรีหรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 2.5-5 x 9-12 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบแหลม
 แผ่นใบหนา ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม เกือบเป็นมัน คล้ายแผ่นหนัง เส้นกลางใบนูน สีเหลืองเห็น
 ชัดทั้งสองด้าน ก้านใบ ยาว 5-8 มม. สีน้ำตาลเข้มอมดำ ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเหลืองหรือ
 ม่วงอ่อน ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาวประมาณ 10 ซม. ใบประดับเรียว ยาว 1-2
 มม. หลุดร่วงง่าย กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ แยกกัน กลีบเลี้ยง รูปหอกหรือรูป
 ไช่กว้าง ยาว 2-2.5 มม. สีเขียวอมน้ำตาลอ่อน กลีบดอก จัดเรียงคล้ายดอกถั่ว กลีบล่างมี 1
 กลีบ ลักษณะพับเป็นสันคล้ายท้องเรือ รูปรี ขนาด 4-5 x 6-7 มม. ปลายแหลม ขอบเรียบ โอบ
 หุ้มเกสรเพศผู้และก้านเกสรเพศเมีย มีขนที่โคนกลีบทั้งด้านในและด้านนอก อีก 4 กลีบที่เหลือ
 ขอบกลีบเบี้ยว รูปรีหรือรูปหอกกลับ ขนาด 1.5-2 x 5-7 มม. โดยมี 2 กลีบที่อยู่ด้านบนโค้งแอ่นขึ้น
 มีขนที่โคนกลีบด้านใน เกสรเพศผู้ มี 8 อัน แยกกัน ก้านชูอับเรณู ยาว 5-7 มม. เกสรเพศเมีย
 มีรังไข่ 1 อัน ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 3-4 มม. ก้านดอกย่อย ยาว 4-5 มม. ผล เป็นผลแห้งแก่ไม่
 แตก ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5-3 ซม. เกือบ (ภาพที่ 102-103 หน้า 172)

นิเวศวิทยา พบตามป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 500-700 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก
 เดือนมกราคม - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบในอัลสัม พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย พบที่ภาคเหนือ
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตกเฉียงใต้และภาคใต้

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 259 (KU, QBG, PKKU), C.F. Van Beusekom &
 T. Santisuk 2883 (BKF)

Xylia xylocarpa (Roxb.) Taub. var. *kerrii* (Craib & Hutch.) Nielsen, Adansonia Ser.2. 19 : 344. 1980.; Fl. Thail. 4 (2) : 150. 1985.

ชื่อวงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Mimosoideae

ชื่อพ้อง *Mimosa xylocarpa* Roxb.

Xylia kerrii Craib & Hutch.

ชื่อพื้นเมือง แดง (ภูเวียง-ขอนแก่น ทัวไป) ปราน (ส่วย-สุรินทร์) ไปรน์ (ศรีสะเกษ) ควาย (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่ กาญจนบุรี) เพร์ ไคว (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน)

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 10-15 ม. ผลัดใบ เปลือกต้นเรียบเป็นหลุมตื้นสีน้ำตาลอ่อน กิ่งและยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาลอ่อน ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ก้านช่อใบ ยาว 3-6 ซม. ใบประกอบย่อยมี 1 คู่ ยาว 10-25 ซม. โคนก้านบวม มีใบย่อย 4-5 คู่ รูปไข่แกมรูปรี ขนาด 2-7 x 3.5-14 ซม. ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบมน ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างนวล มีขนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น หูใบเป็นเส้น ยาว 3-5 มม. ก้านใบย่อย ยาว 3-4 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวครีม มีกลิ่นหอม มักออกเป็นกระจุกที่ซอกใบ ก้านช่อดอก ยาว 2-6 ซม. ช่อดอกค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 ซม. ก้านดอกย่อย ยาวประมาณ 0.5 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมกันเป็นรูปกรวย ขนาดประมาณ 2 x 3 มม. ปลายกลีบแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม กลีบดอก แยกกัน รูปรี ขนาดประมาณ 1 x 4 มม. มีขน เกสรเพศผู้ มี 10 อัน ก้านชูอับเรณู ยาว 4-8 มม. เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน ยาว 2-2.5 มม. มีขน ผล เป็นฝักเมื่อแห้งแก่แล้วแตกเป็น 2 ซีก โค้งงอรูปพระจันทร์ครึ่งซีก ขนาด 4.5-6.5 x 16-20 ซม. ลักษณะแบน แข็งเหมือนเนื้อไม้ ผิวด้านนอกสีน้ำตาลอมเขียวอ่อน ด้านในสีน้ำตาลแดง เมล็ด รูปรี ขนาด 0.7-1 x 1-1.5 ซม. แบน สีน้ำตาล (ภาพที่ 104 หน้า 172)

นิเวศวิทยา พบตามป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 200-400 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก เดือนมกราคม - มีนาคม

การกระจายพันธุ์ พบในพม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค พืชศาสตร์พื้นบ้าน เนื้อไม้มีกลิ่นหอมจากฝักอ่อนกินได้ รสมันอมฝาด

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 122 (KU, QBG, PKKU), C. Phengkhai 3490 (BKF)

Zanthoxylum rhetsa (Roxb.) DC., Prodr. 1 : 728. 1824.

ชื่อวงศ์ Rutaceae

ชื่อพ้อง *Fagara rhetsa* Roxb.

Zanthoxylum limonella (Dent.) Alston

ชื่อพื้นเมือง แก่น (ภูเวียง-ขอนแก่น) มะเขว่น (ลาว) หมากข่วง (แม่ฮ่องสอน) มะข่วง (ภาคเหนือ)
กำจัดตัน พริกหอม หมากมาศ (กรุงเทพฯ) ลูกระมาศ (ภาคกลาง)

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลางสูง 5-15 ม. ผลัดใบ เปลือกลำต้นส่วนบนและกิ่งมีหนาม ใบ เป็นใบประกอบรูปขนนกชั้นเดียว เวียนสลับ ยาว 20-55 ซม. มีใบย่อย 10-17 คู่ ใบย่อยออกตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม รูปไข่ ขนาด 2-4 x 5-12 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบและเบี้ยว ขอบใบเรียบหรือหยักห่าง ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม เป็นมัน เส้นใบนูนชัดเจนด้านล่าง ก้านใบย่อย ยาว 2-5 มม. ดอก เป็นช่อดอก สีขาวอมเขียว ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 5-10 ซม. เกสรตัวผู้ ดอกต่างเพศต่างต้น ดอกย่อยขนาดเล็กเป็นกระจุกหนาแน่นอยู่ตอนบนของช่อ ก้านดอกย่อย ยาวประมาณ 1 มม. กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4 กลีบ กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 0.5 มม. กลีบดอก รูปรี ยาว 1.5-2 มม. ดอกเพศผู้ มีเกสรเพศผู้ 4 อัน เรียงสลับกับกลีบดอก ดอกเพศเมีย ไม่มีเกสรเพศผู้ เกสรเพศเมีย มีรังไข่ 1 อัน 3 ช่อง ผล เป็นผลแห้งแก่แล้วแตกเป็น 2 ฝา ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-7 มม. ผิวขรุขระ เมล็ด ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.5 มม. สีดำ เป็นมัน (ภาพที่ 105 หน้า 172)

นิเวศวิทยา พบในป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 500-700 เมตร จากระดับน้ำทะเล ออกดอก
เดือนมีนาคม - เมษายน

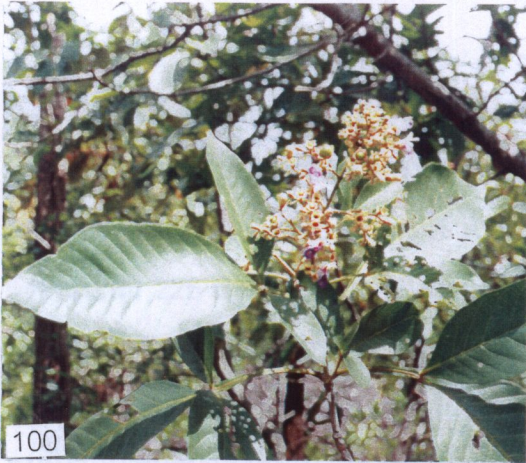
การกระจายพันธุ์ พบในอินเดีย ศรีลังกา พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย
ฟิลิปปินส์ ประเทศไทย พบกระจายทั่วทุกภาค

พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ใบอ่อนกินเป็นผักสด มีกลิ่นหอม ผลแก่ใช้เป็นเครื่องเทศปรุงอาหารป่า
ประเภทผัด ตัดกลิ่นคาวทำให้มีกลิ่นหอมและรสเผ็ด

ตัวอย่างพันธุ์ไม้อ้างอิง T. Thitimetharoch 106 (KU, QBG, PKKU), J.F.Maxwell 74-754

(BK)

- ภาพที่ 100 *Vitex pinnata* Linn. (ตีนนก)
ภาพที่ 101 *Vitex quinata* (Lour.) F.N.Will. (อีแปะ)
ภาพที่ 102 *Xanthophyllum virens* Roxb. (ดอก - ขางขาว)
ภาพที่ 103 *Xanthophyllum virens* Roxb. (ผล - ขางขาว)
ภาพที่ 104 *Xylia xylocarpa* Taub. var. *kerrii* (Craib & Hutch.) Nielsen (แดง)
ภาพที่ 105 *Zanthoxylum rhetsa* (Roxb.) DC. (กำจัดต้น)

วิจารณ์

จากการศึกษาสภาพภูมิประเทศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่ามีลักษณะเป็นภูเขาหินทราย รูปวงแหวนสองชั้น ภูเขาชั้นนอก มีระดับความสูงที่สุดประมาณ 844 เมตร จากระดับน้ำทะเล ภูเขาชั้นใน มีความสูงที่สุดประมาณ 465 เมตร ที่เชิงเขามีความสูงประมาณ 225 เมตร เทือกเขาที่มีความชันปานกลางถึงความชันสูง บริเวณตอนกลางเป็นแอ่งพื้นที่ราบซึ่งชาวบ้านอาศัยอยู่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินทราย มีชั้นดินตื้น มักพบเห็นลานหินและโขดหินทรายกระจายทั่วไป โดยเฉพาะที่ระดับความสูง 225-500 เมตร จากระดับน้ำทะเล ทำให้มักพบมีต้นไม้เอนล้มและต้นไม้ใหญ่ขึ้นกระจายห่าง ๆ สภาพสังคมพืชหลักที่พบ มี 3 แบบ คือ สังคมพืชป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) พบได้ในภูเขาชั้นในทั้งหมด ส่วนภูเขาชั้นนอกพบป่าชนิดนี้ในพื้นที่ระดับความสูงประมาณ 200-500 เมตร จากระดับน้ำทะเล คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ทั้งหมดของพื้นที่อุทยานฯ สังคมพืชป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest) พบบริเวณภูเขาชั้นนอกที่ระดับความสูงประมาณ 400-600 เมตร จากระดับน้ำทะเล โดยพบประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด สังคมพืชป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest) พบบริเวณภูเขาชั้นนอกที่ระดับความสูงประมาณ 500-844 เมตร จากระดับน้ำทะเล ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด และจากการศึกษาในแปลงทดลองพบพรรณไม้ยืนต้นทั้งหมด 65 ชนิด อยู่ใน 53 สกุล 31 วงศ์ ดังตารางที่ 12 หน้า 80

ผลการศึกษาแปลงทดลองที่ 1 ดังตารางที่ 6 หน้า 49 ภาพที่ 21 หน้า 51, ภาพที่ 22 และ ภาพที่ 23 หน้า 52 พบว่าที่ระดับความสูงประมาณ 300 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง พบพรรณไม้ยืนต้น 12 ชนิด อยู่ใน 9 สกุล 7 วงศ์ เป็นสังคมพืชป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ รัง (*Shorea siamensis* Miq.) พบมากที่สุดถึง 37 ต้น รองลงมาได้แก่ รกฟ้า (*Terminalia alata* Heyne ex Roth.) พบ 7 ต้น สมอไทย (*Terminalia chebula* Retz.) พบ 4 ต้น หัวแมงวัน (*Buchanania reticulata* Hance) พบ 3 ต้น เหล่านี้เป็นต้น เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ค่อนข้างมีความลาดชัน มีสภาพเป็นลานหินทราย ดินเป็นดินทราย และเป็นดินใหม่ มีการพัฒนาของชั้นดินน้อย ขาดความชุ่มชื้นและความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุ ทำให้พบพรรณไม้ยืนต้นขึ้นกระจายห่าง ๆ มีเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นค่อนข้างเล็ก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นประมาณ 30-93 เซนติเมตร ต้นรังมีขนาดใหญ่ที่สุดและ มักพบต้นไม้เอนล้มเสมอ

จากผลการศึกษาแปลงทดลองที่ 2 ดังตารางที่ 7 หน้า 54 ภาพที่ 24 หน้า 57, ภาพที่ 25 และ ภาพที่ 26 หน้า 58 ที่ระดับความสูงประมาณ 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล พบพรรณไม้ยืนต้น 9 ชนิด อยู่ใน 8 สกุล 6 วงศ์ เป็นสังคมพืชป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ รัง (*Shorea siamensis* Miq.) พบมากที่สุดถึง 50 ต้น รองลงมาได้แก่ เต็ง (*Shorea obtusa* Wall. ex Bl.) พบ 20 ต้น ห้วแมงวัน (*Buchanania reticulata* Hance) และ รกฟ้า (*Terminalia alata* Heyne ex Roth.) พบอย่างละ 4 ต้น ตีนนก (*Vitex pinnata* Linn.) พบ 3 ต้น เหล่านี้เป็นต้น แต่เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ค่อนข้างมีความลาดชัน มีสภาพของลานหินทราย ดินตื้นและเป็นดินทรายทำให้พบไม้ยืนต้นที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นค่อนข้างเล็ก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นประมาณ 30-110 เซนติเมตร ต้นเต็งมีขนาดใหญ่ที่สุด มักพบไม่ล้มเอนเช่นเดียวกับที่ระดับ 300 เมตร จากระดับน้ำทะเล

จากผลการศึกษาแปลงทดลองที่ 3 ดังตารางที่ 8 หน้า 60 ภาพที่ 27 หน้า 62, ภาพที่ 28 และ ภาพที่ 29 หน้า 63 พบว่าที่ระดับความสูงประมาณ 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล ปานกลาง พบพรรณไม้ยืนต้น 20 ชนิด อยู่ใน 18 สกุล 13 วงศ์ เป็นสังคมพืชป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest) พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะแบกกราย (*Terminalia pierre*) พบมากที่สุดถึง 14 ต้น รองลงมา ได้แก่ ตีนนก (*Vitex pinnata* Linn.) พบ 12 ต้น ตั้วขาว (*Cratoxylum formosum* Dyer) พบ 5 ต้น พลับพล่า (*Microcos tomentosa* Smith) พลองดำ (*Memecylon edule* Roxb. var. *brevipes* Craib) อีเปาะ (*Vitex quinata* F.N.Will.) และ มะค่าแต้ (*Sindora siamensis* Teijsm. ex Miq.) พบอย่างละ 3 ต้น เหล่านี้เป็นต้น แต่เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพของลานหินทราย ดินตื้น เป็นดินทราย ทำให้พบไม้ยืนต้นที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นค่อนข้างเล็ก เช่นเดียวกับที่ระดับ 300, 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นประมาณ 30-110 เซนติเมตร ต้นตะแบกกรายมีขนาดใหญ่ที่สุด และพบว่ามีความหลากหลายของชนิดพันธุ์มากกว่าประมาณ 2 เท่า

จากผลการศึกษาแปลงทดลองที่ 4 ดังตารางที่ 9 หน้า 65 ภาพที่ 30 หน้า 67, ภาพที่ 31 และ ภาพที่ 32 หน้า 68 พบว่าที่ระดับความสูงประมาณ 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล ปานกลาง พบพรรณไม้ยืนต้น 25 ชนิด อยู่ใน 22 สกุล 20 วงศ์ เป็นสังคมพืชป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest) พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ แดงคลอง (*Syzygium syzygioides*

Merr. & L.M.Perry) พบมากที่สุดถึง 10 ต้น รองลงมา ได้แก่ ตะเคียนหิน (*Hopea ferrea* Pierre) พบมี 5 ต้น กะอวม (*Acronychia laurifolia* Bl.) และ พลองดำ (*Memecylon edule* Roxb. var. *brevipes* Craib) พบอย่างละ 4 ต้น เมา (*Syzygium grande* Walp.) กระโดนแดง (*Linoceira microstigma* Gagnep.) ตะแบกแดง (*Lagerstroemia calyculata* Kurz) มะดันป่า (*Garcinia fusca* Pierre) ยางแดง (*Dipterocarpus turbinatus* Gaertn.f.) และ ชมพู่น้ำ (*Syzygium siamense* P.Chantaranothai & J.Parn.) พบอย่างละ 3 ต้น เหล่านี้เป็นต้น ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นประมาณ 30-212 เซนติเมตร ต้นกระบกมีขนาดใหญ่ที่สุด และเป็นระดับความสูงของพื้นที่ที่พบมีความหลากหลายของชนิดพันธุ์มากที่สุด พื้นที่ส่วนใหญ่มีหน้าดินลึก ดินค่อนข้างชุ่มชื้นและอุดมสมบูรณ์ มีความลาดชันน้อย นอกจากนี้ยังพบมีพรรณไม้เฉพาะถิ่น (Endemic species) ด้วย 1 ชนิด คือ มะพลับเจ้าคุณ (*Diospyros winitii* Fletcher) ขึ้นกระจายตามสังคมพืชแบบป่าดิบแล้งโดยเฉพาะตามแนวริมห้วยที่ระดับความสูง 400-700 เมตรจากระดับน้ำทะเล

จากผลการศึกษาแปลงทดลองที่ 5 ดังตารางที่ 10 หน้า 70 ภาพที่ 33 หน้า 72, ภาพที่ 34 และ ภาพที่ 35 หน้า 73 พบว่า ที่ระดับความสูงประมาณ 700 เมตร จากระดับน้ำทะเล พบพรรณไม้ยืนต้น 23 ชนิด อยู่ใน 19 สกุล 17 วงศ์ เป็นสังคมพืชป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest) พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะเคียนหิน (*Hopea ferrea* Pierre) พบมากที่สุดถึง 12 ต้น รองลงมา ได้แก่ แดงคลอง (*Syzygium syzygioides* Merr. & L.M.Perry) พบมี 8 ต้น อีแปะ (*Vitex quinata* F.N.Will.) พบมี 5 ต้น พลองดำ (*Memecylon edule* Roxb. var. *brevipes* Craib) พบมี 4 ต้น กะอวม (*Acronychia laurifolia* Bl.) พลองกินลูก (*Memecylon edule* Roxb. var. *ovata* C.B.Clarke) และคำแสด (*Mallotus philippinensis* Muell.Arg.) พบมีอย่างละ 3 ต้น เหล่านี้เป็นต้น ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นประมาณ 30-233 เซนติเมตร ต้นแดงคลองขนาดใหญ่ที่สุดในแปลงนี้พบมีความหลากหลายของชนิดพันธุ์มากใกล้เคียงกับที่ระดับ 600 เมตร

จากผลการศึกษาแปลงทดลองที่ 6 ดังตารางที่ 11 หน้า 75 ภาพที่ 36 หน้า 77, ภาพที่ 37 และ ภาพที่ 38 หน้า 78 พบว่าที่ระดับความสูงประมาณ 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล พบพรรณไม้ยืนต้น 13 ชนิด อยู่ใน 12 สกุล 11 วงศ์ เป็นสังคมพืชป่าดิบแล้งกึ่งป่าดิบเขา พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ กำนยาน (*Styrax benzoides* Craib) พบมากที่สุดถึง 12 ต้น รองลงมา

ได้แก่ ตะเคียนหิน (*Hopea ferrea* Pierre) อีแปะ (*Vitex quinata* F.N.Will.) และ แดงคลอง (*Syzygium syzygioides* Merr. & L.M.Perry) พบมีอย่างละ 7 ต้น ก่อขาว (*Lithocarpus thomsonii* Rehd.) และ ลำปำ (*Pterospermum diversifolia* Bl.) พบอย่างละ 4 ต้น ก่อเงาะ (*Castanopsis nephelioides* King ex Hook.f.) พลับพลา (*Microcos tomentosa* Smith) และ มะปวน (*Mitrephora vandiflora* Kurz) พบอย่างละ 3 ต้น เหล่านี้เป็นต้น ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นประมาณ 30-148 เซนติเมตร ต้นตะเคียนหินมีขนาดใหญ่ที่สุด ซึ่งในแปลงทดลองนี้พบมีความหลากหลายของชนิดพันธุ์ลดลงกว่าในแปลงทดลองที่ระดับความสูง 600 และ 700 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ในสังคมพืชป่าเต็งรัง พบว่าที่แปลงทดลองระดับความสูง 300 เมตร มีไม้รังเป็นไม้เด่นมีปริมาณจำนวนต้นมากที่สุด และ ที่ระดับความสูง 400 เมตร มี ไม้เต็งเป็นไม้เด่น ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ เสวียน (2537) นอกจากนี้ยังพบไม้ยืนต้นชนิดอื่นที่อยู่นอกแปลงทดลอง ได้แก่ มะม่วงหาวแมงวัน (*Buchanania latifolia* Roxb.) ยางเหียง (*Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm. ex Miq.) ตั้วขน (*Cratoxylum formosum* Dyer spp. *pruniflorum* Gog.) ตั้บเต้าตัน (*Diospyros ehretioides* Wall.) เหมือดโลด (*Aporosa villosa* Baill.) มะขามป้อม (*Phyllanthus emblica* Linn.) เสี้ยวป่า (*Bauhinia saccocalyx* Pierre) แลเมสสาร (*Cassia garrettiana* Craib) จนวน (*Dalbergia nigrescens* Kurz) มะกอกดอน (*Schrebera swietenioides* Roxb.) กระมอ (*Gardenia obtusifolia* Roxb.) ข้าวสารป่า (*Pavetta tomentosa* Roxb. ex Smith) มะสัง (*Feroniella lucida* Swing.) เหล่านี้เป็นต้น

ในสังคมพืชป่าเบญจพรรณ พบไม้ยืนต้นชนิดอื่นที่อยู่นอกแปลงทดลอง ได้แก่ อ้อยช้าง (*Lannea coromandelica* Merr.) กะเจียน (*Polyalthia cerasoides* Benth. ex Bedd.) โมกมัน (*Wrightia tomentosa* Roem. & Schult.) กระโดน (*Careya sphaerica* Roxb.) แควหัวหมู (*Markhamia stipulata* Seem.) ขี้ฮ้าย (*Terminalia nigrovenulosa* Pierre ex Laness) พะยอม (*Shorea roxburghii* G.Don) ขันทองพยาบาท (*Suregada multiflorum* Baill.) มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa* Craib) จิงชัน (*Dalbergia oliveri* Gamble) ยมหิน (*Chukrasia velutina* Wight & Arn.) มะกอกดอน (*Schrebera swietenioides* Roxb.) กาสิน (*Schoutenia ovata* Korth.) เหล่านี้เป็นต้น

ในสังคมพืชป่าดิบแล้ง พบเป็นสังคมตะเคียนหิน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทวี (2529) พบไม้ยืนต้นชนิดอื่นที่อยู่นอกแปลงทดลอง ได้แก่ เต่าร้างแดง (*Caryota mitis* Lour.) มะพลับ (*D. malabarica* Kostel. var. *siamensis* Bakh.) อังฮ้อน (*Diospyros lanceifolia* Roxb.) เปล้าใหญ่ (*Croton oblongifolius* Roxb.) ตาเสือ (*Aphanamixis polystachya* Parker) อบเชย (*Cinnamomum* spp.) ไทร (*Ficus* spp.) หว่าเขา (*Cleistocalyx operculatus* Merr. & Perry) โกงกางเขา (*Fagraea ceilanica* Thunb.) เหล่านี้เป็นต้น

สภาพพื้นที่บริเวณใกล้ริมห้วยพบว่า มีพืชอีกหลายชนิดที่แตกต่างจากสังคมพืชป่าดิบแล้งที่พบตามภูเขา พรรณพืชเจริญอยู่อย่างหนาแน่นเขียวตลอดปีและมีความหลากหลายสูงมาก ส่วนบริเวณที่เป็นลานหินและโขดหินซึ่งเปิดรับแสงแดดตลอดเวลา จึงมีความร้อนสูงและแห้งแล้งมาก ชั้นดินน้อยหรือน้อยมากจนแทบไม่มี จึงมีธาตุอาหารต่ำมาก มีพืชบางชนิดเท่านั้นที่สามารถปรับตัวเจริญได้และมีความแตกต่างเฉพาะไปจากบริเวณอื่น ๆ

จากการสำรวจพื้นที่ระดับสูงที่สุดของอุทยานฯ ที่ระดับความสูงประมาณ 844 เมตร จากระดับน้ำทะเล พบว่า สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นผาชันและมีโขดหินขนาดใหญ่กระจายทั่วไป ต้นไม้มักมีขนาดเล็กและมักเจริญตามซอกหินหรือร่องหินที่แตกเนื่องจากมีชั้นดินน้อย เป็นสังคมพืชป่าดิบแล้งกึ่งป่าดิบเขา คล้ายกับแปลงทดลองที่ 6 ที่ระดับความสูงประมาณ 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ปัจจุบันสภาพป่าและความสมบูรณ์ในพื้นที่อุทยานฯ เหลือน้อย และสภาพป่าโดยทั่วไปส่วนใหญ่ค่อนข้างโปร่งอยู่ในช่วงฟื้นตัวสามารถพบได้เป็นหย่อม ๆ ไม้ยืนต้นส่วนใหญ่พบขนาดเล็กไม่ค่อยใหญ่เนื่องจากเคยเป็นพื้นที่สัมปทานป่าไม้มาก่อน ไม้ในป่าเต็งรัง ส่วนใหญ่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 30-110 เซนติเมตร ไม้ในป่าเบญจพรรณ ส่วนใหญ่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 40-110 เซนติเมตร และ ไม้ในป่าดิบแล้ง ส่วนใหญ่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 40-210 เซนติเมตร จากการสำรวจครั้งนี้พบว่า ยังคงมีพันธุ์ไม้ยืนต้นเดิมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือ ต้นสมอพิเภก (*Terminalia bellerica* Roxb.) มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางที่ใหญ่ที่สุด คือประมาณ 260 เซนติเมตร พบที่ระดับความสูงประมาณ 670 เมตร จากระดับน้ำทะเล ที่กลางป่าบริเวณใกล้หุบเขาด้านในของภูเขาชั้นนอก

พื้นที่ที่ถูกทำลายส่วนใหญ่จะพบเป็นลักษณะทุ่งหญ้าบริเวณกว้างและพบกระจายทั่วไปในพื้นที่อุทยานฯ บางบริเวณพบมีพืชที่ชาวบ้านซึ่งเคยอาศัยปลูกหลงเหลืออยู่ ได้แก่ ขนุน ลำไย กัลย มั่นสำปะหลัง สับปะรด เหล่านี้เป็นต้น ปัจจุบันป่าเสื่อมโทรมหลายบริเวณมีการปลูกพืชเสริมเพื่ออนุรักษ์เป็นแหล่งป่าต้นน้ำลำธารและเพื่อการใช้สอยไม้ในอนาคต ได้แก่ ยูคาลิป กระถินยักษ์ กระถินพิมาน มะม่วงหิมพานต์ เหล่านี้เป็นต้น โดยได้มีการปลูกพืชเสริมในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมเขตอุทยานฯ ทั้งบริเวณพื้นล่างเชิงเขาและบนเขา คิดเป็นพื้นที่ดำเนินการไปแล้ว ประมาณ 40 เฮกตาร์

จากการศึกษาของ Shengi-ji และคณะ (1987) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับระบบนิเวศธรรมชาติ ในส่วนของการใช้ประโยชน์จากผลผลิตจากป่า ซึ่งพบมีการใช้ประโยชน์จากพืชมีดอก 167 ชนิด โดยเป็นไม้ยืนต้น 51 ชนิด ส่วนใหญ่อยู่ในสังคมพืชแบบป่าเต็งรัง ซึ่งเป็นสังคมพืชส่วนใหญ่และอยู่ระดับล่างของภูเขา และจากการศึกษารั้งนี้พบว่า ชาวบ้านท้องถิ่นยังคงมีความรู้พื้นบ้านเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากพืชในการนำส่วนต่าง ๆ ของพืชมาใช้เป็นอาหาร ผัก ผลไม้ ประด่างรสอาหาร เป็นเชื้อเพลิงและประโยชน์อื่นๆ อีก ได้แก่ พืชที่นำมาใช้เป็นอาหาร เช่น ผลก่อหนู กระบก เมล็ดมะกัลลาตาไก่ มะค่าแต้ เหง้าของกลอย เหล่านี้เป็นต้น พืชที่นำมาใช้เป็นผลไม้ เช่น ผลมะกาเครือ (*Bridelia stipularis* Bl.) กำแพงเจ็ดชั้น (*Salacia chinensis* Linn.) มะพลับ (*Diospyros malabarica* Kostel. var. *siamensis* Bakh.) ตะโกพนม (*D. castanea* Fletcher) มะขามป้อม (*Phyllanthus emblica* Linn.) ส้มอับแอบ (*Embelia subcoriacea* Mez.) เหล่านี้เป็นต้น พืชที่นำมาใช้เป็นผัก เช่น ใบอ่อนของต้นลิ้นกวาย (*Ancistrocladus tectorius* Merr.) สะบ้ายิง (*Entada glandulosa* Pierre ex Gagnep.) ไชหิน (*Tadehagi godefroyanum* Ohashi) เครื่องเห่า (*Toddalia asiatica* Lamk.) บุกอีรอก (*Amorphophallus* spp.) ช่อดอกอ่อนของพะยอม (*Shorea roxburghii* G. Don) เต็ง (*S. obtusa* Wall. ex Bl.) รัง (*S. siamensis* Miq.) ดอกจี่ป่า (*Bombax anceps* Pierre) เหล่านี้เป็นต้น พืชที่นำมาใช้ประโยชน์อื่นๆ เช่น เชือกจากเปลือกของปอเต่าไห (*Enklia siamensis* Nervling) ขี้ตุน (*Helicteres angustifolia* Linn.) ปอเต่าไห (*H. hirsuta* Lour.) สีเหลืองจากเถาของต้นแกแล (*Maclura cochinchinensis* Corner) ยาเส้นสูบจากใบต้นกระโดนแดง (*Linociera microstigma* Gagnep.) เหล่านี้เป็นต้น แต่การใช้ประโยชน์ของพืชด้านสมุนไพรมีน้อยมาก และจากการศึกษารั้งนี้ยังพบว่า ในป่าลึกซึ่งเป็น

สังคัมพืชป่าดงดิบยังคงมีสมุนไพรอีกหลายชนิดที่ยังไม่เคยมีการสำรวจหรือศึกษามาก่อน เช่น สาขุดุ่น (*Alyxia* sp.) เป็นไม้เถา ใช้ส่วนรากที่มีกลิ่นหอม ดองกับเหล้า ดื่ม เชื่อว่าเป็นยาบำรุงกำลัง แก้ปวดเมื่อยหรือทำให้มีระบบไหลเวียนโลหิตดี เถาของ *Ventilago leiocarpa* Benth. ตัดเป็นชิ้น ดองในเหล้าขาว ดื่ม เชื่อว่าบำรุงตับ ม้ามและรักษาโรคตับ ม้ามพิการ กำแพงเจ็ดชั้น (*Salacia* sp.) เป็นไม้เลื้อย ตัดส่วนเถาเป็นชิ้นดองเหล้าขาว เป็นสีกัมพูมน้ำตาลแดง ดื่ม เชื่อว่าเป็นยาบำรุงกำลัง บำรุงตับ บำรุงม้าม เหล้านี้เป็นต้น หากมีการศึกษาเพิ่มเติมในแนวลึกต่อไปน่าจะได้ประโยชน์ยิ่งขึ้น เช่น การส่งเสริมการปลูกต้นแดงคลอง (*Syzygium syzygioides* Merr. & L.M.Perry) ซึ่งดอกมีกลิ่นหอมและมีน้ำหวานมาก เป็นที่ดึงดูดของแมลง นานาชนิดโดยเฉพาะผึ้ง จึงอาจนำมาใช้เป็นอาหารผึ้งในการเลี้ยงผึ้ง หรือ ใช้ผลของมะกอกเกล็ดนวล (*Canarium subulatum* Guill.) ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับสมอจีน แม้ว่าผลจะมีรสเฝื่อนและฝาด แต่ก็น่าจะทำเป็นผลไม้แช่อิ่มเก็บไว้กินนอกฤดูหรือกินเป็นอาหารว่างได้ เหล้านี้เป็นต้น

ปัจจุบันป่าภูเวียงถูกกำหนดเป็นเขตอุทยานฯ ชาวบ้านถูกห้ามเข้าเก็บของป่า ประกอบกับป่าโดยรอบถูกทำลายและมีความสะดวกสบายทางด้านการคมนาคมจึงทำให้คนท้องถิ่นพึ่งอาหาร ยารักษาโรค อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้จากภายนอกชุมชนมากขึ้น มีผลทำให้ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่บรรพบุรุษสะสมมาค่อยๆ ลดลง ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพจึงควรมีการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช ควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากพืชอย่างเร่งด่วน ก่อนที่ความรู้พื้นบ้านในพื้นที่นี้จะสูญหายไปก่อน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประยุกต์ได้กับพื้นที่ลักษณะเดียวกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และใช้เป็นแนวทางการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมพืช โดยเฉพาะพืชที่มีเฉพาะถิ่น เช่น มะพลับเจ้าคุณ (*Diospyros winitii* Fletcher : Ebenaceae) และ หน่อดอกลำโพง (*Centranthera siamensis* T.Yamaz. : Scrophulariaceae) พืชที่พบจำนวนน้อยและมีค่าทางเศรษฐกิจ เช่น หวายทะนอย (*Psilotum nudum* Beauv. : Psilotaceae) ร่องเท้านารีเหลืองอุดร (*Paphiopedilum concolor* Pfitz. : Orchidaceae) และ ว่านเพชรหึง (*Grammatophyllum speciosum* Bl. : Orchidaceae) เหล้านี้เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลสำหรับแผนแม่บท และส่งเสริมการทัศนศึกษา บริเวณของอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ได้ต่อไปด้วย

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีพืชบางชนิดไม่เคยพบออกดอกหรือติดผลเลยทั้งในและนอกแปลงทดลองตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา คือ แครกฟ้า (*Heterophragma sulfereum* Kurz : Bignoniaceae) ซึ่งตรวจสอบชนิดพันธุ์จากการสอบถามชื่อพื้นเมือง ลักษณะดอกและผลที่ชาวบ้านเคยพบเห็นและ ลักษณะเด่นของสัณฐานวิทยาภายนอกคือการจัดเรียงตัวของใบบนกิ่งเป็นกระจุกที่ปลายกิ่งและพบมีขนรูปดาวกระจายทั่วไปตามกิ่งอ่อน เทียบกับตำราหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องและเทียบกับตัวอย่างพรรณไม้แห้งมาตรฐานแล้วสอบถามผู้เชี่ยวชาญพันธุ์พืช และ แท่งหิน (*Neolitsea cuipala* Kosterm. : Lauraceae) ซึ่งมีลักษณะเด่นคือ ใบซึ่งมีเส้นใบหลัก 3 เส้น เนื้อใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ประกอบลักษณะของตาที่พักตัวมีขนาดใหญ่และมีขนนุ่ม สีทอง เป็นมัน ปกคลุมหนาแน่น เทียบกับตำราหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องและเทียบกับตัวอย่างพรรณไม้แห้งมาตรฐานแล้วสอบถามผู้เชี่ยวชาญพันธุ์พืชอีกครั้ง นอกจากนี้ส่วนดอกเพศเมียของมะพลับเจ้าคุณ (*Diospyros winittii* Fletcher : Ebenaceae) พบเมื่อเป็นดอกตูมและเข้าสำรวจอีกครั้งหลังจากนั้นประมาณ 1 สัปดาห์ พบว่าช่วงดอกบานคงมีระยะเวลาสั้นมาก และหลุดร่วงง่าย ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมใน Flora of Thailand ส่วนที่ไม่สมบูรณ์ได้

สรุป

สภาพภูมิประเทศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น มีลักษณะเป็นภูเขาหินทราย รูปวงแหวนสองชั้น ภูเขาชั้นนอกมียอดสูงที่สุดประมาณ 844 เมตร จากระดับน้ำทะเล ภูเขาชั้นในมียอดสูงที่สุดประมาณ 465 เมตร จากระดับน้ำทะเล ตรงกลางเป็นแอ่งพื้นที่ราบ ส่วนเชิงเขาสูงประมาณ 225 เมตร จากระดับน้ำทะเล

สภาพสังคมพืชที่พบมี 3 แบบ คือ สังคมพืชป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง จากการศึกษาโดยมีการวางแผนทดลอง ขนาด 40 x 40 ตารางเมตร ในระดับความสูง 300, 400, 500, 600, 700 และ 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล ตามลำดับ โดยวางระดับละ 1 แปลง พบพรรณไม้ยืนต้น 65 ชนิด อยู่ใน 53 สกุล 31 วงศ์

สังคมพืชป่าเต็งรัง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ทั้งหมด ในแปลงทดลองที่ระดับความสูงประมาณ 300 และ 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีพรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ รัง (*Shorea siamensis* Miq.) เต็ง (*S. obtusa* Wall. ex Bl.) รกฟ้า (*Terminalia alata* Heyne ex Roth.) สมอไทย (*T. chebula* Retz.) ห้วแมงวัน (*Buchanania reticulata* Hance) ตีนนก (*Vitex pinnata* Linn.) ตะโกพนม (*Diospyros castanea* Fletcher) เหล่านี้เป็นต้น

สังคมพืชป่าเบญจพรรณ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ทั้งหมด ในแปลงทดลอง ที่ระดับความสูงประมาณ 500 เมตร พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะแบกกราย (*Terminalia pierrei* Gagnep.) ตีนนก (*Vitex pinnata* Linn.) อีแปะ (*V. quinata* F.N.Will.) พลองดำ (*Memecylon edule* Roxb. var. *brevipes* Craib) พลับพลา (*Microcos tomentosa* Smith) มะค่าแต้ (*Sindora siamensis* Teijsm. & Miq.) เหล่านี้เป็นต้น

สังคมพืชป่าดิบแล้ง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ทั้งหมด พบในแปลงทดลอง ที่ระดับความสูงประมาณ 600, 700 และ 800 เมตร พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะเคียนหิน (*Hopea ferrea* Pierre) แดงคลอง (*Syzygium syzygioides* Merr. & L.M.Perry) พลองดำ (*Memecylon edule* Roxb. var. *brevipes* Craib) กะอาม (*Acronychia laurifolia* Bl.) เหล่านี้เป็นต้น แต่ที่ระดับความสูงประมาณ 800 เมตร พบว่ามีลักษณะสังคมพืชเป็นแบบ ป่าดิบแล้งถึงป่าดิบเขาเหมือนกับยอดสูงสุด ที่ระดับความสูงประมาณ 844 เมตร มีพรรณไม้ที่สำคัญ คือ ก้ายาน (*Styrax benzoides* Craib) ก่อเงาะ (*Castanopsis nephelioides* King ex Hook.f.) และ ก่อขาว (*Lithocarpus thomsonii* Rehd.) เหล่านี้เป็นต้น

สังคมป่าดิบแล้งพบมีความหลากหลายของพรรณพืชสูงที่สุดโดยเฉพาะแปลงทดลองที่ระดับความสูงประมาณ 600 และ 700 เมตร สังคมพืชป่าเต็งรัง มีความหลากหลายของพรรณพืชน้อยที่สุด ที่แปลงทดลองระดับความสูงประมาณ 300 และ 400 เมตร และสังคมพืชแบบป่าเบญจพรรณ ที่ระดับความสูงประมาณ 500 เมตร จะมีความหลากหลายของพรรณพืชมากกว่าสังคมพืชแบบป่าเต็งรังแต่น้อยกว่าสังคมพืชแบบป่าดิบ

จากการศึกษาครั้งนี้พบพืชเฉพาะถิ่น (endemic species) คือ มะพลับเจ้าคุณ (*Diospyros winitii* Fletcher : Ebenaceae) และ หล้าดอกลำไย (*Centranthera siamensis* T.Yamaz. : Scrophulariaceae)

ภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากพืช ส่วนใหญ่ใช้เป็นเชื้อเพลิง ผัก ผลไม้ ใช้ปรุงแต่งรสอาหาร และประโยชน์อื่นๆ แต่การใช้เพื่อเป็นสมุนไพรมีน้อยมาก

จากผลการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษาวิจัยด้านพฤกษศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์สาขาอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้ยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการและการอนุรักษ์ แหล่งพันธุกรรมพืช ใช้เป็นข้อมูลด้านพืชสำหรับแผนแม่บท และเป็นข้อมูลสำหรับการส่งเสริมการทัศนศึกษาของอุทยานฯ

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2539. เอกสารเผยแพร่. ขอนแก่น. 2 น.
- กองอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. 2527. รายงานอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. กรมอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ.
- _____. 2528. รายงานอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. กรมอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ.
- _____. 2529. รายงานอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. กรมอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ.
- _____. 2531. รายงานอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. กรมอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ.
- _____. 2532. รายงานอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. กรมอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ.
- _____. 2534. รายงานอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. กรมอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ.
- _____. 2535. รายงานอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. กรมอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ.
- _____. 2536. รายงานอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. กรมอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ.
- _____. 2537. รายงานอุดมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง. กรมอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ.
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. 2537. การจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บริเวณ
ซากไดโนเสาร์ เขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
ขอนแก่น. 78 น.
- ชิงชัย วิริยะบัญชา. 2535. การวิเคราะห์ฝนและการกระจายของชนิดป่าในประเทศไทย. วิทยา
นิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- เต็ม สมิตินันท์. 2520. พันธุ์ไม้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. นิเวศมดาการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
73 น.
- _____. 2523. ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย (ชื่อพฤกษศาสตร์-ชื่อพื้นเมือง). พันธุ์ พับ
บลิชซิง, กรุงเทพฯ. 354 น.
- _____. 2538. ปัญหาเรื่องไม้จำพวกยางบางชนิด. อนุสรณ์ ศาสตราจารย์ ดร. เต็ม
สมิตินันท์. บริษัท รำไทย เพรส จำกัด, กรุงเทพฯ. 307 น.
- ทวี ไชยเรืองศิริกุล. 2529. ลักษณะโครงสร้างของสังคมพืชป่าดิบแล้งในประเทศไทย. วิทยา
นิพนธ์ปริญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ธวัชชัย สันติสุข. 2532. พรรณพฤกษชาติของประเทศไทย : อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต.
ความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย. การสัมมนาชีววิทยา ครั้งที่ 7.
สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ. 81-90 น.
- นพรัตน์ พัฒนเงิน. 2528. การศึกษาทางอนุกรมวิธานของพันธุ์ไม้สกุลตะแบก เสลา และ
อินทนิลในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- นวลน้อย พรหมรัตนพงศ์. 2526. การศึกษาทางอนุกรมวิธานของวงศ์กล้วยไม้ในสะแกราช.
วิทยานิพนธ์ปริญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นิวัติ เรืองพานิช. 2533. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. คู่มือ สำหรับ
การสอนและฝึกอบรม. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
171 น.

บัวเรศ ประไพโย. 2536. การจัดการแบบดั้งเดิมของราษฎรต่อต้านไม้ที่เหลืออยู่ในพื้นที่นา
ห้องที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. วารสารวนศาสตร์. 2 (ฉบับพิเศษ) : 87-88.

ฝ่ายจัดการอุทยานฯ. กองอุทยานฯ. 2534. แผนที่และเอกสารแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา
กำหนดบริเวณที่ดินป่าภูเวียงให้เป็นอุทยานแห่งชาติ. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. 1 น.

ฝ่ายสถิติป่าไม้. กองแผนงานฯ. 2528. สถิติการป่าไม้ของประเทศไทย ปี 2528. กรมป่าไม้,
กรุงเทพฯ. 20-24 น.

ฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่. กองอุทยานฯ. 2535. เอกสารเผยแพร่. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. 5 น.

พงศธร ยุกตะทัต. 2533. การศึกษาอนุกรมวิธานของพันธุ์ไม้วงศ์ชิงในเขตอุทยานแห่งชาติ
พุพาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

มารศรี วงศ์ยาง. 2521. พันธุ์ไม้วงศ์ผักปราบในสะแกราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

วิยะดา เทพหัสดิ. 2513. พันธุ์ไม้วงศ์มะลิของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

วิสุทธิ์ ไบไม้. 2532. ความหลากหลายทางชีวภาพ. ความหลากหลายทางชีวภาพใน
ประเทศไทย. การสัมมนาชีววิทยา ครั้งที่ 7. สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย.
1-13 น.

วีระชัย ณ นคร. 2537. ความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชในประเทศไทย. เอกสารประกอบ
การเรียนการสอน. ภาควิชาพฤกษศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 11 น.

- วีระชัย ณ นคร. 2537. สนวนพฤษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 1. โอ. เอส. พริ้นติ้ง
เฮ้าส์., เชียงใหม่. 112 น.
- _____. 2538. สนวนพฤษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 2. โอ. เอส. พริ้นติ้ง
เฮ้าส์., เชียงใหม่. 153 น.
- _____. 2539. สนวนพฤษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 3. โอ. เอส. พริ้นติ้ง
เฮ้าส์., เชียงใหม่. 155 น.
- _____. 2540. สนวนพฤษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เล่ม 4. โอ. เอส. พริ้นติ้ง
เฮ้าส์., เชียงใหม่. 151 น.
- สุพร สิริพัฒน์. 2527. ภูเขาอุทยานประวัติศาสตร์. โรงพิมพ์ภูเขาการพิมพ์, ขอนแก่น.
114 น.
- สมัย หมายมั่น. 2525. ชนิด ปริมาณและการกระจายของพรรณไม้ตระกูลถั่ว ของป่าชนิด
ต่าง ๆ บริเวณจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
กรุงเทพฯ.
- สมนึก ผ่องอำไพ. 2539. การสำรวจพรรณไม้บริเวณพื้นที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช.
คณะวนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 408 น.
- สมราญ สุดดี. 2538. การศึกษาอนุกรมวิธานของพรรณไม้ดอก บริเวณวนอุทยานป่าหินงาม
จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุมน มาสุธน. 2522. การศึกษาทางอนุกรมวิธานของพรรณไม้สกุลไทรในสะแกราช. วิทยา
นิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สุริยา จันทรกระจ่าง. 2537. ป่ากับคน-ความยั่งยืนของทรัพยากรป่าไม้ธรรมชาติ. นิตยสาร
โลกสีเขียว. 3 (2) : 10-17.

เสวียน เปรมประสิทธิ์. 2537. การศึกษาเชิงนิเวศวิทยาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสังคม
พืชในป่าเต็งรังกับคุณสมบัติของดิน บริเวณอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัด
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2534. จากห้วงอวกาศสู่พื้นแผ่นดินไทย. กระทรวง
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน. บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด,
กรุงเทพฯ. 192 น.

สำนักงานพลังงานแห่งชาติ. 2530. สถิติอุทกวิทยา เล่ม 2. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และการพลังงาน. 203 น.

_____. 2533. สถิติอุทกวิทยา เล่ม 2. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และการพลังงาน. 100 น.

หอพรรณไม้. 2515. ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจของไทย ตอนที่ 1. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. 246 น.

_____. 2518. ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจของไทย ตอนที่ 2. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. 267 น.

_____. 2526. ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจของไทย ตอนที่ 3. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. 258 น.

อุทิศ ภูอินทร์. 2536. ระบบนิเวศป่าไม้. เอกสารประกอบการบรรยายเนื่องในการอบรมเชิง
ปฏิบัติการเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 54 น.

อัฐสันท์ นครศรี. 2528. ความสัมพันธ์ระหว่างพรรณไม้กับสภาพแวดล้อม บริเวณป่าดิบเขา ดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

Airy Shaw, H.K. 1971. The Euphorbiaceae of Siam. Kew Bull. 26 (2) : 191-363.

Backer, C.A. and R.C.Bakhuizen Van den Brink, Jr. 1963. Flora of Java. 1 : 1-645.

_____. 1965. Flora of Java. 2 : 1-641.

_____. 1968. Flora of Java. 3 : 1-761.

Bakhuizen Van den Brink, Jr. , R. C. 1942. The Fagaceae of Thailand and Their Geographical Distribution. Transactions and Proceedings of Botanical Society of Edinburgh. 33 (3) : 327-343.

_____. 1975. A Synoptical Key to Genera of the Rubiaceae of Thailand. Thai For. Bull. 9 : 15-55.

Brummitt, R.K. and C.E.Powell. 1992. Authors of Plant Names. Royal Botanic Gardens, Kew. 732 p.

Chantaranothai, P. and J. Parnell. 1994. A Revision of *Acmena*, *Cleistocalyx*, *Eugenia* s.s. and *Syzygium* (Myrtaceae) in Thailand. Thai For. Bull. 21 : 1-123.

Chayamarit, K. 1994. Preliminary Checklist of the Family Anacardiaceae in Thailand. Thai For. Bull. 22 : 1-25.

- Craib, W.G. 1925. *Florae Siamensis Enumeratio*. 1 (1) : 1-198.
- . 1926. *Florae Siamensis Enumeratio*. 1 (2) : 199-358.
- . 1928. *Florae Siamensis Enumeratio*. 1 (3) : 359-562.
- . 1931. *Florae Siamensis Enumeratio*. 1 (4) : 563-809.
- . 1932. *Florae Siamensis Enumeratio*. 2 (1) : 1-146.
- . 1934. *Florae Siamensis Enumeratio*. 2 (2) : 147-234.
- Gagnepain, F. 1907 a. *Flore Generale L' Indo-Chine*. 1 (1) : 1-112.
- . 1907 b. *Flore Generale L' Indo-Chine*. 1 (2) : 113-208.
- . 1909. *Flore Generale L' Indo-Chine*. 1 (3) : 209-288.
- . 1910. *Flore Generale L' Indo-Chine*. 1 (5) : 449-576.
- . 1916. *Flore Generale L' Indo-Chine*. 2 (4) : 361-504.
- . 1920. *Flore Generale L' Indo-Chine*. 2 (6) : 681-824.
- . 1921. *Flore Generale L' Indo-Chine*. 2 (7) : 825-980.
- . 1928. *Flore Generale L' Indo-Chine*. 5 (7) : 677-820.

Gagnepain, F. 1929. Flore Generale L' Indo-Chine. 5 (8) : 821-916.

_____. 1933 a. Flore Generale L' Indo-Chine. 3 (8) : 979-1122.

_____. 1933 b. Flore Generale L' Indo-Chine. 3 (9) : 1123-1279.

_____. 1935. Flore Generale L' Indo-Chine. 4 (7) : 753-896.

_____. 1938. Supplement, Flore Generale L' Indo-Chine. 1 (1) : 1-144.

_____. 1939. Supplement, Flore Generale L' Indo-Chine. 1 (2) : 145-236.

_____. 1943. Supplement, Flore Generale L' Indo-Chine. 1 (3) : 237-364.

_____. 1946. Supplement, Flore Generale L' Indo-Chine. 1 (5) : 589-700.

Gagnepain, F. and L. Beille. 1925. Flore Generale L' Indo-Chine. 5 (4) : 229-372.

Gogelein, A.J.F. 1967. A Revision of the Genus *Cratoxylum* Bl. (Guttiferae). *Blumea*.
15 (2) : 453-475

Hickel, R. and A. Camus. 1929. Flore Generale L' Indo-Chine. 5 (9) : 917-1028.

Hill, A.W. 1921-1925. Index Kewensis (Supplement). 7 : 1-260.

Hooker, J.D. 1872-1875. Flora of British India. 1 : 1-740.

_____. 1876-1879. Flora of British India. 2 : 1-792.

Hooker, J.D. 1880-1882. Flora of British India. 3 : 1-712.

_____. 1883-1885. Flora of British India. 4 : 1-780.

_____. 1886-1890. Flora of British India. 5 : 1-910.

Jackson, B.D. 1895 a. Index Kewensis. 1 : 1-1268.

_____. 1895 b. Index Kewensis. 2 : 1-1299.

Kerr, A.F.G. 1936. Florae Siamensis Enumeratio. 2 (3) : 235-310.

_____. 1938. Florae Siamensis Enumeratio. 2 (4) : 311-394.

_____. 1939. Florae Siamensis Enumeratio. 2 (5) : 395-476.

Kurz, S. 1974 a. Forest Flora of British Burma. Vol. 1. M/S Periodical Experts, Delhi.
88 p.

_____. 1974 b. Forest Flora of British Burma. Vol. 2. M/S Periodical Experts, Delhi.
381 p.

Larsen, K., S. S. Larsen and Jules E. Vidal. 1984. Flora of Thailand. 4 (1) : 1-129.

Larsen, K., Chi-Ming Hu. 1996. Flora of Thailand. 6 (2) : 81-178.

Lecomte, H. 1914. Flore Generale L' Indo-Chine. 5 (2) : 97-164.

- Lescot, M. 1970. Flore du Cambodge, du Laos et du Vietnam. 11 : 1-23.
- Maxwell, J.F. 1975. Taxonomic Notes on the Vascular Plants of Sam Lan Forest, Saraburi and Khao Khieo Reserve, Si Racha, Chonburi. Thai For. Bull. 9 : 62-84.
- . 1980. Revision of *Memecylon* L. (Melastomataceae) from the Malay Peninsula, Gard. Bull. Sing. 33 (1) : 44-150.
- Mme Tardieu-Blot. 1962. Flore du Cambodge, du Laos et du Vietnam. 2 : 72-82.
- Nanakorn, W. 1985. The Genus *Terminalia* (Combretaceae) in Thailand. Thai For. Bull. 15 : 59-107.
- . 1986. The Genus *Combretum* (Combretaceae) in Thailand. Thai For. Bull. 16 : 154-204.
- Na Songkhla, B. and K. Chumpol. 1993. The Study on Ten Genera of Convolvulaceae in Thailand. Thai For. Bull. 20 : 1-92.
- Ng, F.S.P. 1978. Tree Flora of Malaya. Vol. 3. Multiprint Services, Singapore. 339 p.
- . 1989. Tree Flora of Malaya. Vol. 4. Art Printing Works, Kuala Lumpur. 549 p.

- Ngamsomsuke, K., S. Prasat, P. Panomsak and S. Bunthom. 1987. Farmers' Attitudes Toward Forest, Plantation and Conservation Farming in Selected Villages of the Phu Wiang Valley, Khon Kaen. United Nations Development Programme Food and Agriculture Organization of the United Nations, Khon Kaen. 10 p.
- Niyomdham, C. 1994. Key to the Genera of Thai Papilionaceous Plants. Thai For. Bull. 22 : 26-88.
- Phengkai, C. 1995. Studies in Thai Flora Sterculiaceae in Thailand. Thai For. Bull. 23 : 65-108.
- _____. 1997. Studies on Bombacaceae of Thailand. Thai For. Bull. 23 : 65-108.
- Phuphathanaphong, L., S. Puangpen and N. Guntima. 1989. The Genus *Hibiscus* in Thailand. Thai For. Bull. 18 : 43-79.
- Pitard, C.J., P. Guerin and F. Gagnepain. 1910. Flore Generale L' Indo-Chine. 1 (4) : 289-448.
- Pitard, J. 1923. Flore Generale L' Indo-Chine. 3 (2) : 145-288.
- Ridley, H.N. 1924. The Flora of the Malay Penisular. 3 : 1-405.
- _____. 1967 a. The Flora of the Malay Penisular. 1 : 1-912.
- _____. 1967 b. The Flora of the Malay Penisular. 2 : 1-672.

Santisuk, T. and K. Larsen. 1997. Flora of Thailand. 6 (3) : 179-245.

Seidenfaden, G. 1982. *Trichotosia* Bl. and *Eria* Lindl. Orchid Genera in Thailand X. Opera Botanica. 62. AiO Print Ltd., Odense, Denmark. 157 p.

_____. 1983. *Cymbideae* Pfitz. Orchid Genera in Thailand XI. Opera Botanica. 72. AiO Print Ltd., Odense, Denmark. 124 p.

_____. 1985. *Dendrobium* Sw. Orchid Genera in Thailand XII. Opera Botanica. 83. AiO Print Ltd., Odense, Denmark. 295 p.

_____. 1986. Thirty-Three Epidendroid Genera. Orchid Genera in Thailand XIII. Opera Botanica. 89. AiO Print Ltd., Odense, Denmark. 216 p.

_____. 1988. Fifty-Nine Vandoid Genera. Orchid Genera in Thailand XIV. Opera Botanica. 95. AiO Print Ltd., Odense, Denmark. 397 p.

_____. 1992. The Orchids of Indochina. Opera Botanica. 114. AiO Print Ltd., Odense, Denmark. 502 p.

_____. 1995. Contributions to the Orchid Flora of Thailand XII. Opera Botanica. 124. AiO Print Ltd., Odense, Denmark. 90 p.

Sheng-ji, Pei, P. E. Sajise and S. Homchurn. 1987. Collected Research Paper on Ethnobotany in China. Human Interactions with Natural Ecosystems : The Flow and Use of Minor Forest and Other Ecosystems Products at Phu Wiang. Northeast, Thailand. Kunming Institute of Botany, Academia Sinica, Kunming, Yunnan, China. 173 p.

Sirirugsa, P. 1992. Taxonomy of the Genus *Kaempferia* (Zingiberaceae) in Thailand.
19 : 1-15.

Sleumer, H. 1985. The Flacourtiaceae of Thailand. Blumea. 30 (2) : 217-250.

Smithinand, T. and K. Larsen. 1970. Flora of Thailand. 2 (1) : 1-92.

_____. 1972. Flora of Thailand. 2 (2) : 93-196.

_____. 1975. Flora of Thailand. 2 (3) : 197-280.

_____. 1981. Flora of Thailand. 2 (4) : 281-464.

_____. 1984. Flora of Thailand. 4 (1) : 1-130.

_____. 1985. Flora of Thailand. 4 (2) : 131-222.

_____. 1987. Flora of Thailand. 5 (1) : 1-138.

_____. 1990. Flora of Thailand. 5 (2) : 139-238.

_____. 1992 a. Flora of Thailand. 5 (3) : 239-374.

_____. 1992 b. Flora of Thailand. 5 (4) : 375-470.

_____. 1993. Flora of Thailand. 6 (1) : 10-80.

- Smithinand, T., T. Santisuk and C. Phengklae. 1980. The Manual of Dipterocarpaceae of Mainland South-East Asia. Thai For. Bull. 12 : 1-133.
- Smitinand, T., J. E. Vidal and Pham Hoang Ho. 1990. Flore du Cambodge du Laos et du Vietnam. 25 : 1-123.
- Sprengel, S. 1962. Flore du Cambodge du Laos et du Vietnam. 2 : 72-82.
- Suvatti, C. 1978. Flora of Thailand. Royal Institute, Bangkok. 864 p.
- Svengsuksa, B. and J. E. Vidal. 1992. Flore du Cambodge du Laos et du Vietnam. 26 : 145-176.
- Tagawa, M. and K. Iwatsuki. 1979. Flora of Thailand. 3 (1) : 1-128.
- _____. 1985. Flora of Thailand. 3 (2) : 129-296.
- _____. 1988. Flora of Thailand. 3 (3) : 297-480.
- _____. 1989. Flora of Thailand. 3 (4) : 481-639.
- Van Steenis, C.G.G.J. 1950. Flora Malesiana. 1 : 1-639.
- _____. 1948-1954. Flora malesiana. 4 : 1-631.
- _____. 1955-1958. Flora malesiana. 5 : 1-595.
- _____. 1960-1972. Flora malesiana. 6 : 1-1023.

Van Steenis, C.G.G.J. 1971-1976. Flora malesiana. 7 : 1-876.

_____. 1984-1989. Flora malesiana. 10 : 1-748.

Whitmore, T.C. 1983 a. Tree Flora of Malaya. Vol.1. Art Printing Works. Kuala Lumpur.
100 p.

_____. 1983 b. Tree Flora of Malaya. Vol.2. Art Printing Works. Kuala Lumpur.
3 p.